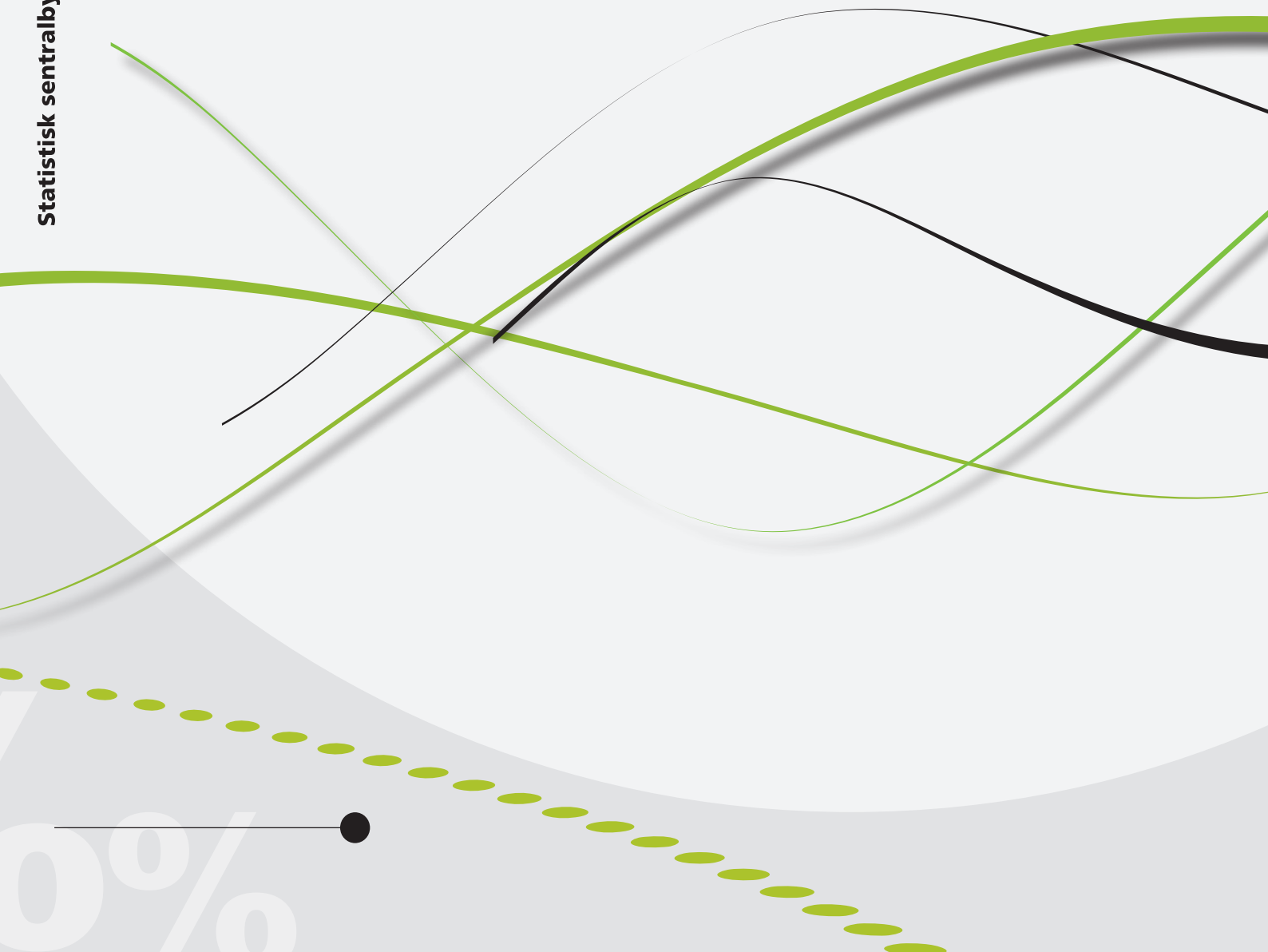

Ragni Hege Kitterød og Marit Rønsen

Yrkes- og familiearbeid i barnefasen

Endring og variasjon i foreldres tidsbruk 1970-2010

Ragni Hege Kitterød og Marit Rønsen

Yrkes- og familiearbeid i barnefasen

Endring og variasjon i foreldres tidsbruk 1970-2010

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	...
Publisert oktober 2013	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8767-1 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8768-8 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Kultur og fritid/Befolkning	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten skal bidra til mer kunnskap om kvinners og menns tidsbruk, særlig om endringer i kjønnslikestilling i tidsbruk og om omfang og fordeling av betalt og ubetalt arbeid i barnefasen. Rapporten er basert på analyser av Statistisk sentralbyrås (SSBs) tidsbruksundersøkelser, som er store dagbokbaserte undersøkelser av befolkningens tidsbruk som er gjennomført omtrent hvert tiende år siden begynnelsen av 1970-tallet. I denne rapporten presenterer vi analyser av endring og variasjon i fedres og mødres tidsmønster. Hovedvekten ligger på tid brukt til inntektsgivende arbeid og ubetalt arbeid (husholdsarbeid), men vi viser også noen resultater for tid brukt til fritidsaktiviteter og personlige gjøremål som søvn, måltider og personlig pleie.

I kapittel 1 omtales de fem tidsbruksundersøkelsene som SSB har gjennomført, samt tidsbruksundersøkelser som datakilde generelt.

Kapittel 2 redegjør for de definisjoner og variabler som benyttes i analysene.

I kapittel 3 gis en bred oversikt over endringer i tid til betalt og ubetalt arbeid blant gifte/samboende fedre og mødre fra 1970 til 2010. Deler av stoffet i dette kapitlet er tidligere publisert som et bokkapittel (Kitterød 2013).

I kapittel 4 analyseres betydningen av å ha barn i ulike aldersgrupper for menns og kvinners tidsbruk, samt hvorvidt dette har endret seg siden begynnelsen av 1980-tallet. Tradisjonelt har kvinner skåret mer ned på yrkesarbeidet og økt det ulønnede familiearbeidet (husholdsarbeidet) mer enn menn når det er barn i husholdningen. En rekke familiepolitiske reformer de siste tiåra har imidlertid gjort det lettere for kvinner å kombinere jobb og barn. Det har også vært en målsetting at menn skal engasjere seg mer i hus- og omsorgsarbeidet. Dermed kan det å ha små barn ha fått større konsekvenser for menns tidsbruk enn tidligere.

I kapittel 5 undersøker vi hvorvidt økningen i tid til ulønnet familiearbeid blant fedre reflekterer en endret farsrolle generelt, eller om endringene har vært mer markante for noen grupper av fedre enn for andre. Vi ser dels på hele perioden 1970-2010, og dels på perioden 2000-2010.

Ragni Hege Kitterød og Marit Rønsen har utarbeidet rapporten. Ragni Hege Kitterød har vært prosjektleder. Rapporten er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås internettsider under adressen <http://www.ssb.no/a/publikasjoner>.

Prosjektet er finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 29. august.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Rapporten viser endring og variasjon i gifte/samboende fedres og mødres tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid i perioden 1970-2010. Analysene er basert på SSBs tidsbruksundersøkelser 1970, 1980, 1990, 2000 og 2010.

Fedre med barn under 15 år brukte i gjennomsnitt 3 timer og 50 minutter per dag til husholdsarbeid i 2010. Dette er 1 time og 20 minutter mer enn ved inngangen til 1970-tallet. Fedres husholdsarbeid økte i hele perioden, men økningen var særlig markant i det siste tiåret. Fedre bruker mer tid enn før både til husarbeid, barneomsorg og andre oppgaver hjemme. Økningen i husarbeidet bunner særlig i at flere fedre enn før utfører noe husarbeid i løpet av en vanlig dag. Fedre bruker derimot klart mindre tid til inntektsgivende arbeid enn før, og nedgangen var særlig markant på 1970-tallet og på 2000-tallet. Fedre har økt husholdsarbeidet og redusert det inntektsgivende arbeidet både på hverdager og i helger.

Mødre har redusert husholdsarbeidet betydelig siden 1970, og det er først og fremst det rutinemessige husarbeidet som har gått ned. Nedgangen i mødres husholdsarbeid er imidlertid bremset opp det siste tiåret (2000-2010). Mødre bruker langt mer tid til inntektsgivende arbeid i dag enn i 1970. Blant mødre med barn 0-6 år økte yrkesarbeidet i hele perioden, men mødre med yngste barn 7-14 år brukte omtrent like mye tid til inntektsgivende arbeid i 2010 som i 2000.

Det å ha små barn i husholdningen har større betydning for fedres tidsbruk i yrkes- og familielivet enn før. I 1980, 1990 og 2000 var det ingen klare forskjeller i tid brukt til inntektsgivende arbeid mellom fedre med små og store barn, men i 2010 brukte fedre med barn 0-1 år klart mindre tid i yrkeslivet enn fedre med store barn (13-19 år). Både i 1980, 1990, 2000 og 2010 brukte fedre med små barn mer tid til husholdsarbeid, og særlig omsorg for barn, enn fedre med store barn, men forskjellen er forsterket over tid. Dette reflekterer blant annet at fedre med små barn bruker atskillig mer tid til husholdsarbeid enn før.

For mødre har yngste barns alder mindre å si for tidsbruken i yrkes- og familielivet enn før. Mødre med små barn bruker klart mindre tid til inntektsgivende arbeid enn mødre med store barn (13-19 år). I 1980 og 1990 gjaldt dette for alle mødre med yngste barn 0-12 år. I 2000 gjaldt det for mødre med yngste barn 0-3 år. I 2010 var det imidlertid kun mødre med de aller yngste barna (0-1 år) som brukte mindre tid til yrkesarbeid enn mødre med de største barna.

Mødre med små barn bruker klart mer tid til husholdsarbeid, først og fremst omsorg for barn, enn mødre med store barn (13-19 år). I 1980 og 1990 gjaldt dette for alle mødre med yngste barn i alderen 0-12 år. I 2000 og 2010 var det kun mødre med barn under sju år som brukte mer tid til husholdsarbeid enn mødre med de eldste barna.

Mens yngste barns alder har fått større betydning enn før for fedres tidsbruk til yrkes- og familiearbeid, har det altså fått mindre betydning for mødres tidsbruk.

Fedre med små barn har trappet opp husholdsarbeidet mer enn fedre med større barn de siste tiåra. Bortsett fra dette, ser det ikke ut til at bestemte grupper av fedre økte husholdsarbeidet mer enn andre grupper i perioden 1970-2010. Dette tyder på at økningen i fedres husholdsarbeid har vært en generell trend, slik at fedre flest nå bruker mer tid til husholdsarbeid enn de gjorde ved inngangen til 1970-tallet.

I perioden 2000-2010 var økningen i husholdsarbeidet særlig markant blant fedre med barn 0-6 år. Økningen var større blant fedre med lang universitetsutdanning enn blant fedre med kort utdanning, og den var større på hverdager enn i helger.

Abstract

In this report we describe changes and variation in coupled (married or cohabiting) fathers' and mothers' time spent on paid and unpaid work (household work) in the period 1970-2010. The analyses are based on Statistics Norway's time use surveys from 1970, 1980, 1990, 2000 and 2010.

In 2010, fathers with a youngest child below 15 years of age spent on average 3 hours and 50 minutes per day on household work. This is 1 hour and 20 minutes more than in 1970. Fathers' household work increased during the whole period, and particularly in the last decade (2000-2010). Fathers now spend more time than previously both on routine housework, childcare and other unpaid family work. The increase in fathers' routine housework stems mostly from the fact that more fathers than previously do some housework every day. Fathers now spend less time on paid work than before, and the decrease was most significant during the 1970s and the 2000s. Fathers spend less time than before on paid work and more time on household work on weekdays as well as weekends.

Mothers' household work, and particularly their routine housework, is significantly reduced since 1970. However, mothers' spent approximately the same amount of time on household work in 2010 as in 2000. Mothers now allocate far more time to paid work than in 1970. While those with a youngest child below seven years of age increased their paid work during the whole period, mothers with older children spent no more time on paid work in 2010 than in 2000.

The presence of small children in the home has a larger impact on fathers' time use than previously. In 1980, 1990 and 2000 there was no difference in time spent on paid work between fathers with young and older children, but in 2010 fathers with a youngest child 0-1 years spent less time on paid work than those with the oldest children (a youngest child 13-19 years of age). Both in 1980, 1990, 2000 and 2010 fathers with young children spent more time on household work, particularly on childcare, than fathers with the oldest children, but the difference has become more pronounced in recent decades. This partly stems from the significant increase in household work among fathers with the youngest children.

Whereas the age of the youngest child has a larger impact on fathers' time use now than in the past, its impact on mothers' time use has decreased. Mothers with younger children spend less time on paid work than those with the oldest children (a youngest child 13-19 years of age). In 1980 and 1990 this was the case for all mothers with a youngest child 0-12 years of age. In 2000 the difference in paid work time only applied to mothers with a youngest child 0-3 years of age, and in 2010 it was only mothers with a youngest child 0-1 years of age who spent less time on paid work than those with the oldest children.

Mothers with younger children spent more time on household work, particularly on childcare, than mothers with older children (13-19 years of age) both in 1980, 1990, 2000 and 2010. In 2000 and 2010 it was only mothers with children below seven years of age that spent less time on household work than mothers with older children. In 1980 and 1990 this was the case for mothers with a youngest child 7-12 years of age as well.

Except from the fact that fathers with small children have increased their household work more than fathers with older children since the 1970s, it seems to be only modest differences between groups of fathers when it comes to the growth in time spent on household work. This suggests that the increase in fathers' household work is a general trend so that most fathers spend more time on unpaid family work today than in 1970.

As for fathers with a youngest child 0-6 years of age, the highly educated increased their household work more than lower educated in the last decade (2000-2010).

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Om tidsbruksundersøkelser	7
1.1. Tidsbruksundersøkelsen 2010 og tidligere tidsbruksundersøkelser i Norge.....	7
1.2. Tidsbruksundersøkelser som samfunnsvitenskapelig datakilde	10
2. Variabler og definisjoner i rapporten	12
2.1. Aktivitetskategorier og tid sammen med barn.....	12
2.2. Uavhengige variabler.....	13
3. Endringer i foreldres yrkes- og husholdsarbeid 1970-2010. En oversikt	16
3.1. Innledning.....	16
3.2. Mer husholdsarbeid og mindre inntektsgivende arbeid blant fedre	17
3.3. Mer inntektsgivende arbeid og mindre husholdsarbeid blant mødre	19
3.4. En mer aktiv far både på hverdager og i helger.....	20
3.5. Endringsmønsteret varierer med barnas alder	20
3.6. Ikke bare lekepappaer	21
3.7. Tid med barn 0-6 år	22
3.8. Noen hovedfunn i kapitlet	23
4. Betydningen av å ha barn for menns og kvinners tidsbruk	24
4.1. Innledning.....	24
4.2. Deskriptiv statistikk for foreldre med barn 0-19 år	25
4.3. Multivariate analyser av foreldre med barn 0-19 år. Modell med ukedag som kontrollvariabel	27
4.4. Multivariate analyser av foreldre med barn 0-19 år. Modell med flere kontrollvariabler	31
4.5. Multivariate analyser av gifte/samboende menn og kvinner 25-59 år.....	34
4.6. Noen hovedfunn i kapitlet	37
5. Hvem er de "nye" fedrene?	38
5.1. Innledning.....	38
5.2. Resultater for perioden 1970-2010. Fedre med barn 0-14 år	38
5.3. Resultater for perioden 2000-2010. Fedre med barn 0-6 år	49
5.4. Noen hovedfunn i kapitlet	55
Litteraturliste	56
Tabellregister	59

1. Om tidsbruksundersøkelser

Denne rapporten viser endring og variasjon i fedres og mødres tidsmønster, basert på analyser av SSBs tidsbruksundersøkelser 1970-2010. Hovedvekten ligger på tid brukt til inntektsgivende arbeid og ubetalt arbeid (husholdsarbeid), men vi viser også en del resultater for tid til fritidsaktiviteter og personlige gjøremål som søvn, måltider og personlig pleie.

I dette kapitlet redegjør vi for opplegg og gjennomføring av de fem norske tidsbruksundersøkelsene samt for tidsbruksundersøkelser som samfunnsvitenskapelig datakilde generelt. For å få en best mulig forståelse av tall og tabeller som presenteres i denne rapporten, er det viktig å vite hvordan tidsbruksundersøkelsene er gjennomført. For å kunne vurdere sammenlignbarheten mellom undersøkelsene, er det også viktig å vite hvilke endringer som er gjort i undersøkelsesopplegget mellom de ulike undersøkelsene.

1.1. Tidsbruksundersøkelsen 2010 og tidligere tidsbruksundersøkelser i Norge

Tidsbruksundersøkelsen 2010 er den femte tidsbruksundersøkelsen gjennomført av Statistisk sentralbyrå. Data ble samlet inn gjennom dagbøker og spørreskjema. I innledningsintervjuet, som i de fleste tilfeller ble tatt over telefon, kartla man en del bakgrunnsinformasjon om deltakerne og deres husholdning. Dagbøkene dekket to døgn og var delt inn i timinutters-intervaller. For hvert intervall noterte deltakerne med egne ord sin viktigste aktivitet. I tillegg noterte de eventuelle samtidige aktiviteter, samt hvorvidt de var alene eller sammen med andre og hvem de eventuelt var sammen med. Samvær med husholdningsmedlemmer ble registrert svært detaljert, noe som gir grunnlag for å studere tid med barn i ulike aldersgrupper. I tillegg gir dagboka opplysninger om deltakernes oppholdssted og reisemåte (om de var hjemme, på jobben, reiste hjem fra jobb osv).

Aktivitetene ble i ettertid kodet av profesjonelle kodere ut fra en liste med 166 kategorier.

Til undersøkelsen ble det trukket et landsrepresentativt utvalg på 8 500 personer i alderen 9-79 år. Etter avgang (pga. død, flytting til utlandet eller på institusjon) omfattet bruttoutvalget 8 278 personer. Man oppnådde en svarandel på 48 prosent for dagbok og intervju. Nettoutvalget omfatter dermed 3 975 personer, som hver skulle føre dagbok i to døgn. Enkelte fylte bare ut for ett døgn, slik at nettoutvalget omfatter 7932 døgn. Det er døgn, og ikke person, som er analyseenhet i undersøkelsen. En del personer lot seg intervjuet, men førte ikke dagbok. For intervjuet isolert sett var svarandelen 59 prosent. Undersøkelsesperioden dekker alle dager i et helt år, fra 15. februar 2010 til 14. februar 2011.

Utvalget omfatter altså individer og ikke husholdninger. Gjennom innledningsintervjuet kartla man imidlertid en del kjennetegn ved husholdningen, og særlig ved partneren, som for eksempel partners yrkestilknytning, arbeidstid og helse. For gifte/samboende personer er det dermed mulig å analysere tidsmønsteret i lys av kjennetegn ved partneren. Opplysninger om husholdningens inntekt, partenes utdanning, innvandringsbakgrunn og en del andre forhold ble koblet til undersøkelsen fra registre. I likhet med de tidligere tidsbruksundersøkelsene i Norge, er 2010-undersøkelsen en tverrsnittsundersøkelse. Man kan altså ikke følge enkelt-individer over tid.

Det ble ikke trukket tilleggsutvalg av bestemte grupper til Tidsbruksundersøkelsen 2010. Datamaterialet egner seg godt til å studere tidsbruk blant forholdsvis store grupper i befolkningen (f. eks. kvinner og menn i ulike aldersgrupper og familiefaser), men er mindre egnet til å analysere mindre grupper som f. eks. innvandrere, personer med nedsatt funksjonsevne, eller foreldre som bor hver for seg. Ettersom det er forholdsvis få observasjoner for hver av disse gruppene i

materialet, blir tallene usikre. Hvis gruppene brytes ned etter f. eks. kjønn og alder, blir tallgrunnlaget enda tynnere. Når det gjelder innvandrere, er det viktig å være klar over at deltakelse i Tidsbruksundersøkelsen 2010 forutsatte gode norskkunnskaper fordi dagboka skulle fylles ut på norsk. Det er derfor grunn til å anta at det særlig er de som snakker og skriver godt norsk, som har deltatt i undersøkelsen. Dermed gir den ikke et representativt bilde av innvandrerbefolkningens tidsbruk.

Frafallet i undersøkelsen var høyere i noen grupper enn i andre og varierte dessuten over året. Derfor er det beregnet en frafallsvekt for dagbokdelen av undersøkelsen som retter opp skjevhetene i nettoutvalget med hensyn til kjønn, alder, utdanningsnivå, ukedag og måned. I tillegg ble det laget en vekt for intervjudelen som justerer for kjønn, alder og utdanningsnivå. Opplegg og gjennomføring av undersøkelsen samt beregning av vekter er dokumentert i Holmøy m. fl. (2012). EUs statistiske kontor, Eurostat, har kommet med anbefalinger om hvordan slike undersøkelser bør gjennomføres i europeiske land. Dette er gjort for å få størst mulig sammenlignbarhet mellom landene. Den norske undersøkelsen er justert noe for å passe med anbefalingene fra Eurostat, men uten at det skal gå utover sammenlignbarheten med tidligere norske undersøkelser.

Resultater fra tidsbruksundersøkelser rapporteres gjerne som gjennomsnittlig tid per dag som brukes til ulike aktiviteter. Gjennomsnittet gjelder da for hele året og omfatter både hverdager, helger og ferieperioder. Det er også mulig å vise gjennomsnittene for bestemte ukedager, eller å se på hverdager og helger hver for seg (se f. eks. tabell 1.10 i Vaage 2012).

Aktiviteteene i tidsbruksundersøkelsen grupperes gjerne i fem hovedkategorier, nemlig inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, utdanning, personlige behov og fritid (omtales nærmere i kapittel 2). Hver av disse hovedkategoriene deles igjen i undergrupper. For husholdsarbeid skiller man eksempelvis mellom vanlig husarbeid, vedlikeholdsarbeid, omsorgsarbeid, kjøp av varer og tjenester osv. Det er selvsagt mulig å foreta inndelinger på tvers av de vanlige aktivitetskategoriene hvis dette passer bedre for en bestemt problemstilling. Aktiviteteene er kodet på omtrent samme måte i alle de fem undersøkelsene, men detaljeringsnivået varierer noe og har økt over tid.

Sammenlignbarheten mellom de fem norske tidsbruksundersøkelsene er rimelig god selv om undersøkelsene skiller seg fra hverandre på en del områder. Tabell 1.1. gir en oversikt over en del sider ved de fem tidsbruksundersøkelsene som er gjennomført i Norge. De tre første undersøkelsene ble kalt *Tidsnyttingsundersøkelser*, mens de to siste ble kalt *Tidsbruksundersøkelser*. I denne rapporten benytter vi den siste betegnelsen for samtlige undersøkelser. Selv om samtlige undersøkelser begynte i ett år og ble avsluttet i et annet, omtaler vi dem for enkelthets skyld som tidsbruksundersøkelsene 1970, 1980, 1990, 2000 og 2010.

Aldergrensene i utvalgene varierer noe. I de to første undersøkelsene var øvre aldersgrense 74 år, mens den i de tre siste var 79 år. I den første undersøkelsen var nedre aldersgrense 15 år, og i de to neste var den 16 år. I de to siste undersøkelsene inngår også barn fra ni år i utvalgene. I 1970-undersøkelsen førte hver deltaker dagbok i enten to eller tre dager. Ettersom det viste seg at kvaliteten på dagbøkene ble noe lavere den tredje dagen, har man i senere undersøkelser benyttet to føringsdager per deltaker. I de tre første undersøkelsene var dagbøkene delt inn i kvartersintervaller om dagen og halvtimesintervaller om natten. Fra og med 2000 gikk man, i tråd med anbefalinger fra Eurostat, over til timinutter intervaller hele døgnet. I de tre første undersøkelsene hadde man to besøksintervjuer i forbindelse med datainnsamlingen. Under det første besøket foretok man et innledningsintervju der det ble samlet inn en del bakgrunnsinformasjon om intervjuobjektet (IO), samt at man forklarte hvordan dagboka skulle fylles ut. Under det andre besøket foretok man et kort avslutningsintervju og gikk, sammen med IO, igjennom dagboka for å sjekke at denne var greit utfylt. I 2000-undersøkelsen gikk man i større grad over

til telefonkontakt mellom intervjuer og IO. Innledningsintervjuet ble foretatt over telefon og intervjueren forklarte også over telefon hvordan dagboka skulle fylles ut. Etter at IO hadde sendt den ferdig utfylte dagboka til SSB, ble den gjennomgått av intervjueren. Dersom dagboka var ufullstendig utfylt, ble IO kontaktet per telefon for en avklaring. I 2010 ble de fleste intervjuene foretatt over telefon, men det var anledning til å forta besøksintervjuer dersom IO ønsket dette og/eller hadde behov for ekstra veiledning ved utfylling av dagboka. Svarprosenten i undersøkelsene er gått ned, noe som er en generell trend når det gjelder utvalgsundersøkelser. I de to siste undersøkelsene er det beregnet vekter for å justere for skjevheter i frafallet.

I samtlige undersøkelser er registreringen av hovedaktiviteter i dagboka det mest sentrale, og det er også slike opplysninger som er blitt mest analysert. Ettersom samtlige tidsintervaller skal fylles ut, summerer hovedaktivitetene seg til 24 timer per døgn for samtlige personer. I de fleste undersøkelsene er det også registrert eventuelle samtidige gjøremål, såkalte biaktiviteter, men dette ble ikke gjort i 1980-undersøkelsen, og kun for den andre føringsdagen i 1990-undersøkelsen. I motsetning til hovedaktivitetene, summerer ikke biaktivitetene seg til 24 timer per døgn. Det er stor variasjon når det gjelder hvor mange biaktiviteter som oppgis. Typiske biaktiviteter er lesing, TV-seing og samtaler. I den første undersøkelsen registrerte man ikke perioder med samvær i dagboka. Dermed er det ikke mulig å studere f. eks. tid sammen med barn i husholdningen for 1970-undersøkelsen. I 1980-undersøkelsen kartla man samvær i dagboka, og tid med husholdningsmedlemmer ble registrert svært detaljert. Imidlertid er kartleggingen her noe mindre nøyaktig enn i senere undersøkelser, der deltakerne også ble bedt om å avmerke perioder da de var alene. Dette gir en bedre kontroll for at samværet er fullstendig utfylt enn det man hadde i 1980. Tid brukt til opphold i nærmiljø (registrert i 1980 og 1990) og tid der man hadde tilsyn med barn eller syke husholdningsmedlemmer (registrert i 1980) er blitt lite analysert. Det viste seg vanskelig å oppnå en klar forståelse hos deltakerne av hva som egentlig skulle registreres i disse kolonnene.

Aktivitetskodingen var noe mindre detaljert i de tidligere enn i de senere undersøkelsene. Vi kan derfor ikke sammenligne tidsbruk på fineste aktivitetsnivå for samtlige undersøkelser. For bredere aktivitetskategorier er det imidlertid god sammenlignbarhet mellom undersøkelsene (se f. eks. Vaage 2012, tabell 1.1).

Tabell 1.1. Oversikt over en del sider ved tidsbruksundersøkelsene 1970-2010.

	1970	1980	1990	2000	2010
Aldersgrense i utvalg	15-74 år	16-74 år	16-79 år	9-79 år	9-79 år
Størrelse på nettoutvalg, antall døgn .	7 075	6 600	6 174	6 801	7 932
Undersøkelsesperiode	01.09.1971- 31.08.1972	01.10.1980- 30.09.1981	01.02.1990- 30.01.1991	20.02.2000- 10.02.2001	15.02.2010- 14.02.2011
Svarprosent for dagbok	58%	65%	64%	50%	48%
Frafallsvekt	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja
Tidsintervaller i dagboka	15 minutter (30 minutter om natten)	15 minutter (30 minutter om natten)	15 minutter (30 minutter om natten)	10 minutter hele døgnet	10 minutter hele døgnet
Antall dager i dagboka	2 eller 3	2	2	2	2
Intervju (besøk/telefon)	To besøks- intervjuer	To besøks- intervjuer	To besøks- intervjuer	Ett intervju, besøk eller telefon	Ett intervju, hovedsakelig telefon
Hva ble registrert i dagboka?					
Hovedaktivitet	X	X	X	X	X
Biaktivitet	X	-	X (kun dag 2)	X	X
Oppholdssted/reisemåte	X	X	X	X	X
Samvær med andre	-	X	X	X	X
Tid alene	-	-	X	X	X
Opphold i nærmiljø	-	X	X	-	-
Tilsyn med barn eller syke	-	X	-	-	-
Navn på undersøkelse	Tidsnyttigs- undersøkelse	Tidsnyttigs- undersøkelse	Tidsnyttigs- undersøkelse	Tidsbruks- undersøkelse	Tidsbruks- undersøkelse

1.2. Tidsbruksundersøkelser som samfunnsvitenskapelig datakilde

Tidsbruksundersøkelser der deltakerne noterer sine gjøremål i en dagbok over ett eller flere døgn regnes gjerne som den beste datakilden for å studere ubetalt arbeid og for å se tid brukt til ulike aktiviteter i sammenheng (Fisher m. fl. 2007, Robinson og Godbey 1997, Juster og Stafford 1991). Tid til en del aktiviteter kan også kartlegges gjennom vanlige intervju spørsmål, men metodestudier viser at dagbokmetoden gir det beste bilde av gjøremål som utføres med ujevne mellomrom og har ulik varighet fra gang til gang, slik som for eksempel husarbeid og fritidsaktiviteter. Man får ofte høyere estimater for tid til husarbeid i vanlige spørreundersøkelser enn ved dagbokmetoden, noe som blant annet sees i sammenheng med at det er vanskelig å huske hvor mye tid som samlet sett går med til oppstykke gjøremål. Dessuten kan det være en viss overrapportering i enkelte grupper, fordi folk ønsker å framstå i et gunstig lys (f. eks. Marini og Shelton 1993, Press og Townsley 1998). Også i Norge finner man at dagbøker og vanlige spørreskjema gir litt ulike bilder av tid brukt til husarbeid (Kitterød og Lyngstad 2005)

I tidsbruksundersøkelser noterer deltakerne sine aktiviteter i en dagbok som dekker ett eller flere døgn, og registreringen skjer kort tid etter at aktivitetene er utført. Dermed minsker faren for at man husker feil. Videre regnes det som en fordel at aktivitetene skal summere seg til 24 timer i døgnet fordi dette hindrer systematisk over- eller underrapportering av bestemte gjøremål. Også det at undersøkelsene dekker alle typer aktiviteter, og ikke bare ett bestemt område, har vist seg å redusere systematisk over- eller underrapportering av bestemte aktiviteter.

I dagboka noterer deltakerne sine gjøremål med egne ord, og aktivitetene blir i ettertid kodet av profesjonelle kodere ut fra en kodeliste, der det er definert hvilke gjøremål som skal regnes som husarbeid, vedlikeholdsarbeid, fritid osv. En slik framgangsmåte motvirker misforståelser og kommunikasjonssvikt mellom deltakere og intervjuere og sikrer en enhetlig avgrensning av de ulike aktivitetene. Dersom deltakerne selv skulle avgjøre hvilke aktiviteter som er f. eks. husarbeid, fritid og personlige gjøremål, ville det trolig bli en del variasjon mellom individer. Noen ville for eksempel regne kakebaking som husarbeid, mens andre ville regne det som fritid.

Tidsbruksundersøker har en lang historie i mange land og benyttes til analyse av en rekke ulike tema som f. eks. forbrukeratferd, virkninger av teknologisk utvikling og utvikling av livsstiler og fritidsmønsteret i ulike sosiale lag (f. eks. Andorka 1987, Gershuny 2000). Mest kjent er det trolig at slike undersøkelser er en av de viktigste datakildene for analyser av endringer og omfang av det ulønnede arbeidet i samfunnet, av fordeling av ubetalt og betalt arbeid mellom kvinner og menn, og for å beregne den økonomiske verdien av velferdsproduksjonen i samfunnet (f. eks. Nyberg 1997, Bianchi m. fl. 2000, Dribe og Stanfors 2009, Hook 2010, Brauthaug og Westberg 2012). Etter hvert er det også blitt mer oppmerksomhet rundt eventuelle kjønnsforskjeller i mengden og innholdet av fritiden (f. eks. Bittman og Wajman 2000, Mattingly og Bianchi 2003) og om forskjeller i fritid mellom ulike familiefaser, med særlig vekt på et økende fritidsunderskudd i barnefasen (f. eks. Stalker 2011). Det siste gjelder spesielt for såkalte liberale velferdsregimer der staten i liten grad legger til rette for å kombinere yrkes- og familieliv.

Også i Norge er tidsbruksundersøkelsene anvendt i mange sammenhenger. Analyser av omfang og fordeling av ubetalt og betalt arbeid har stått særlig sentralt (f. eks. Grønmo og Lingsom 1983, Haraldsen og Kitterød 1992, Langsether og Lømo 1997, Blekesaune 2000). Med tidsbruksundersøkelsen fra 1971 kunne man for første gang kvantifisere mengden ulønnet arbeid i samfunnet, vise hvordan dette var fordelt mellom kvinner og menn og beregne samlet arbeidstid (summen av tid til ulønnet og lønnet arbeid) (Statistisk sentralbyrå 1975, Wærness 1975). Det vakte betydelig oppmerksomhet da man kunne vise at det ubetalte arbeidet

hadde minst like stort omfang som yrkesarbeidet, og at kvinner samlet sett hadde minst like lange arbeidsdager som menn (Lingsom 1978).

Det er lang tradisjon innen tidsbruksforskningen for å sammenligne tidsbruken i land med ulike politiske, institusjonelle og kulturelle kontekster. Esping-Andersens (1990 og 1999) typologi over ulike velferdsregimer har vært en viktig inspirasjon, og særlig har man vært opptatt av å undersøke betydningen av ulike familie- og arbeidsmarkedspolitikker, samt av ulike normer og kulturer vedrørende kvinner og menns roller i familien og yrkeslivet (f. eks. Bittman 1999, Gershuny og Sullivan 2003, Craig og Mullan 2010, Hook 2006 og 2010, Anxo m. fl. 2011, Hook og Wolfe 2012). Resultatene varierer noe mellom de ulike studiene, men de fleste viser at såkalte sosialdemokratiske velferdsstater med en aktiv politikk for at både kvinner og menn skal kunne kombinere jobb og familie (bl.a. Sverige og Norge), gir større grad av likedeling og mindre kjønnsmessig spesialisering i barnefasen og dermed større likhet i mødre og fedres tid til yrkes- og familiearbeid enn hva man finner i liberale og konservative velferdsstater. Dermed er det også mindre forskjeller i tiden til yrkes- og familiearbeid mellom småbarnsmødre og kvinner i andre familiefaser. I alle land finner man, som vi kunne vente, at barnefasen innebærer mindre tid til fritidsaktiviteter enn andre livsfaser, men reduksjonen i fritid i barnefasen er mer moderat i land med en aktiv politikk for å kombinere familie og jobb, enn i land der dette ikke betraktes som et offentlig anliggende. Det er også vist at normer og kulturell kontekst har betydning for folks tidsbruk. Hook (2006) viser for eksempel at i land med høy kvinnelig yrkesaktivitet bruker alle menn mye tid på ulønnet arbeid, uavhengig av arbeidstiden til egen ektefelle/samboer.

Selv om dagbokbaserte tidsbruksundersøkelser regnes som den beste datakilden for å kartlegge ulønnet arbeid, og særlig tid til vanlig husarbeid som rengjøring, matlaging osv., har flere påpekt at datakilden har svakheter når det gjelder å fange opp tid til barneomsorg (f. eks. Folbre m. fl. 2005). Mye omsorgsarbeid foregår parallelt med andre gjøremål og kan dessuten være innbakt i andre aktiviteter, for eksempel ved at man lager middag til barn før de kommer hjem. Matlagingen gjøres for barna og er utvilsomt en del av omsorgen for dem, men vil bli kodet som husarbeid. Videre må foreldre være hjemme mens barna sover og generelt være tilgjengelige dersom noe skulle skje. Registreringen av hovedaktiviteter i tidsdagbøkene gir dermed et snevert mål for omsorgsarbeid i og med at kun den direkte omsorgen fanges opp, dvs. den tiden foreldre har omsorgsarbeid for barn som sitt viktigste gjøremål. Det anbefales derfor at man også benytter opplysninger fra dagbøkene om eventuelle samtidige gjøremål og den tiden foreldre noterer at de er sammen med barna (f. eks. Kitterød 2002, Craig 2006, Monna og Gauthier 2008, Bryson 2008). Heller ikke dette gir imidlertid et fullstendig bilde av foreldres tid til barneomsorg, men er et viktig supplement til analyser av det direkte omsorgsarbeidet (omsorgsarbeid registrert som hovedaktivitet) og er mye benyttet i faglitteraturen.

2. Variabler og definisjoner i rapporten

I denne rapporten presenteres analyser av endring og variasjon i foreldres tidsmønster. Hovedvekten ligger på tid til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid, men vi viser også tid til fritidsaktiviteter og personlige gjøremål. I det følgende redegjør vi for hvordan de ulike aktivitetene er definert, samt hvilke grupperingsvariabler som benyttes i analysene.

2.1. Aktivitetskategorier og tid sammen med barn

I tidsbruksundersøkelser registreres altså både hva deltakerne gjør og hvem de er sammen med. Det meste av forskningen på feltet tar utgangspunkt i aktivitetsregistreringen (først og fremst hovedaktiviteter), men også opplysninger om samvær benyttes mye, og da særlig tid til samvær med barn i husholdningen. Også i denne rapporten er det i hovedsak tidsbruk til ulike aktiviteter som analyseres, men vi ser også på tid sammen med barn basert på registreringen av samvær med ulike personer i dagbøkene.

I tidsbruksundersøkelser skiller man gjerne mellom fem hovedgrupper av aktiviteter, nemlig inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, utdanning, personlige behov og fritid. I tillegg kommer en liten gruppe med andre og uoppgitte aktiviteter (se Vaage 2012). I denne rapporten ligger hovedvekten på inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid, men vi ser også på tid til personlige behov og fritidsaktiviteter.

Inntektsgivende arbeid

Her inngår tid brukt til yrkesarbeid, pauser i forbindelse med yrkesarbeidet, samt reiser til og fra jobb. I analysene i denne rapporten ser vi alle disse aktivitetene under ett. Det er altså deltakernes faktiske arbeidstid som registreres, og dette gjelder uansett om arbeidet utføres hjemme eller på arbeidsplassen.

Husholdsarbeid

Det er ikke alltid lett å skille klart mellom husholdsarbeid og fritid. Eksempelvis kan noen regne matlaging som en fritidsaktivitet, mens andre ser det som husarbeid. I Tidsbruksundersøkelsen legges det såkalte *trejdepersonkriteriet* til grunn for å skille arbeid fra andre gjøremål. Tanken er da at aktiviteter som i prinsippet kan utføres av andre, og som frambringer en tjeneste eller et produkt, skal regnes som arbeid, mens andre aktiviteter regnes som fritid eller personlige gjøremål. Det gir ikke mening å få andre til å sove, spise, gå på kino eller trene for seg, men man kan få andre til å gjøre rent, handle, pusse opp og passe barn.

Husholdsarbeidet omfatter mange ulike aktiviteter. Det er vanlig å skille mellom seks hovedtyper av husholdsarbeid:

- *Husarbeid*, som omfatter matlaging, oppvask, rydding, rengjøring, vask og stell av tøy, fyring vedhugging, vannhenting og lignende.
- *Omsorgsarbeid*, som omfatter omsorg for barn eller hjelpetrengende voksne. Dette er perioder der deltakerne noterer at stell, pass eller annen hjelp er den viktigste aktiviteten i et gitt tidsintervall. Dette kalles noen ganger direkte eller aktiv omsorg.
- *Vedlikeholdsarbeid*, som omfatter stell av hage, stell av kjæledyr, oppussing, reparasjoner og vedlikehold.
- *Kjøp av varer og tjenester*, som omfatter innkjøp av varer, legebesøk, besøk på andre offentlige kontorer og lignende.
- *Annet husholdsarbeid*, som omfatter annet arbeid som utføres ulønnet for egen eller andres husholdning.
- *Reiser i forbindelse med husholdsarbeid*, som i hovedsak omfatter reiser knyttet til innkjøp og andre ærend.

I denne rapporten skiller vi, i kapittel 3, mellom 1) vanlig husarbeid, 2) vedlikeholdsarbeid, 3) omsorgsarbeid for barn og 4) annet husholdsarbeid. Denne siste

kategoriene omfatter da kjøp av varer og tjenester, reiser i forbindelse med husholdsarbeid, omsorgsarbeid for hjelpetrettede voksne, samt andre ulønnede oppgaver. I kapittel 5 skiller vi mellom 1) husarbeid, 2) omsorgsarbeid for barn og 3) annet husholdsarbeid, der også vedlikeholdsarbeid inngår.

Utdanning

Her inngår undervisning samt arbeid med lekser og studier hjemme. Slike gjøremål diskuteres ikke i foreliggende rapport.

Personlige behov

Her inngår søvn, måltider og annen personlig pleie slik som dusjing, av- og påkledning, sminking osv. I denne rapporten skiller vi mellom søvn på den ene siden, og måltider og andre personlige gjøremål på den annen.

Fritid

Her skiller man gjerne mellom idrett og friluftsliv, underholdning og kulturbruk, sosialt samvær, lesing, fjernsynsseing, andre fritidsaktiviteter, samt reiser i forbindelse med fritidsaktiviteter. I denne rapporten ser vi alle fritidsaktiviteter under ett.

Samvær med barn

For hvert timinutters-intervall ble deltakerne bedt om å krysse av i dagboka om de var alene eller sammen med andre, og hvem de eventuelt var sammen med. Registreringen skjedde altså parallelt med registreringen av aktiviteter. Det ble presisert at man som samvær skulle regne perioder da andre personer oppholdt seg på samme sted som en selv, og der det var en viss grad av sosial kontakt. Perioder med søvn skulle ikke regnes med, og heller ikke telefonsamtaler eller tid sammen med ukjente i busskø, butikker eller på andre offentlige steder.

Samvær ble registrert for alle barn i husholdningen. På grunnlag av dette er det mulig å lage mål for tid tilbrakt sammen med barn i ulike aldersgrupper. I denne rapporten (kapittel 3 og 5) vises tid sammen med barn 0-6 år blant foreldre som har barn i denne aldersgruppen. Det skilles også mellom tid med barn med og uten partner (ektefelle/samboer) til stede.

2.2. Uavhengige variabler

I tabeller og analyser bruker vi følgende grupperingsvariabler/uavhengige variabler:

Yngste barns alder

Dette er barnets alder ved utgangen av det året dagboka ble utfylt. For Tidsbruksundersøkelsen 2010 er barnets alder altså regnet ved utgangen av 2010 for dem som førte dagbok i 2010, og ved utgangen av 2011 for dem som førte dagbok i 2011. Tilsvarende gjelder for tidsbruksundersøkelsene 1980, 1990 og 2000. Tidsbruksundersøkelsen 1970 gir ikke opplysninger om barns fødselsår. I intervjuet ble IO bedt om å oppgi antall egne, hjemmeboende barn i aldersgruppene 0-2 år, 3-6 år, 7-14 år og 15 år og over. Ettersom det ikke er noen øvre aldersgrense for den siste kategorien, kan også voksne barn bli regnet med her. Vi har derfor valgt å holde foreldre med så store barn utenfor i analysene. I tabeller der også 1970 inngår, ser vi dermed på foreldre (fedre/mødre) med et yngste barn i alderen 0-14 år. Vi skiller mellom dem med et yngste barn 0-2 år, 3-6 år og 7-14 år. Ettersom vi for flere formål ønsker en finere aldersinndeling enn dette, er en del analyser gjennomført kun for de fire siste undersøkelsene (1980-2010). Vi inkluderer da foreldre med et yngste barn 0-19 år i husholdningen og skiller mellom dem med et yngste barn 0-1 år, 2-3 år, 4-6 år, 7-12 år og 13-19 år. For årene 1980-2010 regner vi med både egne barn (biologiske og adopterte) og stebarn som bor i husholdningen.

Antall barn i husholdningen

Her skiller vi mellom dem med kun ett barn, dem med to barn og dem med tre eller flere barn.

IO /partners utdanningsnivå

I undersøkelsene fra 2000 og 2010 benyttet man registeropplysninger om IOs og partners utdanningsnivå. I de tidligere undersøkelsene ble utdanningsnivå kartlagt i intervjudelen av undersøkelsen. Opplysninger om utdanningsnivå er derfor ikke helt sammenlignbare på tvers av undersøkelser. Det varierer også hvor detaljert opplysningene ble kartlagt i de tre første undersøkelsene. I tillegg kommer at utdanningssystemet er endret noe over tid. Eksempelvis var det i de første undersøkelsene mange som hadde framhaldsskole, realskole eller middelskole som høyest fullførte utdanning, mens dette ble mindre vanlig etter hvert som stadig flere hadde gått på ungdomsskolen.

For undersøkelsene 2000 og 2010, der utdanningsopplysninger ble koblet til fra Statistisk sentralbyrås register over dette, ble utdanningsstandard NUS 2000 benyttet (<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv/aar/2013-06-18?fane=om#content>). I 2005 ble det imidlertid innført en endring i definisjonen av de ulike utdanningsnivåene i samsvar med internasjonale retningslinjer (<http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nye-definisjoner-av-utdanningsnivaaer>). Fram til da hadde Norge framstått med et høyere utdanningsnivå i befolkningen enn mange andre land. En høyere andel var registrert med utdanning på videregående nivå eller på universitets- og høghskolenivå. I den nye definisjonen ble det stilt strengere krav enn tidligere for å ha fullført utdanning på videregående nivå og på universitets- og høghskolenivå. En del av dem som tidligere var plassert på videregående nivå, ble ifølge den nye standarden plassert på grunnskolenivå, og en del av dem som tidligere var plassert på universitets- og høghskolenivå, ble plassert på videregående nivå. Mens et stort antall personer ble omgruppert fra videregående nivå til grunnskolenivå, var det forholdsvis få som ble omgruppert fra universitets- og høghskolenivå til videregående nivå. Nivåinndelingen av IOs og partners utdanning er altså ikke helt sammenlignbar for 2010 og 2000, og dette gjelder særlig for skillet mellom grunnskolenivå og videregående nivå.

I analysene skiller vi derfor ikke mellom personer med høyest fullførte utdanning fra grunnskolenivå på den ene side og videregående nivå på den annen. For tabeller/analyser som gjelder for perioden 1980-2010 skiller vi mellom tre utdanningsnivåer: grunnskole/videregående skole, universitet/høghskole 1-4 år og universitet/høghskole minst 5 år. For tabeller som også inkluderer 1970-undersøkelsen, skiller vi kun mellom utdanning grunnskole-/videregående nivå på den ene siden og utdanning fra universitet/høghskole på den annen. I tillegg inngår en kategori for ukjent/uoppgitt utdanning.

Yrkesaktiv/ikke yrkesaktiv

For de tre første undersøkelsene (1970, 1980 og 1990) er skillet mellom yrkesaktive og ikke yrkesaktive basert på et spørsmål i innledningsintervjuet om hvorvidt man for tiden har noe inntektsgivende arbeid. I de to siste undersøkelsene spurte man først om IO utførte noe inntektsgivende arbeid av minst en times varighet forrige uke og dernest om han/hun hadde inntektsgivende arbeid som han/hun var midlertidig borte fra i denne uka. IO som enten hadde utført inntektsgivende arbeid eller hadde slikt arbeid som han/hun var borte fra, blir da regnet som yrkesaktive.

IOs alder

Dette er IOs alder ved utgangen av året (det året dagboka ble fylt ut). Vi viser gjennomsnittsalder og skiller ellers mellom følgende tre aldersgrupper: ≤ 39 år, 40-44 år og ≥ 45 år.

IOs samlivsstatus

Vi skiller mellom gifte/samboende på den ene siden og enslige på den annen.

IO/partners fødeland

I 2000 og 2010 ble opplysninger om fødeland hentet fra befolkningsregisteret. Vi skiller mellom IO som er født i Norge eller EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand på den ene siden, og IO som er født i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS på den annen.

Hverdag/helg

Vi skiller mellom hverdager (mandag-fredag) på den ene side og helger (lørdag-søndag på den annen) selv om lørdagsfri ennå ikke var innført da den første undersøkelsen ble gjennomført.

3. Endringer i foreldres yrkes- og husholdsarbeid 1970-2010. En oversikt

3.1. Innledning

Det er skjedd store endringer i foreldres dagligliv de siste tiårene. Det har vært en politisk målsetting at både menn og kvinner skal kunne kombinere familie og jobb på en god måte, at menn skal engasjere seg mer hjemme, og at kvinner skal kunne delta i yrkeslivet på linje med menn. En rekke reformer innen familie- og arbeidsmarkedspolitikken bidrar til å gi andre rammer for foreldres tilpasninger i yrkeslivet og familien i dag enn for noen tiår siden. Den kraftige utbyggingen av barnehagesektoren har gjort det lettere for både mødre og fedre og kombinere yrkes- og familiearbeid. Mens det lenge var stor mangel på barnehageplasser, særlig for de minste barna, går nå det store flertallet av barna i barnehage, oftest på fulltid. Det er også blitt mer positive holdninger til at små barn går i barnehage (Kitterød m. fl. 2012). Permisjonstiden etter fødsel er blitt betydelig utvidet, og i 1993 ble det innført en egen kvote på fire uker reservert for far. Denne skulle stimulere fedre til å bruke mer tid med barna, både i permisjonstiden og senere. Kvoten er senere blitt kraftig utvidet og utgjør hele 14 uker for foreldre med barn født fra og med 1. juli 2013.

Også andre samfunnsmessige endringer kan ha betydning for hvordan fedre og mødre fordeler tiden mellom yrkes- og familiearbeid. Eksempelvis fikk man på 1970-tallet store generelle arbeidstidsforkortelser. I 1976 ble den lovbestemte ukentlige arbeidstiden redusert fra 42 ½ time til 40 timer, og Arbeidsmiljøloven av 1977 satte begrensinger for overtidsarbeid. Høyere utdanning blant kvinner og stor etterspørsel etter arbeidskraft i yrker som ofte innehas av kvinner, har bidratt til økt kvinnelig yrkesaktivitet. Etter hvert har befolkningen generelt blitt mer positive til at kvinner er yrkesaktive også mens de har små barn (Ellingsæter og Gulbrandsen 2007), og det er nå en klar forventning om at alle voksne skal forsørge seg selv via arbeidsmarkedet (NOU 2004:1). Kombinert med større innsats fra fedre i hus- og omsorgsarbeidet kan dette ha bidratt til større likedeling av arbeidet ute og hjemme mellom kvinner og menn.

I dette kapitlet viser vi noen hovedendringer i fedres og mødres tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid, slik dette framkommer i de fem tidsbruksundersøkelsene fra 1970 til 2010. I 1970-undersøkelsen var det mindre detaljerte opplysninger om barnas alder enn i de senere undersøkelsene (se kapittel 2.2). Vi kan skille mellom grupper med yngste barn 0-2, 3-6 og 0-14 år i husholdningen. Vi viser derfor tall for foreldre med yngste barn 0-14 år for samtlige undersøkelser. Vi skiller også mellom dem med små og store barn og ser på hverdager og helger hver for seg.

Tidsbruken rapporteres som gjennomsnittlig tid per dag brukt til ulike gjøremål. Gjennomsnittet gjelder for hele året, og både hverdager, helger og ferieperioder inngår. Gjennomsnittet omfatter både dem som utførte en gitt aktivitet på føringsdagen, f. eks. husarbeid, og dem som ikke utførte aktiviteten.

Endringer i en gruppes gjennomsnittlige tidsbruk kan bunne i at enkelte personer bruker tiden annerledes enn før, og/eller i at sammensetningen av gruppen er endret. Dersom høyt utdannede foreldre bruker tiden til jobb og hjem annerledes enn foreldre med mindre utdanning, vil altså tidsbruken for foreldre endres når utdanningsnivået øker. Dersom det for eksempel er slik at høyt utdannede fedre bruker mer tid til husarbeid enn dem med mindre utdanning, vil gjennomsnittlig tid til husarbeid øke når andelen høyt utdannede fedre går opp. Dette vil gjelde selv om både de med kort og de med lang utdanning bruker tiden sin som før. Alternativt kan vi tenke oss at både fedre med kort og fedre med lang utdanning gjør mer husarbeid enn før. Økningen i fedres husarbeid vil da reflektere endret atferd, ikke endret sammensetning av gruppen.

Tabell 3.1. viser utdanningsnivå, yrkesaktivitet, alder og antall barn i husholdningen for gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år i de fem tidsbruksundersøkelsene. Som ventet, har andelen med utdanning fra universitet eller høyskole økt betraktelig i perioden blant både fedre og mødre. Blant fedre var andelen yrkesaktive omtrent den samme i alle undersøkelsene, mens den økte betydelig blant mødre. Eksempelvis oppgav 90 prosent av mødrene at de var yrkesaktive i 2010, mot bare 64 prosent i 1970. Både blant fedre og mødre var gjennomsnittsalderen noe høyere i den siste enn i den første undersøkelsen, og det var også færre som hadde minst tre barn i husholdningen. Både gruppen av mødre og gruppen av fedre hadde altså en annen sammensetning i 2010 enn i 1970, noe som kan ha betydning for de endringene vi observerer i foreldrenes tidsbruk i perioden.

Tallene som presenteres i dette kapitlet omfatter altså fedre og mødre som er gift eller samboende. Enslige foreldre inngår ikke. Tabell 3.2. viser andelen av alle foreldre med barn 0-14 år i husholdningen, som var gift/samboende i de fem undersøkelsene, og andel som var enslig, dvs. at de ikke hadde noen partner i husholdningen. Blant fedrene var 99 prosent gift eller samboende i 1970 og 96 prosent i 2010. Samværsfedre, altså fedre som ikke bor fast sammen med barna sine, inngår altså ikke i denne oversikten. Blant mødre var andelen gifte/samboende 92 prosent i 1970 og 87 prosent i 2010. Når andelen enslige foreldre er høyere blant mødre enn blant fedre, gjenspeiler dette at flere barn bor hos mor enn hos far når foreldrene bor hver for seg.

Tabell 3.1. Gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år, etter utdanningsnivå, alder og antall barn. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Utdanningsnivå										
Grunnskole-/videregående nivå	85	74	71	60	57	93	81	73	61	49
Universitet/høyskole	15	25	27	39	40	7	19	27	38	46
Uoppgitt	0	1	1	1	3	0	1	1	1	5
Yrkesaktiv										
Ja	97	98	94	97	96	36	64	76	86	90
Nei	3	2	6	3	4	64	36	24	14	10
Uoppgitt	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Alder										
Gjennomsnitt	38,8	38,0	37,3	38,5	40,1	35,5	36,2	34,7	36,0	38,0
Antall barn										
Ett barn	22	25	27	26	27	21	25	28	27	26
To barn	41	50	49	46	46	40	49	50	46	48
Tre barn + ...	37	24	24	28	27	39	26	23	27	25

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Fedre og mødre med yngste barn 0-14 år etter samlivsstatus. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Samlivsstatus										
Gift/samboende	99	98	99	98	96	92	93	88	86	87
Enslig	1	2	1	2	4	8	7	12	14	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.2. Mer husholdsarbeid og mindre inntektsgivende arbeid blant fedre

Dagens fedre bruker i gjennomsnitt 3 timer og 50 minutter per dag til husholdsarbeid, og dette er hele 1 time og 20 minutter mer enn fedre i 1970 (tabell 3.3).¹ Tiden til husholdsarbeid har økt litt for hvert tiår, men økningen var særlig markant det siste tiåret. Fedre brukte nesten ½ time mer per dag, eller 3 ½ time mer per uke,

¹ I analysene av 2000- og 2010-undersøkelsen er det benyttet vektorer for samtlige analyser i rapporten. For de tidligere undersøkelsene, som hadde klart høyere svarprosent, er det ikke laget vektorer (se tabell 1.1).

til husholdsarbeid i 2010 enn i 2000. Dette er en stor endring på bare ti år og tyder på klart større deltakelse hjemme. Endringen har altså skjedd samtidig med en sterk økning i andelen barn som går i barnehage.

Husholdsarbeid omfatter både vanlig husarbeid, vedlikeholdsarbeid, omsorg for barn, innkjøp av varer og tjenester, samt reiser i forbindelse med dette arbeidet (se kapittel 2 for nærmere omtale). Brandth og Kvande (2003) har pekt på at mens omsorg for barn står sentralt i det moderne farsprosjektet, er husarbeidet mer omstridt og inngår ikke på samme måte i idealet om den nærværende og involverte far. Tidsbruksundersøkelsene viser imidlertid at fedre gjør mer husarbeid enn før. Eksempelvis bruker fedre nå i gjennomsnitt vel 1 time per dag til husarbeid, mot vel ½ time i 1970 (tabell 3.3). Økningen fordeler seg forholdsvis jevnt over hele perioden, bortsett fra på 1980-tallet da nivået var ganske stabilt.

Gjennomsnittstallene i tabell 3.3. omfatter både dem som utførte husarbeid den dagen de førte dagbok, og dem som ikke utførte husarbeid denne dagen. Endringer i en gruppes tidsbruk kan ha sammenheng med endringer i andelen som utførte en gitt aktivitet på dagbokdagen og/eller i tidsbruken blant dem som utførte aktiviteten. Når fedre bruker mer tid til husarbeid enn før, bunner dette i at flere enn før gjør noe husarbeid i løpet av en dag (tabell 3.4). Ifølge Tidsbruksundersøkelsen 2010 utfører nå hele 83 prosent av fedre husarbeid på en gjennomsnittsdag. I 1970 var andelen 51 prosent. Gjennomsnittlig tid per person som utførte husarbeid, har vært ganske stabil, men viser en svak økning i perioden 1990-2010. Husarbeid er altså blitt en del av de fleste fedres dagligliv i større grad enn før.

Fedre bruker også mer tid enn før til omsorgsarbeid for barn og til annet familiearbeid, herunder innkjøp og reiser knyttet til dette. Tiden til vedlikeholdsarbeid har imidlertid vært ganske stabil (tabell 3.3). I 2010 brukte fedre i gjennomsnitt 41 minutter per dag til slike oppgaver, mot 46 minutter i 1970. I 2010 brukte fedre i gjennomsnitt 1 time og 3 minutter per dag til omsorgsarbeid for barn, mot kun 23 minutter per dag i 1970. Det er viktig å være klar over at "omsorgsarbeid for barn" her viser til perioder der det å ta seg av barna er det viktigste gjøremålet i et gitt tidsintervall og dermed omfatter kun en liten del av fedres totale barneomsorg. Det meste av omsorgen foregår parallelt med andre aktiviteter som for eksempel matlaging, handling, turer eller TV-seing. En del omsorgsaktiviteter, som f. eks. samtaler og lek, har gjerne uklare grenser mot andre gjøremål. Foreldrenes rapportering av omsorgsarbeid har derfor vist seg å være følsom for hvordan dagboka er utformet (Kitterød 2001). Det kan ha betydning hvorvidt det er mulig å føre opp flere gjøremål eller ikke og hvordan eksemplene er utformet. Dette kan bidra til å forklare hvorfor tallene for foreldres omsorgsarbeid går litt opp og ned fra undersøkelse til undersøkelse. For hele perioden sett under ett, ser vi imidlertid en klar økning i fedres omsorgsarbeid for barn. I likhet med hva som er tilfellet for husarbeidet, ser det ut til at økningen i fedres omsorgsarbeid i stor grad henger sammen med at flere fedre utfører omsorgsarbeid på en gjennomsnittsdag (tabell 3.4). I 2010 var andelen 67 prosent, mot 36 prosent i 1970.² Det har også vært en viss økning i tidsbruken per utøver, fra 1 time og 3 minutter per dag i 1970 til 1 time og 34 minutter per dag i 2010.

Fedres yrkesarbeid er betydelig redusert siden begynnelsen av 1970-tallet. I gjennomsnitt bruker fedre nå 5 timer og 16 minutter per dag, eller nærmere 37 timer per uke til inntektsgivende arbeid (tabell 3.3). Tallene omfatter også reisetid til og fra jobb, samt pauser på arbeidsplassen. I gjennomsnittet inngår alle dager i året, også helger og feriedager. I 2010 brukte fedre omtrent 1 time mindre per dag til inntektsgivende arbeid enn fedre i 1970. Det var en markant nedgang i yrkesarbeidet på 1970-tallet og en svak nedgang på 1980-tallet. På 1990-tallet var nivået stabilt,

² Disse andelene blir høyere dersom vi ser på fedre med mindre barn, f. eks fedre med et yngste barn i alderen 0-6 år i husholdningen. Større barn krever mindre direkte omsorg (stell, hjelp, høytlesning osv.) enn mindre barn. Foreldres omsorg for store barn synliggjøres derfor i liten grad gjennom aktivitetsregistreringen i tidsbruksundersøkelser.

men på 2000-tallet sank yrkesarbeidet ytterligere, fra 5 timer og 32 minutter per dag i 2000 til altså 5 timer og 16 minutter per dag i 2010. Også SSBs Arbeidskraftundersøkelse viser en svak nedgang i fedres arbeidstid siden begynnelsen av 1990-tallet ved at fedre sjeldnere enn før har veldig lange arbeidsuker. Deltid er imidlertid fremdeles lite utbredt blant fedre (Kitterød og Kjeldstad 2006). Den markante nedgangen i fedres inntektsgivende arbeid på 1970-tallet må sees i lys av de store arbeidstidsforkortelsene i dette tiåret. Den lovbestemte ukentlige arbeidstiden ble redusert, og Arbeidsmiljøloven satte begrensinger for overtidsarbeid.

Tabell 3.3. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	6.14	5.49	5.35	5.32	5.16	1.18	2.02	2.31	3.12	3.42
Husholdsarbeid totalt	2.31	2.51	3.10	3.22	3.50	7.25	6.12	5.56	5.12	5.18
Husarbeid	0.35	0.44	0.44	0.55	1.04	5.00	3.29	2.42	2.07	2.03
Vedlikeholdsarbeid	0.46	0.40	0.34	0.38	0.41	0.12	0.14	0.15	0.14	0.18
Omsorg for barn	0.23	0.40	0.58	0.50	1.03	1.20	1.35	2.00	1.38	1.43
Annet husholdsarbeid	0.47	0.48	0.54	0.59	1.02	0.53	0.54	1.00	1.13	1.15
Antall observasjoner	1 297	1 100	812	805	885	1 405	1 195	1 028	826	909

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Tid brukt til husarbeid og omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år. Gjennomsnitt for alle, andel som utførte husarbeid/omsorgsarbeid en gjennomsnittsdag, samt gjennomsnitt for dem som utførte husarbeid/omsorgsarbeid. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Husarbeid										
Gjennomsnitt, alle	0.35	0.44	0.44	0.55	1.04	5.00	3.29	2.42	2.07	2.03
Andel som utførte husarbeid	51	63	79	81	83	99	99	98	97	97
Gjennomsnitt, utøvere	1.08	1.09	1.03	1.08	1.18	5.03	3.32	2.46	2.11	2.07
Omsorgsarbeid										
Gjennomsnitt, alle	0.23	0.40	0.58	0.50	1.03	1.20	1.35	2.00	1.38	1.43
Andel som utførte omsorgsarbeid	36	53	65	61	67	76	80	86	84	83
Gjennomsnitt, utøvere	1.03	1.15	1.29	1.22	1.34	1.46	1.58	2.19	1.57	2.04

3.3. Mer inntektsgivende arbeid og mindre husholdsarbeid blant mødre

Mødre med barn 0-14 år har økt tiden til inntektsgivende arbeid betraktelig siden begynnelsen av 1970-tallet, mens husholdsarbeidet er skåret kraftig ned (tabell 3.3). Mødre bruker nå i gjennomsnitt omtrent 3 timer og 3 kvarter per dag til inntektsgivende arbeid, og dette er nesten 2 ½ time mer enn mødre i 1970. Dette er i tråd med den kraftige økningen i mødres yrkestilknytning som dokumenteres i Arbeidskraftundersøkelsen (Statistisk sentralbyrå 2001 og 2003-2012).

Husholdsarbeidet er derimot redusert fra hele 7 timer og 25 minutter per dag i 1970 til 5 timer og 18 minutter per dag i 2010. I gjennomsnitt bruker altså mødre i dag vel to timer mindre per dag på husholdsarbeid enn på begynnelsen av 1970-tallet. Det siste tiåret (2000-2010) ser vi imidlertid ingen nedgang i husholdsarbeidet til tross for at mødre nå bruker mer tid til yrkesarbeid enn i 2000, at fedre deltar mer hjemme og at langt flere barn går i barnehage. Dette kan tyde på at mødre flest prioriterer familien høyt og kanskje også at vi har nådd en nedre grense for hvor mye arbeidet hjemme kan effektiviseres og komprimeres uten at det går utover familiens trivsel og velferd.

Det er først og fremst det rutinemessige husarbeidet som er skåret ned blant mødre, fra 5 timer i gjennomsnitt per dag i 1970 og til vel 2 timer per dag i 2010. Dette innebærer en betydelig omlegging av dagliglivet. De fleste mødre bruker fremdeles noe tid hver dag på husarbeid, men hver utøver bruker atskillig mindre tid enn før (tabell 3.4).

Som for fedre, har mødres tid til omsorgsarbeid for barn gått litt opp og ned fra undersøkelse til undersøkelse, noe som kan ha sammenheng med ulik utforming av dagboka og de eksemplene som ble presentert. For perioden 1970-2010 sett under

ett har det imidlertid vært en svak økning i omsorgsarbeidet. Dette bunner dels i at andelen som utøver omsorgsarbeid på føringsdagen har økt noe, og dels i en klar økning i tidsbruken blant dem som faktisk utfører omsorgsarbeid på føringsdagen (tabell 3.4). Det har også vært en viss økning i tiden til annet husholdsarbeid blant mødre, slik som innkjøp og reiser i forbindelse med dette. Tiden til vedlikeholdsarbeid har imidlertid økt lite (tabell 3.3).

Forskjellen mellom fedres og mødres tid til familie- og yrkesarbeid er altså betydelig redusert siden begynnelsen av 1970-tallet. Dette er resultat av omfattende endringer i begge foreldres tidsbruk. I det meste av perioden har endringene vært størst blant mødre, men det siste tiåret (2000-2010) bunner utjevningen av familiearbeidet kun i at fedre økte sin innsats. Dette er et uvanlig funn i internasjonal sammenheng. Særlig når det gjelder husarbeidet, ser man gjerne at reduserte forskjeller i større grad skyldes at mødre skjærer ned sin innsats enn at fedre trapper opp sin (f. eks. Fisher m. fl. 2007).

3.4. En mer aktiv far både på hverdager og i helger

Mens det i enkelte land først og fremst er i helgene at man ser mye familiearbeid blant fedre (Yeung m. fl. 2001), ser vi i Norge en klar økning i husholdsarbeidet og nedgang i yrkesarbeidet både på hverdager og i helger. I tabell 3.5. vises tidsbruk for hverdager (mandag – fredag) og helger (lørdag – søndag) hver for seg. Det er da viktig å huske på at det ennå ikke var lørdagsfri i 1970. Dermed er tallene for dette året ikke helt sammenlignbare med tallene for senere år.

Fedre har altså redusert yrkesarbeidet og økt husholdsarbeidet både på hverdager og i helger, men det siste tiåret har endringene vært tydeligst på hverdagene. Fedre med barn 0-14 år bruker nå i gjennomsnitt 46 minutter mindre til yrkesarbeid på hverdagene enn fedre ved årtusensskiftet, mens de bruker om lag 40 minutter mer til husholdsarbeid. Dette er store endringer i løpet av en tiårsperiode og tyder på en betydelig omlegging av dagliglivet. En økning i husholdsarbeidet på 40 minutter for en gjennomsnittsdag innebærer at det er mange fedre som bruker tiden annerledes i dag enn det som var vanlig blant fedre bare ti år tidligere. Dette tyder på at fedre nå tar mye ansvar for organiseringen av dagliglivet i familien og ikke først og fremst stiller opp i helgene.

Tabell 3.5. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år på hverdager (mandag-fredag) og i helger (lørdag-søndag). Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Hverdager										
Inntektsgivende arbeid	7.46	7.34	7.21	7.38	7.00	1.36	2.31	3.12	3.58	4.30
Husholdsarbeid	2.10	2.35	2.54	2.53	3.31	7.57	6.28	6.02	5.14	5.08
Antall observasjoner	943	786	556	537	621	1 052	870	752	597	642
Helger										
Inntektsgivende arbeid	2.06	1.26	1.44	1.22	1.07	0.36	0.46	0.40	1.12	0.59
Husholdsarbeid	3.27	3.32	3.45	4.19	4.36	6.08	5.29	5.41	5.08	5.45
Antall observasjoner	354	314	256	268	264	433	325	276	229	267

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

For mødres del har økningen i yrkesarbeidet og den kraftige nedgangen i husholdsarbeidet først og fremst funnet sted på hverdagene (tabell 3.5). For hele perioden sett under ett har det vært visse endringer også i helgen, men disse er langt mindre enn dem man ser på hverdagene. Det siste tiåret har det faktisk vært en viss opptrapping av mødres husholdsarbeid i helgen, fra 5 timer og 8 minutter per dag i 2000 til 5 timer og 3 kvarter per dag i 2010. Økningen gjelder primært for tid til omsorg for barn (ikke vist i tabellen). Det ser altså ut til at både mødre og fedre prioriterer familien høyt i helgene.

3.5. Endringsmønsteret varierer med barnas alder

Gjennomsnittstallene for foreldre med barn 0-14 år som er vist hittil, dekker over en del forskjeller mellom foreldre med små og store barn. Den nye farspraksisen med

mindre inntektsgivende arbeid og mer husholdsarbeid er tydeligst blant fedre med forholdsvis små barn. Både fedre med yngste barn 0-2 år og fedre med yngste barn 3-6 år har økt husholdsarbeidet betydelig (tabell 3.6). Dette gjelder både for det siste tiåret isolert sett og for perioden 1970-2010 sett under ett. Fedre med barn i disse aldersgruppene bruker nesten 1 time mer per dag til husholdsarbeid enn fedre ved årtusenskiftet, samtidig som de bruker atskillig mindre tid til inntektsgivende arbeid. Det er nå forholdsvis beskjedne forskjeller i tidsbruk til jobb og hjem mellom fedre med helt små barn og fedre med 3-6 åringer. Fedre med yngste barn 7-14 år bruker langt mer tid til inntektsgivende arbeid enn dem med mindre barn. Dette kan ha sammenheng med at familiepolitikken de siste tiårene særlig har vært rettet mot småbarnsforeldre, men også med at eldre barn krever mindre omsorg og tilstedeværelse enn yngre barn.

Tabell 3.6. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010

	Fedre					Mødre				
	1970	1980	1990	2000	2010	1970	1980	1990	2000	2010
Barn 0-2 år										
Inntektsgivende arbeid	6.19	5.26	5.32	5.11	4.35	0.36	1.14	1.25	1.49	2.08
Husholdsarbeid	2.48	3.00	3.41	3.45	4.37	8.25	7.38	7.04	6.50	6.51
Antall observasjoner	390	284	280	235	272	455	288	310	276	268
Barn 3-6 år										
Inntektsgivende arbeid	6.12	5.23	5.49	6.03	4.57	1.13	1.37	2.23	3.36	4.16
Husholdsarbeid	2.23	3.11	3.08	3.28	4.24	7.15	6.19	6.06	5.03	5.03
Antall observasjoner	428	318	230	252	240	465	342	294	232	258
Barn 7-14 år										
Inntektsgivende arbeid	6.11	6.18	5.28	5.25	6.02	1.56	2.42	3.25	4.07	4.02
Husholdsarbeid	2.24	2.33	2.42	2.58	2.49	6.46	5.25	5.00	4.12	4.24
Antall observasjoner	479	498	302	318	373	565	565	424	318	383

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Blant mødre med barn 0-6 år har det vært en klar økning i det inntektsgivende arbeidet i hele perioden siden 1970, men for dem med yngste barn 7-14 år stoppet økningen i yrkesarbeidet opp ved årtusenskiftet. Mødre med yngste barn 3-6 år bruker nå omtrent like mye tid til inntektsgivende arbeid som mødre med større barn. Når barna er yngre (0-2 år), tar yrkesarbeidet mindre tid, noe som blant annet reflekterer at mange mødre da har foreldrepermisjon. Husholdsarbeidet er kraftig redusert blant mødre med barn i alle aldersgrupper, men uansett barnas alder har nivået vært ganske stabilt siden 2000-tallet.

3.6. Ikke bare lekepappaer

Ettersom opptrappingen av husholdsarbeidet det siste tiåret har vært mest markant blant fedre med barn 0-6 år, ser vi nærmere på endringer i hus- og omsorgsarbeidet blant fedre i denne gruppen. I tabellene 3.7 og 3.8 er henholdsvis husarbeidet og omsorgsarbeidet splittet opp i ulike oppgaver. Økingen i fedres husarbeid fordeler seg på flere gjøremål, som matlaging, oppvask, rengjøring og rydding. Dette støtter inntrykket av at husarbeid nå er en del av de fleste fedres dagligliv.

Tid til omsorgsarbeid for barn, slik dette framkommer i aktivitetsregistreringen i tidsbruksundersøkelser, brukes mye i forskning om foreldres familiearbeid, men ofte skilles det også mellom ulike typer omsorgsarbeid, som f. eks. pass og stell på den ene siden og mer lekepregede aktiviteter på den annen (f. eks. Craig 2006, Hook og Wolfe 2012, Raley m. fl. 2012). Et vanlig funn er at fedre først og fremst deltar i lekepregede aktiviteter og samtaler, mens mødre tar det meste av fysisk stell og pleie (f. eks. Craig 2006). Blant dagens fedre i Norge går imidlertid mye av det aktive omsorgsarbeidet for barn til pass og stell (tabell 3.8). Fedre med barn 0-6 år brukte i gjennomsnitt 47 minutter per dag til slike oppgaver i 2010. Dette utgjorde omtrent halvparten av den samlede tiden til omsorgsarbeid og var langt mer enn det som gikk til lek, samtaler og høytlesing. Økingen i fedres omsorgsarbeid siden 2000 gikk både til pass og stell og mer lekepregede aktiviteter.

Mødre bruker fremdeles mer tid til omsorgsarbeid for barn enn fedre og fordeler også tiden annerledes mellom ulike oppgaver. I 2010 brukte mødre med barn i gjennomsnitt 2 ½ time per dag til omsorgsarbeid, mot 1 ½ time blant fedre. Det er særlig pass og stell mødre gjør mer av enn fedre, men de bruker også minst like mye tid som fedre til lek, samtaler og høytlesning.

Tabell 3.7. Tid brukt til ulike typer husarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010

	Fedre		Mødre	
	2000	2010	2000	2010
Husarbeid, totalt	0.53	1.06	2.06	2.00
Matlaging, borddekkning, servering	0.24	0.28	0.50	0.46
Oppvask, rydding av bord	0.08	0.11	0.19	0.20
Rengjøring og rydding av bolig	0.15	0.22	0.36	0.36
Vasking og stryking av tøy	0.03	0.02	0.19	0.15
Annet husarbeid	0.03	0.02	0.02	0.01
Antall observasjoner	487	512	508	526

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Tid brukt til ulike typer omsorgsarbeid for barn blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010

	Fedre		Mødre	
	2000	2010	2000	2010
Omsorgsarbeid for barn, totalt	1.13	1.32	2.17	2.32
Pass og stell av barn	0.40	0.47	1.28	1.39
Lek med barn	0.16	0.22	0.20	0.31
Samtaler med barn	0.02	0.01	0.05	0.02
Høytlesning for barn	0.02	0.03	0.06	0.06
Annen omsorg for barn	0.12	0.18	0.19	0.24
Antall observasjoner	487	512	508	526

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.7. Tid med barn 0-6 år

Selv om tidsbruksundersøkelser regnes som en god datakilde for tid til ulønnet arbeid, blir de altså ofte kritisert for å gi et altfor snevert mål for foreldres tid til omsorgsarbeid (se kapittel 1.2). Tid til omsorg er selvsagt vanskelig å måle. Omsorgen består dels av gjøremål som er direkte rettet mot barna slik som stell, lek, høytlesning osv., dels av tilsyn mens man gjør andre ting, f. eks. lager middag eller går tur, dels av at man organiserer og administrerer barnas liv ved å følge opp ulike fritidsaktiviteter og lignende, og dels av at man er hjemme mens barna sover.

I tidsbruksundersøkelsene markerte deltakerne perioder da de var sammen med barna i husholdningen. Dette skjedde parallelt med registreringen av aktiviteter og fanger opp f. eks. samvær under matlaging, turer og TV-seing (se kapittel 2). Samværsregistreringen er et viktig supplement til opplysninger om aktiviteten omsorgsarbeid. Bildet vi får av mengden samvær er imidlertid følsomt for hvilken aldersgruppe av barn som inkluderes i målet. For foreldre med både små og store barn i husholdningen finner vi f. eks. mer samvær med barn dersom vi ser på tid med barn 0-14 år, enn om vi ser på tid med mindre barn. Foreldre kan også ha ulike oppfatninger av hva som skal regnes som samvær. Eksempelvis kan noen markere samvær hvis de selv lager middag og femåringen leker i naborommet, mens andre ikke oppfatter dette som samvær. I det følgende skiller vi mellom samvær med og uten partneren til stede, og også når det gjelder partneren, kan foreldre ha ulike forståelser av hva som er samvær.

Tabell 3.9. viser tid sammen med barn 0-6 år blant fedre og mødre som har et yngste barn i denne aldersgruppen. I 2010 brukte fedre i gjennomsnitt 4 timer og 45 minutter per dag sammen med disse barna. Tid der far eller barn sover, er da ikke regnet med. Aktivt omsorgsarbeid for barn utgjør dermed omtrent en tredel av fedres tid med barn. Selv om fedre brukte mindre tid i yrkeslivet og mer tid til husholdsarbeid i 2010 enn i 2000, var det ingen klar økning i fedres tid med barn i dette tiåret. Dette er overraskende, men kan ha sammenheng med at langt flere barn gikk i barnehage i 2010 enn i 2000 og dermed tilbrakte mye tid utenfor hjemmet. Under store deler av fedrenes samvær med barna, nesten to tredeler av tiden, er også partneren til stede.

Tabell 3.9. Tid sammen med barn 0-6 år blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010

	Fedre		Mødre	
	2000	2010	2000	2010
Tid sammen med barn 0-6 år	4.37	4.45	7.14	6.31
Partner til stede	2.59	3.02	3.08	2.38
Partner ikke til stede	1.38	1.43	4.06	3.53
Antall observasjoner	487	512	508	526

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Mødre med barn 0-6 år tilbrakte i gjennomsnitt omtrent 6 ½ time per dag med barn i denne aldersgruppen i 2010, og dette er altså betydelig mer enn fedrene. Det var imidlertid en klar nedgang i perioden 2000 til 2010 i mødres tid med barna slik at forskjellen mellom mødres og fedres samværstid er redusert. Mødre rapporterer mindre samvær med barn med partneren til stede enn det fedre gjør, men mer tid uten partneren til stede. Denne forskjellen kan til dels bunne i ulike oppfatninger av hva som skal regnes som samvær med partneren, men det er likevel klart at mødre er mer sammen med barna uten partneren til stede enn hva fedre er. Dette må blant annet sees i lys av at mødre bruker mindre tid enn fedre til inntektsgivende arbeid.

Selv om målet ”tid med barn” er atskillig videre enn det aktivitetsbaserte målet ”omsorgsarbeid”, gir også dette et ufullstendig bilde av foreldres samlede tid til omsorg. Tilgjengelighet mens man selv og/eller barna sover faller utenfor, og det samme gjelder mer passivt tilsyn mens barna leker, samt oppgaver som gjøres for barnas skyld uten at de er til stede, f. eks. matlaging, klesvask eller handling.

3.8. Noen hovedfunn i kapitlet

- Fedre med barn 0-14 år bruker i gjennomsnitt 3 timer og 50 minutter per dag til husholdsarbeid. Dette er 1 time og 20 minutter mer enn fedre i 1970. Økningen i fedres husholdsarbeid var særlig markant i perioden 2000-2010.
- Fedre bruker mer tid enn før til både vanlig husarbeid og omsorgsarbeid for barn. Økningen i husarbeidet bunner særlig i at flere fedre enn før gjør husarbeid på en gjennomsnittsdag. Husarbeid er altså en del av de fleste fedres dagligliv i større grad enn før.
- Dagens fedre bruker atskillig mindre tid til inntektsgivende arbeid enn fedre i 1970. Nedgangen var særlig markant på 1970-tallet og 2000-tallet.
- Fedre har redusert det inntektsgivende arbeidet og økt husholdsarbeidet både på hverdager og i helger. I perioden 2000-2010 var endringene tydeligst på hverdagene.
- Den nye farspraksisen med mindre inntektsgivende arbeid og mer husholdsarbeid gjelder først og fremst for fedre med yngste barn 0-6 år. Det er forholdsvis små forskjeller i tiden til yrkes- og familiearbeid mellom fedre med barn 0-2 år og fedre med barn 3-6 år.
- Mødre med barn 0-14 år bruker langt mer tid til inntektsgivende arbeid i dag enn i 1970. For mødre med yngste barn 0-6 år har det vært en økning i yrkesarbeidet i hele perioden siden 1970. For dem med yngste barn 7-14 år stoppet økningen opp ved årtusenskiftet.
- Mødre med yngste barn 3-6 år bruker nå omtrent like mye tid til inntektsgivende arbeid som mødre med større barn.
- Mødres husholdsarbeid er betydelig redusert siden 1970. Det er først og fremst det rutinemessige husarbeidet som er gått ned. Det siste tiåret (2000-2010) er nedgangen i mødres husholdsarbeid bremsset opp.
- Det er mindre forskjell mellom fedres og mødres tidsbruk i yrkes- og familielivet i dag enn i 1970. Dette har sammenheng med at både fedre og mødre har endret sin tidsbruk betraktelig.

4. Betydningen av å ha barn for menns og kvinners tidsbruk

4.1. Innledning

Tradisjonelt har det å ha barn i husholdningen hatt større betydning for kvinners enn for menns tidsbruk ved at de har skåret mer ned på yrkesarbeidet og økt hus- og omsorgsarbeidet mer enn menn. Analyser fra enkelte land tyder dessuten på at barn begrenser kvinners fritid mer enn menns (f. eks. Mattingly og Bianchi 2003, Milkie m. fl. 2009), noe som ofte betraktes som urettferdig ettersom fritid er et viktig velferdsgode. Bildet har imidlertid vært mer sammensatt for Norges del (Ekren 2011).

Kjønnsforskjeller i inntekt og yrkeskarriere i senere livsfaser forklares ofte med at kvinner reduserer yrkesarbeidet mer enn menn i barnefasen og tar en større del av barneomsorgen. I tråd med dette foreslo likelønnskommisjonen for noen år siden utvidet fedrekvote som et virkemiddel for å minske kjønnsforskjeller i lønn (NOU 2008:6). Generelt har det vært en målsetting i familiepolitikken at fedre og mødre skal dele på arbeidet med barna, slik at mødre i mindre grad "straffes" i yrkeslivet. Det har også vært et mål at fedre skal få anledning til å være mer sammen med barna sine.

Analysene i kapittel 3 kan tyde på at det å ha barn har fått større betydning enn før for menns yrkes- og husholdsarbeid i Norge, mens barn har mindre betydning for kvinners tidsbruk enn før. Framstillingen i kapittel 3 var imidlertid rent deskriptiv og tok ikke hensyn til eventuelle endringer i antall barn, foreldrenes alder eller andre forhold som kan tenkes å påvirke deres tidsmønstre.

I dette kapitlet undersøker vi betydningen av det å ha barn i husholdningen for menn og kvinners tid brukt til ulike gjøremål ved hjelp av multivariate analyser der yngste barns alder og antall barn i husholdningen er de viktigste uavhengige variablene (forklaringsvariablene), og der det også kontrolleres for noen andre relevante forskjeller mellom foreldrene. Ved å gjennomføre de samme analysene for undersøkelser fra forskjellige tidspunkt, kan vi se hvordan yngste barns alder, samt antall barn, virker inn på menn og kvinners tidsmønstre og hvordan dette er endret over tid. Er det for eksempel kun når barna er helt små at menn reduserer yrkesarbeidet og trapper opp innsatsen hjemme, eller gjelder dette også for større førskolebarn og for barn i tidlig skolealder? Og hvordan var mønsteret i 2010 i forhold til tidligere år? Har barn mindre betydning for mødres tidsmønstre i dag enn for noen tiår siden, og er det nå først og fremst når barna er helt små at kvinner skjærer ned på yrkesarbeidet, mens dette tidligere gjaldt også når barna var større?

I analysene benytter vi en finere inndeling av yngste barns alder enn det som ble gjort i kapittel 3. Familiepolitikken de siste tiårene har særlig vært rettet mot foreldre med helt små barn (foreldrepermisjon, fedrekvote, kontantstøtte og barnehager). En analyse basert på SSBs Arbeidskraftundersøkelse 2004 viser at fedre da brukte mindre tid til yrkesarbeid enn menn uten hjemmeboende barn, men at dette i første rekke gjaldt for dem med helt små barn og særlig når det bare var ett barn i husholdningen (Dommermuth og Kitterød 2009). I analysene her skiller vi mellom foreldre med yngste barn 0-1 år, 2-3 år, 4-6 år, 7-12 år og 13-19 år, samt mellom hvorvidt det er ett, to eller minst tre barn i husholdningen. En slik inndeling av yngste barns alder er ikke mulig i 1970-undersøkelsen. Analysene i dette kapitlet gjennomføres derfor for de fire siste tidsbruksundersøkelsene (1980-2010). Ettersom dette er tverrsnittundersøkelser og ikke panel, kan vi ikke følge enkeltpersoner over tid etter hvert som barna blir eldre. Vi kan imidlertid, for samme tidspunkt, sammenligne foreldre med barn i ulike aldersgrupper. Når dette gjøres på samme måte for flere undersøkelser, kan vi se hvorvidt og hvordan betydningen av det å ha barn endres over tid.

Vi gjør de samme analysene for tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter. Når det gjelder husholdsarbeid, skiller vi også mellom vanlig husarbeid (matlaging, rengjøring osv.) og omsorgsarbeid for barn. For personlige behov skiller vi mellom søvn på den ene siden og øvrige aktiviteter (stort sett måltider og personlig pleie) på den annen (se kapittel 2 for omtale av de ulike aktivitetskategoriene).

I det følgende viser vi resultater fra tre sett av multivariate analyser.

1. Det første settet omfatter gifte/samboende foreldre med yngste barn i alderen 0-19 år, og der vi kun kontrollerer for ukedag (hverdag vs helg). Referansekategorien for yngste barns alder er foreldre med barn 13-19 år, og referansekategorien for antall barn er foreldre med ett barn. Disse modellene tar ikke hensyn til at foreldrene gjennomgående var noe eldre og hadde lengre utdanning i 2010 enn i 1980.
2. Også det andre settet omfatter gifte/samboende foreldre med barn 0-19 år, men her inngår flere kontrollvariabler. I tillegg til å kontrollere for ukedag, kontrollerer vi for IOs utdanningsnivå og alder. Utdanningsnivå er tredelt (ungdomsskole/videregående skole, universitet/høgskole 1-4 år og universitet/høgskole 5 år +). I tillegg inngår en kategori for uoppgitt utdanning. IOs alder inngår som en kontinuerlig variabel, og i tillegg inngår alder kvadrert. For disse analysene rapporteres kun resultatene for variablene ”yngste barns alder” og ”antall barn” i tabellene. Her er det altså justert for at foreldrenes alder og utdanningsnivå varierer mellom undersøkelsene. Resultatene viser dermed betydningen av barnas alder og antall barn, gitt at foreldrene var like gamle og hadde samme utdanningsnivå i samtlige undersøkelser.
3. Det tredje settet omfatter alle gifte/samboende menn og alle gifte/samboende kvinner i alderen 25-59 år. Her inngår også personer uten barn i husholdningen. Personer med barn sammenlignes da med dem uten barn. Referansegruppen for variabelen ”yngste barns alder” er her personer uten barn i husholdningen. Kontrollvariablene er de samme som i analysene i sett to (ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert).

Analysene er gjennomført med prosedyren Surveyreg i programpakken SAS. Resultatene kan tolkes på samme måte som ved vanlige regresjonsanalyser (minste kvadraters metode), men prosedyren tar hensyn til at hver deltaker har ført dagbok i to døgn. Estimatene har dermed litt større standardfeil enn i vanlige regresjonsanalyser. Det skal da sterkere sammenhenger til for å få statistisk signifikans på nivåer det er vanlig å operere med.

4.2. Deskriptiv statistikk for foreldre med barn 0-19 år

Tabell 4.1. viser frekvenser for utdanningsnivå, alder, yrkesaktivitet og antall barn i husholdningen for gifte/samboende foreldre med barn 0-19 år, for tidsbruksundersøkelsene 1980-2010. Både blant fedre og mødre har andelen med utdanning fra universitet/høgskole økt betraktelig i perioden. I 2010 var det imidlertid fremdeles forholdsvis få med lang universitetsutdanning – 9 prosent blant fedrene og 7 prosent blant mødrene. Andelen yrkesaktive fedre var ganske stabil i perioden, mens den økte betydelig for mødre. Både blant fedre og mødre var gjennomsnittsalderen noe høyere i 2010 enn i 1980. Det var kun beskjedne endringer i antall barn i husholdningen.

Tabell 4.2. viser hvor stor andel av alle fedre og mødre med barn 0-19 år i husholdningen, som var gift eller samboende ifølge de fire undersøkelsene. Andelen gifte/samboende fedre var omtrent uendret i perioden (97 prosent i 1980 og 95 prosent i 1990), mens andelen gifte/samboende mødre sank noe, fra 92 prosent i 1980 til 86 prosent i 2010.

De multivariate analysene i det følgende viser altså betydningen av yngste barns alder for fedre og mødres tid brukt til ulike aktiviteter ved å se tidsbruken til foreldre med yngre barn i forhold til tidsbruken blant dem med de eldste barna (13-19 år). Eventuelle endringer i disse forskjellene kan da være resultat av at foreldre

med små barn endrer sin tidsbruk og/eller av endringer i tidsbruken blant dem med store barn. Dersom analysene av tid brukt til inntektsgivende arbeid skulle vise en større negativ effekt av det å ha små barn for fedre i 2010 enn i tidligere år, kan dette altså enten skyldes at fedre med små barn bruker mindre tid til inntektsgivende arbeid enn før og/eller at fedre med store barn bruker mer tid enn før.

Tabell 4.1. Gifte/samboende fedre og mødre med barn 0-19 år, etter utdanningsnivå, alder og antall barn. 1980-2010

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Utdanningsnivå								
Grunnskole-/videregående nivå	74	72	60	57	82	73	63	52
Universitet/høgskole 1-4 år	18	21	28	30	17	24	31	38
Universitet/høgskole 5 år + ...	7	6	11	9	1	3	5	7
Uoppgitt	1	2	1	3	1	1	1	4
Yrkesaktiv								
Ja	97	94	97	95	66	78	87	90
Nei	3	6	3	5	34	22	13	10
Alder								
Gjennomsnitt	40,8	39,9	40,39	42,19	38,29	36,7	37,77	40,0
Antall barn								
Ett barn	34	37	33	38	32	36	36	37
To barn	46	43	43	40	47	44	41	43
Tre barn + ...	20	19	24	22	22	19	23	21

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2. Fedre og mødre med barn 0-19 år etter samlivsstatus. 1980-2010

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Samlivsstatus								
Gift/samboende	97	97	96	95	92	87	86	86
Enslig	3	3	4	5	8	13	14	14

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.3. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med barn 0-19 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010.

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	5.41	5.39	5.35	5.16	2.15	2.50	3.22	3.42
Husholdsarbeid totalt	2.50	2.59	3.16	3.40	5.58	5.39	4.58	5.01
Vanlig husarbeid	0.44	0.46	0.54	1.03	3.30	2.43	2.09	2.05
Omsorg for barn	0.33	0.45	0.42	0.51	1.19	1.41	1.23	1.23
Personlige behov totalt	9.49	9.33	9.23	9.41	10.10	10.01	9.51	9.57
Søvn	7.54	7.45	7.46	7.49	8.08	8.05	8.05	7.51
Måltider, personlig stell	1.52	1.45	1.36	1.49	1.59	1.54	1.45	2.03
Fritidsaktiviteter	5.30	5.36	5.34	5.12	5.25	5.13	5.34	5.09
Antall observasjoner	1 336	1 060	964	1 133	1 446	1 242	982	1 149

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabellene 4.3 – 4.6 viser tid brukt til de aktuelle aktivitetene (de som inngår i de multivariate analysene i det følgende) for gifte/samboende fedre og mødre med barn i ulike aldersgrupper, for perioden 1980-2010. Tabell 4.3 gjelder for fedre og mødre med barn 0-19 år, tabell 4.4 gjelder for fedre og mødre med yngste barn 0-6 år, tabell 4.5 gjelder for fedre og mødre med yngste barn 7-12 år, og tabell 4.6 gjelder for fedre og mødre med yngste barn 13-19 år. Yngste barns alder er enda mer finndelt i de multivariate analysene, men for ikke å få for få observasjoner i hver kategori, vises tall for foreldre med barn 0-6 år under ett i de deskriptive tabellene. Når det gjelder inntektsgivende arbeid, ser vi f. eks. at fedrene med de største barna økte sin tidsbruk noe i perioden sett under ett, mens det var en klar nedgang i det inntektsgivende arbeidet blant fedrene med de minste barna, først og fremst på 2000-tallet. Større negative effekter av yngste barns alder i 2010 enn for tidligere år, vil derfor primært reflektere at fedre med små barn bruker mindre tid til yrkesarbeid enn før. For mødres del var det en økning i yrkesarbeidet både blant dem med små og store barn, men økningen var sterkest for dem med barn under 13

år. Hva husholdsarbeidet angår, var det blant fedre en svak økning for dem med de største barna, og en markant økning for dem med de minste barn. Større effekter av yngste barns alder i 2010 enn i tidligere år vil da reflektere dette.

Tabell 4.4. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	5.25	5.40	5.37	4.45	1.27	1.53	2.37	3.11
Husholdsarbeid totalt	2.06	3.26	3.37	4.31	6.55	6.35	5.51	5.58
Vanlig husarbeid	0.43	0.41	0.53	1.06	3.24	2.35	2.06	2.00
Omsorg for barn	0.59	1.17	1.13	1.32	2.21	2.49	2.17	2.33
Personlige behov totalt	9.45	9.25	9.24	9.41	10.09	10.03	9.54	9.57
Søvn	7.53	7.40	7.50	7.49	8.10	8.08	8.07	7.51
Måltider, personlig stell	1.47	1.43	1.34	1.48	1.58	1.53	1.57	2.03
Fritidsaktiviteter	5.31	5.17	5.05	4.50	5.20	5.11	5.20	4.40
Antall observasjoner	602	510	487	512	630	604	508	526

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.5. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 7-12 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	6.23	5.36	5.29	5.47	2.24	3.02	3.59	4.16
Husholdsarbeid totalt	2.38	2.40	2.56	2.54	5.41	5.06	4.16	4.16
Vanlig husarbeid	0.44	0.51	1.00	1.03	3.43	2.52	2.07	2.01
Omsorg for barn	0.20	0.30	0.17	0.22	0.52	0.59	0.43	0.40
Personlige behov totalt	9.41	9.46	9.28	9.40	10.13	10.04	9.43	10.07
Søvn	7.46	7.57	7.47	4.27	8.09	8.04	8.00	8.02
Måltider, personlig stell	1.51	1.49	1.41	1.50	2.03	1.59	1.42	1.59
Fritidsaktiviteter	5.10	5.42	6.01	5.34	5.27	5.24	5.48	5.08
Antall observasjoner	380	216	249	259	404	318	256	271

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.6. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 13-19 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid	5.24	5.41	5.35	5.43	3.19	4.25	4.19	4.03
Husholdsarbeid totalt	2.34	2.28	2.53	2.52	4.47	4.26	3.46	4.08
Vanlig husarbeid	0.48	0.49	0.51	0.59	3.24	2.50	2.18	2.15
Omsorg for barn	0.04	0.05	0.03	0.07	0.11	0.15	0.07	0.11
Personlige behov totalt	10.04	9.37	9.15	9.42	10.08	9.52	9.52	9.48
Søvn	8.02	7.44	7.38	7.51	8.05	8.00	8.08	7.43
Måltider, personlig stell	2.02	1.51	1.37	1.50	1.58	1.51	1.42	2.04
Fritidsaktiviteter	5.50	6.00	6.07	5.32	5.32	5.07	5.50	5.53
Antall observasjoner	354	334	228	362	412	320	218	352

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.3. Multivariate analyser av foreldre med barn 0-19 år. Modell med ukedag som kontrollvariabel

Tabellene 4.7 og 4.8 viser resultater fra analyser av betydningen av yngste barns alder samt antall barn, for tid brukt til åtte aktiviteter for årene 1980, 1990, 2000 og 2010. Det er kjørt separate regresjonsanalyser for hver av de åtte aktivitetstypene som angis i tabellen. Kun ukedag (hverdag vs helg) inngår som kontrollvariabel. Det er først og fremst resultater fra analysene av inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid (herunder husarbeid og omsorgsarbeid for barn) som kommenteres i det følgende. Estimaten angir antall minutters forskjell i tidsbruk mellom en gitt gruppe og referanse-kategorien. Eksempelvis ser vi, som vi kunne vente, at tidsmønsteret varierer betydelig mellom hverdager og helger for de fleste aktiviteter. I 1980 brukte fedre f. eks. 366 minutter (omtrent seks timer) mindre til yrkesarbeid i helgene enn på hverdager, mens de brukte 51 minutter mer til husholdsarbeid. Ukedag er tatt med som kontrollvariabel fordi fordelingen hverdag/helg varierer

noe mellom analyseutvalgene i de ulike årene. Effekter av ukedag vil ikke bli kommentert nærmere i det følgende.

I 1980 var det ingen klar forskjell i tid til inntektsgivende arbeid mellom fedre med små og store barn (tabell 4.7). Estimert for fedre med yngste barn 0-1 år er forholdsvis stort (-28 minutter per dag), men er ikke statistisk signifikant. Fedre med barn i aldersgruppen 0-6 år brukte derimot mer tid til husholdsarbeid enn fedrene med de største barna. For fedre med barn 0-1 år var forskjellen 32 minutter per dag, for fedre med barn 2-3 år var forskjellen 35 minutter per dag, og for fedre med barn 4-6 år var forskjellen 40 minutter per dag. Det var først og fremst omsorgsarbeid fedre med små barn brukte mer tid til enn fedre med større barn. Det var ingen forskjell i tiden til vanlig husarbeid.

Heller ikke i 1990 hadde yngste barns alder betydning for fedres tid til inntektsgivende arbeid, men som i 1980, brukte fedre med små barn klart mer tid til husholdsarbeid, først og fremst omsorgsarbeid, enn fedre med store barn. Omtrent det samme mønsteret gjaldt for år 2000. I 2010 var det imidlertid en klar negativ effekt av yngste barns alder for tid til inntektsgivende arbeid. Fedre med barn 0-1 år brukte da 94 minutter (1 ½ time) mindre per dag til inntektsgivende arbeid enn fedrene med de største barna. Yngste barns alder hadde også større betydning for tid til husholdsarbeid enn før. Eksempelvis brukte fedre med barn 0-1 år 109 minutter (1 time og 49 minutter) mer per dag til husholdsarbeid enn fedre med de største barna. Også fedre med barn 2-3 år og fedre med barn 4-6 år brukte atskillig mer tid til husholdsarbeid enn fedre med store barn, og denne forskjellen var større enn tidligere. Det er altså klart større forskjeller enn før mellom fedre med små og store barn i tid brukt til yrkes- og familiearbeid.

Tabell 4.8. viser tilsvarende analyser for mødre. Som vi kunne vente, har yngste barns alder større betydning for mødres enn for fedres tid til jobb og hjem, men forskjellen er blitt mindre over tid. I 1980 brukte mødre med barn 0-1 år 150 minutter (2 timer og 30 minutter) mindre per dag til inntektsgivende arbeid enn mødre med barn 13-19 år, og også for mødre med yngste barn 2-3-år, 4-6-år og 7-12-år var det klare negative effekter. Mødre med 0-1-åringer brukte derimot hele 220 minutter (3 timer og 40 minutter) mer til husholdsarbeid enn mødrene med de største barna, og dette bunner for det meste i at de brukte mer tid til omsorgsarbeid for barn. Også mødre med yngste barn 2-3 år, 4-6 år og 7-12 år brukte klart mer tid til husholdsarbeid, først og fremst omsorgsarbeid, enn mødrene med de største barna. Yngste barns alder hadde derimot ingen klar betydning for tiden brukt til vanlig husarbeid.

Mønsteret var omtrent det samme i 1990 og i 2000 som i 1980, men i 2000 var det ikke lenger noen negativ effekt av det å ha et yngste barn i aldrene 4-6 år og 7-12 år for mødres tid til inntektsgivende arbeid. Det var heller ingen positiv effekt av det å ha barn 7-12 år på mødres tid til husholdsarbeid. I 2010 var det en klar negativ effekt av det å ha helt små barn (0-1 år) for mødres tid til inntektsgivende arbeid, men ikke av det å ha større barn. Det vil si at det ikke lenger var noen signifikant forskjell i tid brukt til inntektsgivende arbeid mellom mødre med 2-3-åringer, 4-6-åringer og 7-12-åringer på den ene side og dem med 13-19-åringer på de annen. Kun mødrene med de aller minste barna skilte seg ut med mindre yrkesarbeid, noe som blant annet må sees i lys av at mange mødre har foreldrepermisjon når barna er såpass små. Når det gjelder mødres tid til husholdsarbeid, ser vi omtrent de samme effektene av yngste barns alder i 2010 som i 2000. Mødre med helt små barn brukte atskillig mer tid til husholdsarbeid enn dem med de største barna, og det var også positive effekter av det å ha barn 2-3 år og det å ha barn 4-6 år. Det var derimot ingen klar forskjell i tid brukt til husholdsarbeid mellom dem med yngste barn 7-12 år og dem med yngste barn 13-19 år.

Mens yngste barns alder ser ut til å ha fått større betydning for fedres tidsbruk ute og hjemme de siste tiårene, ser vi altså tegn til et motsatt mønster for mødre. Noen hovedresultater fra tabellene 4.7 og 4.8 er samlet i tabell 4.9. Det å ha små barn har

altså fremdeles større betydning for mødre enn for fedres tidsbruk til jobb og hjem, men forskjellen er mindre enn tidligere.

Tabell 4.7. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende fedre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Konstantledd	423,21	145,38	41,53	0,53	575,97	462,25	113,63	287,21
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-28,43	31,63	-6,90	70,24	-13,12	-4,90	-12,79	-0,17
2-3 år	15,73	34,77	-7,90	62,25	-28,83	-15,49	-14,10	-33,23
4-6 år	-7,11	40,28	4,02	32,43	-22,15	-9,88	-19,69	-13,39
7-12 år	26,13	12,89	0,63	14,01	-21,75	-13,92	-11,43	-21,17
Antall barn (ref: ett)								
To	20,80	-17,73	-6,51	3,76	9,93	5,36	3,66	-9,75
Tre barn + ...	32,40	-9,34	-7,10	3,90	4,79	-0,41	4,01	-19,50
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-361,83	50,69	29,53	8,01	83,82	61,80	23,48	225,73
R ²	0,35	0,03	0,04	0,22	0,12	0,09	0,06	0,28
Antall observasjoner	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336
1990								
Konstantledd	431,69	130,05	42,50	1,32	557,55	452,68	103,46	302,33
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-23,85	75,98	-6,64	91,47	-5,37	5,41	-13,53	-42,78
2-3 år	35,85	42,34	-18,81	66,73	-18,53	-8,19	-8,32	-59,46
4-6 år	20,69	35,56	-0,98	50,16	-10,78	3,01	-10,90	-48,48
7-12 år	12,33	3,18	0,25	22,22	10,02	19,38	-6,31	-29,90
Antall barn (ref: ett)								
To	9,58	11,97	1,70	7,62	-16,51	-23,93	4,47	2,83
Tre barn + ...	24,28	8,69	-0,95	2,72	-15,38	-23,89	6,71	-14,19
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-349,65	51,47	22,08	4,99	94,24	73,71	22,14	209,28
R ²	0,33	0,07	0,04	0,27	0,17	0,16	0,06	0,25
Antall observasjoner	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060
2000								
Konstantledd	432,07	149,22	44,04	-5,08	526,17	435,81	90,29	321,47
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	22,18	49,38	-5,26	96,94	-2,81	7,85	-10,63	-64,53
2-3 år	13,95	24,15	2,18	55,14	13,40	18,53	-5,08	-57,38
4-6 år	18,66	31,47	-4,29	42,98	-1,59	4,28	-6,74	-68,96
7-12 år	15,64	-7,24	4,39	8,22	5,52	6,08	-0,56	-10,66
Antall barn (ref: ett)								
To	24,31	-6,67	-2,10	9,43	-6,77	-7,42	0,51	-16,01
Tre barn + ...	20,12	16,32	11,57	14,04	-3,00	-11,62	8,58	-32,56
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-379,31	90,29	24,44	15,92	111,61	89,30	22,55	187,04
R ²	0,37	0,10	0,05	0,28	0,20	0,16	0,08	0,25
Antall observasjoner	964	964	964	964	964	964	964	964
2010								
Konstantledd	431,54	155,14	53,66	2,03	548,89	444,31	103,12	291,29
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-93,57	108,76	6,23	98,60	-0,34	4,23	-3,50	-11,92
2-3 år	-28,52	96,29	8,41	85,50	-12,66	-14,89	0,72	-67,70
4-6 år	-34,95	82,60	0,41	67,93	-8,48	-9,38	-3,95	-47,90
7-12 år	0,03	1,15	2,61	12,09	-5,01	-5,54	-0,93	6,20
Antall barn (ref: ett)								
To	1,52	2,08	-2,53	14,71	6,78	2,31	-1,27	-5,34
Tre barn + ...	40,41	0,66	3,57	-4,36	-4,09	-1,81	-2,42	-27,47
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-348,28	61,53	24,42	3,80	124,49	99,17	26,73	168,69
R ²	0,31	0,11	0,03	0,30	0,21	0,20	0,07	0,18
Antall observasjoner	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133

¹ Tall med uthøvet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.8. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag.¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Konstantledd	233,85	286,42	203,61	5,84	598,45	477,93	114,85	303,54
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-150,04	219,97	1,00	219,60	-26,07	-19,58	-1,94	-39,15
2-3 år	-100,93	102,04	-11,46	109,48	9,00	17,92	-4,28	-7,21
4-6 år	-78,72	65,02	-6,83	73,00	14,94	15,52	0,90	-1,62
7-12 år	-46,74	41,11	9,83	33,79	7,71	6,47	2,97	-5,55
Antall barn (ref: ett)								
To	-8,91	24,70	14,45	16,88	-7,31	-7,63	1,80	-4,30
Tre barn + ...	-22,45	53,29	39,82	20,97	-11,48	-16,15	3,52	-11,81
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-115,67	-56,14	-35,03	-10,04	54,45	47,11	10,10	125,39
R ²	0,13	0,19	0,04	0,54	0,08	0,09	0,01	0,13
Antall observasjoner	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446
1990								
Konstantledd	287,31	265,86	166,70	12,16	589,15	481,35	107,20	285,37
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-175,16	167,85	-45,80	222,06	-1,02	3,27	-2,62	4,30
2-3 år	-153,34	129,03	-13,22	148,32	21,38	16,83	1,32	-2,25
4-6 år	-117,90	78,99	-13,92	95,83	19,73	18,91	2,69	5,07
7-12 år	-86,09	34,38	-3,91	39,61	19,39	13,56	6,73	18,60
Antall barn (ref: ett)								
To	33,11	5,10	3,47	12,63	-23,83	-24,92	-0,08	-15,95
Tre barn + ...	28,91	36,21	38,67	14,53	-33,45	-34,29	-0,58	-32,47
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-168,14	-16,68	-0,73	12,92	63,85	43,58	19,03	136,36
R ²	0,20	0,14	0,03	0,49	0,11	0,08	0,04	0,16
Antall observasjoner	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242
2000								
Konstantledd	318,90	209,60	127,35	6,16	569,23	468,93	98,32	325,88
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-181,07	182,76	<i>-18,15</i>	200,51	6,32	-0,20	8,81	-3,39
2-3 år	-98,77	84,26	<i>-18,90</i>	105,12	24,57	15,87	10,98	-14,43
4-6 år	-29,03	42,25	-33,01	61,55	-2,19	-0,53	-0,05	-20,77
7-12 år	-29,10	2,68	-28,30	28,97	1,39	0,60	2,25	25,95
Antall barn (ref: ett)								
To	9,10	45,71	25,92	<i>10,82</i>	-10,94	-6,80	-4,19	-41,23
Tre barn + ...	-26,10	64,71	45,94	16,33	-7,29	-7,96	-0,78	-39,21
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-186,04	-2,25	0,22	<i>-10,25</i>	79,19	63,97	15,25	117,71
R ²	0,19	0,19	0,04	0,49	0,12	0,10	0,04	0,12
Antall observasjoner	982	982	982	982	982	982	982	982
2010								
Konstantledd	303,32	230,57	126,48	8,30	571,47	453,35	117,35	322,50
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-149,72	184,02	-25,43	220,73	21,45	16,21	0,01	-61,57
2-3 år	-31,20	87,88	-24,43	129,56	14,93	17,00	-2,64	-91,76
4-6 år	1,31	33,77	-19,60	76,60	20,43	17,57	1,32	-67,03
7-12 år	-2,90	-4,84	-21,42	25,37	36,89	33,80	-2,63	-40,35
Antall barn (ref: ett)								
To	14,93	18,45	8,14	4,75	-28,32	-22,35	-2,20	5,63
Tre barn + ...	-1,98	42,12	25,56	11,17	-26,00	-26,07	-1,26	-1,50
Ukedag (ref: hverdag)								
Helg	-221,34	35,46	19,13	3,94	91,08	61,62	26,99	99,92
R ²	0,20	0,16	0,02	0,51	0,14	0,09	0,06	0,11
Antall observasjoner	1 149	982	982	982	982	982	982	982

¹ Tall med uthvet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.9. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende fedre mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Tallene er hentet fra tabellene 4.7 og 4.8. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for fedre og mødre, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.)¹

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-28,43	-23,85	22,18	-93,57	-150,04	-175,16	-181,07	-149,72
2-3 år	15,73	35,85	13,95	-28,52	-100,93	-153,34	-98,77	-31,20
4-6 år	-7,11	20,69	18,66	-34,95	-78,72	-117,90	-29,03	1,31
7-12 år	26,13	12,33	15,64	0,03	-46,74	-86,09	-29,10	-2,90
Antall barn (ref: ett)								
To barn	20,80	9,58	24,31	1,52	-8,91	33,11	9,10	14,93
Tre barn + ...	32,40	24,28	20,12	40,41	-22,24	28,91	-26,10	-1,98
Husholdsarbeid								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	31,63	75,98	49,38	108,76	219,97	167,85	182,76	184,02
2-3 år	34,77	42,34	24,15	96,29	102,04	129,03	84,26	87,88
4-6 år	40,28	35,56	31,47	82,60	65,02	78,99	42,25	33,77
7-12 år	12,89	3,18	-7,24	1,15	41,11	34,38	2,68	-4,84
Antall barn (ref: ett)								
To barn	-17,73	11,97	-6,67	2,08	24,70	5,10	45,71	18,45
Tre barn + ...	-9,34	8,69	16,32	0,66	53,29	36,21	64,71	42,12

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.4. Multivariate analyser av foreldre med barn 0-19 år. Modell med flere kontrollvariabler

I tabellene 4.10 – 4.12 vises resultater fra multivariate analyser der det i tillegg til ukedag, er kontrollert for fars/mors utdanning og alder. Resultater for fedre vises i tabell 4.10, og resultater for mødre vises i tabell 4.11. Noen hovedresultater fra disse to tabellene er samlet i tabell 4.12. Analysene tar altså hensyn til at foreldrene var noe eldre og hadde noe høyere utdanning i 2010 enn i 1980.

I all hovedsak viser tabellene 4.10 – 4.12 de samme resultater som de tre foregående tabellene. Det å kontrollere for fars/mors utdanning og alder i tillegg til ukedag gir altså ikke vesentlig andre konklusjoner enn det å kontrollere kun for ukedag. Estimatenes har i all hovedsak samme retning og omtrent samme størrelse, og det er de samme estimatene som er statistisk signifikante.

Yngste barns alder hadde ingen klar betydning for fedres tid til inntektsgivende arbeid i 1980, 1990 og 2000, men i 2010 brukte fedre med barn 0-1 år klart mindre tid til inntektsgivende arbeid enn fedre med barn 13-19 år. Fedre med små barn brukte klart mer tid til husholdsarbeid enn fedre med store barn både i 1980, 1990, 2000 og 2010, men forskjellen er forsterket over tid.

Mødre med små barn bruker klart mindre tid i yrkeslivet enn mødre med store barn. I 1980 og 1990 var det, for mødre, en klar effekt både av det å ha et yngste barn 0-1 år, 2-3 år, 4-6 år og 7-12 år. I 2000 var det en klar effekt kun av det å ha et yngste barn 0-1 år og 2-3 år. I 2010 var det kun mødre med de aller minste barna (0-1 år) som brukte signifikant mindre tid til inntektsgivende arbeid enn mødre med de største barna. Det var også et forholdsvis stort negativt estimat for mødre med yngste barn 2-3 år (-14 minutter per dag), men dette er ikke statistisk signifikant. Både i 1980, 1990, 2000 og 2010 brukte mødre med små barn klart mer tid til husholdsarbeid enn dem med større barn. I de to siste undersøkelsene er det imidlertid, i motsetning til i de to første, ikke noen signifikant forskjell i tiden til husholdsarbeid mellom mødre med yngste barn 7-12 år og dem med de største barna.

Tabell 4.10. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende fedre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, fars utdanning, fars alder og fars alder kvadrert)¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-28,11	54,13	-4,89	67,37	23,84	11,14	8,21	-44,68
2-3 år	6,52	54,10	-6,59	58,65	8,27	1,68	5,98	-67,19
4-6 år	-28,16	58,43	5,61	29,29	10,72	6,30	-2,48	-34,55
7-12 år	6,74	25,63	1,78	12,19	0,65	-2,49	0,13	-31,97
Antall barn (ref: ett)								
To	-1,47	-16,72	-6,32	2,88	15,82	10,03	5,52	3,59
Tre barn + ...	-0,97	-10,07	-7,01	2,88	8,14	4,06	3,71	4,80
R ²	0,36	0,05	0,05	0,24	0,15	0,10	0,09	0,29
Antall observasjoner	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336	1 336
1990								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-13,55	83,54	-3,87	96,86	1,19	5,07	-7,20	-71,02
2-3 år	37,61	49,92	-16,43	70,35	-12,69	-7,77	-3,33	-76,79
4-6 år	22,04	40,93	0,84	53,13	-5,14	3,60	-6,05	-61,95
7-12 år	10,13	5,08	0,87	23,31	11,80	18,56	-3,85	-31,61
Antall barn (ref: ett)								
To	-1,01	13,02	1,61	5,75	-14,42	-21,11	4,13	13,19
Tre barn + ...	6,14	8,76	-1,71	-0,58	-13,12	-19,88	5,57	6,36
R ²	0,34	0,07	0,04	0,27	0,17	0,17	0,06	0,26
Antall observasjoner	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060
2000								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	53,67	56,05	-8,15	102,46	-13,26	-4,56	-9,61	-75,20
2-3 år	23,88	34,75	1,10	59,73	9,13	12,62	-4,27	-61,71
4-6 år	32,27	39,32	-5,80	47,02	-6,79	-2,36	-6,05	-73,45
7-12 år	14,00	-4,30	1,89	9,09	6,59	6,59	-0,38	-8,33
Antall barn (ref: ett)								
To	4,51	-7,04	-2,94	7,19	-0,63	-0,65	-0,11	-4,77
Tre barn + ...	-13,67	17,63	11,69	10,88	7,31	-0,38	7,79	-16,78
R ²	0,38	0,11	0,06	0,29	0,21	0,17	0,08	0,26
Antall observasjoner	964	964	964	964	964	964	964	964
2010								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-116,96	113,79	22,67	97,50	12,71	8,80	3,87	-5,26
2-3 år	-42,99	95,33	19,68	80,78	1,78	-8,46	7,44	-66,73
4-6 år	-46,30	82,34	7,84	64,76	2,43	-4,68	0,99	-47,89
7-12 år	-10,36	1,31	7,27	10,04	3,64	-1,55	2,61	5,93
Antall barn (ref: ett)								
To	-2,20	0,32	-4,00	13,12	10,86	5,00	2,05	-6,55
Tre barn + ...	33,31	-1,07	1,67	-5,77	0,59	2,07	-1,98	-27,75
R ²	0,32	0,12	0,06	-43,88	0,22	0,20	0,07	0,19
Antall observasjoner	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133	1 133

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.11. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, mors utdanning, mors alder og mors alder kvadrert)¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-151,54	253,64	50,56	207,37	-22,73	-29,29	10,65	-73,78
2-3 år	-110,97	137,44	39,59	98,12	14,14	11,48	6,94	-35,87
4-6 år	-90,14	96,44	35,93	65,47	20,18	12,13	9,20	-27,22
7-12 år	-63,00	64,75	39,42	30,18	12,54	6,50	7,54	-17,67
Antall barn (ref: ett)								
To	-30,34	40,99	33,37	16,66	-1,04	-1,68	2,07	-6,26
Tre barn + ...	-52,31	68,00	53,36	23,55	-4,28	-6,98	1,50	-4,75
R ²	0,15	0,21	0,10	0,55	0,09	0,09	0,02	0,15
Antall observasjoner	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446
1990								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-164,55	194,35	-12,38	221,44	-3,19	13,83	11,61	-19,00
2-3 år	-150,26	154,70	18,65	147,45	20,86	3,41	13,54	-20,19
4-6 år	-112,01	95,97	7,85	95,78	17,82	7,12	11,44	-10,65
7-12 år	-89,41	44,82	9,10	39,31	19,93	9,54	10,64	13,50
Antall barn (ref: ett)								
To	17,07	9,15	8,22	12,02	-20,08	-19,89	-1,81	-8,77
Tre barn + ...	5,94	36,22	39,21	13,06	-27,35	-22,79	-6,12	-17,77
R ²	0,22	0,15	0,07	0,49	0,12	0,10	0,06	0,17
Antall observasjoner	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242	1 242
2000								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-157,18	229,56	17,32	201,59	-5,03	-16,30	14,11	-63,85
2-3 år	-86,56	125,34	13,45	104,14	18,41	4,20	17,13	-61,80
4-6 år	-27,52	71,03	-8,52	58,81	-2,92	-6,58	5,73	-49,27
7-12 år	-33,28	21,49	-11,49	26,46	2,44	-2,15	6,34	11,64
Antall barn (ref: ett)								
To	-0,21	47,11	28,27	9,42	-7,22	-4,11	-3,18	-35,57
Tre barn + ...	-38,04	63,94	45,95	15,56	-2,06	-3,14	-0,50	-29,78
R ²	0,20	0,20	0,06	0,50	0,13	0,10	0,07	0,14
Antall observasjoner	982	982	982	982	982	982	982	982
2010								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-132,47	226,94	-5,78	225,16	-16,54	-11,67	-10,95	-76,84
2-3 år	-13,74	117,15	-7,87	130,29	-19,06	-7,41	-12,80	-99,77
4-6 år	13,53	56,91	-4,92	77,13	-5,50	-0,95	-6,42	-73,01
7-12 år	4,05	3,79	-13,22	24,21	23,05	24,25	-7,00	-40,94
Antall barn (ref: ett)								
To	8,27	21,68	13,67	4,95	-26,56	-21,16	-1,56	6,36
Tre barn + ...	-11,33	35,41	28,66	10,23	-16,34	-18,36	1,16	2,68
R ²	0,21	0,18	0,04	0,52	0,16	0,11	0,07	0,11
Antall observasjoner	1 149	1 149	1 149	1 149	1 149	1 149	1 149	1 149

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.12. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende fedre mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert). (Tallene er hentet fra tabellene 4.10 og 4.11. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for fedre og mødre, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.)¹

	Fedre				Mødre			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	-28,11	-13,55	53,67	-116,96	-151,54	-164,55	-157,18	-132,47
2-3 år	6,52	37,61	23,88	-42,99	-110,97	-150,26	-86,56	-13,74
4-6 år	-28,16	22,04	32,27	-46,30	-90,14	-112,01	-27,52	13,53
7-12 år	6,74	10,13	14,00	-10,36	-63,00	-89,41	-33,28	4,05
Antall barn (ref: ett)								
To barn	-1,47	-1,01	4,51	-2,20	-30,34	17,07	-0,21	8,27
Tre barn +	-0,97	6,14	-13,67	33,31	-52,31	5,94	-38,04	-11,33
Husholdsarbeid								
Yngste barns alder (ref: 13-19 år)								
0-1 år	54,13	83,54	56,05	113,79	253,64	194,35	229,56	226,94
2-3 år	54,10	49,92	34,75	95,33	137,44	154,70	125,34	117,15
4-6 år	58,43	40,93	39,32	82,34	96,44	95,97	71,03	56,91
7-12 år	25,63	5,08	-4,30	1,31	64,75	44,82	21,49	3,79
Antall barn (ref: ett)								
To barn	-16,72	13,02	-7,04	-7,04	40,99	9,15	47,11	21,68
Tre barn +	-10,07	8,76	17,63	17,63	68,00	36,22	63,94	35,41

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.5. Multivariate analyser av gifte/samboende menn og kvinner 25-59 år

Tabellene 4.13 – 4.15 viser resultater fra multivariate analyser av tid brukt til ulike aktiviteter, der analyseutvalget omfatter gifte/samboende menn og kvinner i alderen 25-59 år. Her sammenlignes foreldre med barn i ulike aldre med personer uten barn i husholdningen. Referansegruppen (personer uten barn) omfatter alle som ikke hadde barn boende hjemme på undersøkelsestidspunktet, både personer som ennå ikke hadde fått barn, personer som tidligere har hatt barn boende hjemme, samt personer som ikke kommer til å få barn /ikke har hatt barn. Vi minner om at dette er analyser av tverrsnittsdata. De kan derfor ikke si noe om betydningen av det å få barn, kun om forskjeller mellom personer med og uten barn i husholdningen. Det er kontrollert for ukedag samt IOs utdanning og alder.

Selv om sammenligningsgrunnlaget her er personer uten barn i husholdningen, og ikke foreldrene med yngste barn 13-19 år slik som i de foregående analysene, får vi stort sett de samme resultatene når det gjelder betydningen av yngste barns alder for tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid. For menn hadde alderen på yngste barn ingen betydning for tid til inntektsgivende arbeid i de tre første undersøkelsene, men i 2010 brukte menn med yngste barn 0-1 år klart mindre tid til yrkesarbeid enn menn uten barn. Alle de fire undersøkelsene viser at menn med små barn bruker klart mer tid til husholdsarbeid enn dem uten barn. Den positive effekten av det å ha 0-1 åringer var sterkere i 2010 enn i 1980.

Kvinner med barn i husholdningen bruker mindre tid til inntektsgivende arbeid enn kvinner uten barn i husholdningen. I 1980 og 1990 var det en negativ effekt av det å ha et yngste barn 0-1 år, 2-3 år, 4-6 år og 7-12 år. I 2000 og 2010 var det kun mødre med ganske små barn (0-1 år og 2-3 år) som brukte mindre tid i yrkeslivet enn kvinner uten barn i husholdningen. Kvinner med barn i husholdningen bruker mer tid til husholdsarbeid enn kvinner uten barn i husholdningen. Dette bunner for det meste i at de bruker mer tid til omsorgsarbeid, men også i at det går mer tid til husarbeid for dem med barn boende hjemme. Forskjellen i tid til husholdsarbeid er størst for kvinner med helt små barn. I 2010 brukte mødre med barn 0-1 år 277 minutter (drøyt 4 ½ time) mer per dag til husholdsarbeid enn kvinner uten barn, og dette var omtrent den samme forskjellen som i 1980. Også kvinner med større barn bruker mer tid til husholdsarbeid enn kvinner uten barn. For kvinnene med de eldste barna utgjorde

forskjellen 44 minutter per dag i 2010. Forskjellen var her vesentlig knyttet til at de brukte mer tid til vanlig husarbeid, ikke til omsorg for barn.

Tabell 4.13. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende menn 25-59 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert)¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-16,31	64,69	-0,79	73,32	-0,23	-7,33	3,24	-26,46
2-3 år	15,92	68,55	-3,10	62,09	-17,86	<i>-18,04</i>	0,69	-54,36
4-6 år	-11,61	73,11	10,21	32,95	-15,33	-13,40	-7,28	-30,52
7-12 år	26,01	42,40	7,29	15,51	<i>-19,85</i>	<i>-17,37</i>	-3,80	-40,33
13-19 år	6,44	26,53	7,74	2,87	-15,84	-12,86	-0,21	-14,45
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	14,65	-18,06	-7,67	2,86	9,79	4,79	4,99	-2,20
Tre barn + ...	19,95	-9,89	-6,90	2,23	1,96	-0,07	2,27	-9,90
R ²	0,37	0,06	0,04	0,29	0,15	0,12	0,07	0,29
Antall observasjoner	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636
1990								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-27,36	75,29	-0,33	96,10	-7,76	-6,82	-3,04	-27,72
2-3 år	27,28	47,68	-10,64	68,50	-19,71	-17,45	0,92	-48,66
4-6 år	12,81	<i>34,14</i>	4,76	51,32	-13,48	-6,48	-2,69	-29,73
7-12 år	7,62	-0,50	5,39	23,03	2,23	11,04	-4,62	-10,16
13-19 år	4,18	-6,47	4,31	1,06	-10,88	-6,65	-3,28	13,30
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	1,76	14,81	1,83	7,68	-14,49	-20,11	3,26	6,98
Tre barn + ...	14,99	10,48	-3,39	2,81	-13,99	<i>-18,13</i>	3,06	-7,62
R ²	0,30	0,06	0,03	0,36	0,16	0,16	0,07	0,25
Antall observasjoner	1 456	1 456	456	1 456	1 456	1 456	1 456	1 456
2000								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	42,08	91,89	7,55	97,55	-45,81	-37,91	-5,91	-60,49
2-3 år	20,38	65,62	14,08	54,30	-27,33	-23,90	-0,88	-48,12
4-6 år	27,22	69,64	6,90	41,56	-41,33	-36,79	-3,07	-60,01
7-12 år	9,86	24,26	12,57	5,35	-27,08	-25,15	0,79	2,84
13-19 år	-7,95	26,72	7,03	-3,50	-29,09	-24,60	-2,02	9,78
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	8,56	0,04	-3,91	7,05	-6,01	-5,68	0,16	-3,90
Tre barn + ...	-5,55	16,20	9,26	<i>11,51</i>	-0,83	-7,08	7,32	-17,78
R ²	0,34	0,10	-7,89	0,36	0,21	0,18	0,08	0,23
Antall observasjoner	1 514	1 514	1 514	1 514	1 514	1 514	1 514	1 514
2010								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-78,75	116,32	17,35	95,90	-2,37	-0,03	1,47	-7,60
2-3 år	-6,28	95,85	15,39	78,59	-13,76	-15,46	3,41	-66,72
4-6 år	-4,89	74,87	3,75	60,40	-14,03	-9,82	-3,84	-48,83
7-12 år	22,26	-4,95	5,03	6,27	-9,27	-4,70	-2,78	4,21
13-19 år	35,42	-6,56	0,28	-3,16	-8,87	-0,98	-4,97	-14,30
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	-0,53	-2,82	-4,64	<i>11,88</i>	8,13	4,88	1,08	-3,50
Tre barn + ...	32,82	-3,65	1,42	-6,83	-1,50	1,34	-2,67	-25,29
R ²	0,30	0,10	0,05	0,37	0,19	0,16	0,08	0,22
Antall observasjoner	1 719	1 719	1 719	1 719	1 719	1 719	1 719	1 719

¹ Tall med uthøvet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.14. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende kvinner 25-59 år, 1980-2010. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert)¹

	Inntekts- givende arbeid	Husholds- arbeid, totalt	Hus- arbeid	Omsorgs- arbeid, barn	Personlige behov	Søvn	Måltider, personlig stell	Fritids- aktiviteter
1980								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-174,66	269,77	55,07	220,35	-9,13	-16,84	7,38	-72,89
2-3 år	-130,58	153,12	43,68	106,26	26,19	24,46	1,58	-35,33
4-6 år	-107,35	110,98	39,72	73,85	30,98	23,86	3,91	-29,31
7-12 år	-73,73	76,65	41,75	37,11	21,88	16,06	3,10	-25,43
13-19 år	-4,98	11,36	4,66	4,86	7,38	7,98	-4,73	-15,00
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	-29,39	38,44	29,98	16,60	-2,63	-1,61	0,46	-1,55
Tre barn +	-46,34	63,89	48,50	22,52	-6,55	-7,93	0,30	-4,70
R ²	0,15	0,21	0,10	0,61	0,09	0,09	0,02	0,14
Antall observasjoner	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843
1990								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-197,87	246,87	<i>19,80</i>	230,47	2,55	-0,01	6,48	-41,33
2-3 år	-176,31	204,72	52,26	159,23	25,24	17,65	6,56	-40,63
4-6 år	-141,02	145,81	38,11	104,29	<i>20,34</i>	<i>19,63</i>	4,18	-28,58
7-12 år	-109,70	89,04	37,69	47,51	22,01	22,32	2,70	-8,50
13-19 år	-18,47	40,64	30,00	8,53	4,33	<i>14,36</i>	-7,85	-22,68
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	20,14	5,14	5,75	<i>11,42</i>	-18,64	-18,16	-1,88	-11,00
Tre barn +	13,00	<i>30,95</i>	36,66	<i>12,94</i>	-26,04	-20,76	-6,40	-22,39
R ²	0,23	0,21	0,09	0,59	0,12	0,09	0,07	0,20
Antall observasjoner	1 677	1 677	1 677	1 677	1 677	1 677	1 677	1 677
2000								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-178,40	246,66	25,78	204,27	-9,17	-18,75	10,25	-37,86
2-3 år	-99,97	125,48	11,80	103,86	14,06	2,06	12,85	-27,74
4-6 år	-35,00	76,72	-8,28	60,83	-10,25	-12,01	1,98	-26,37
7-12 år	-34,35	26,64	-11,98	28,17	-7,06	-9,96	3,03	27,33
13-19 år	4,11	7,42	1,84	0,35	-9,78	-7,46	-3,58	3,82
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	-0,38	53,94	31,00	12,77	-10,33	-7,85	-2,52	-39,47
Tre barn +	-36,98	68,99	49,25	16,61	-6,79	-7,99	-0,31	-33,22
R ²	0,20	0,23	0,08	0,58	0,12	0,09	0,08	0,16
Antall observasjoner	1 492	1 492	1 492	1 492	1 492	1 492	1 492	1 492
2010								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-162,25	277,18	29,33	231,35	-20,49	-27,37	1,82	-93,65
2-3 år	-54,97	174,48	28,13	138,62	-20,24	-18,93	-1,50	-110,34
4-6 år	-16,08	108,53	28,57	84,54	-13,65	-16,47	2,08	-84,84
7-12 år	-17,26	58,24	20,88	34,27	6,26	2,94	-1,35	-55,14
13-19 år	-9,21	44,33	32,17	8,97	-24,15	-24,20	1,55	-10,03
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To	6,50	<i>23,19</i>	13,63	4,36	-25,85	-20,73	-1,49	5,72
Tre barn +	-5,64	38,85	27,75	11,00	-22,59	-23,17	-0,64	-0,05
R ²	0,20	0,22	0,06	0,58	0,14	0,12	0,04	0,13
Antall observasjoner	1 812	1 812	1 812	1 812	1 812	1 812	1 812	1 812

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.15. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende menn og kvinner 25-59 år. Estimater i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert). (Tallene er hentet fra tabellene 4.13 og 4.14. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for menn og kvinner, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.)¹

	Menn				Kvinner			
	1980	1990	2000	2010	1980	1990	2000	2010
Inntektsgivende arbeid								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	-16,31	-27,36	42,08	-78,75	-174,66	-197,87	-178,40	-162,25
2-3 år	15,92	27,28	20,38	-6,28	-130,58	-176,31	-99,97	-54,97
4-6 år	-11,61	12,81	27,22	-4,89	-107,35	-141,02	-35,00	-16,08
7-12 år	26,01	7,62	9,86	22,26	-73,73	-109,70	34,35	-17,26
13-19 år	6,44	4,18	-7,95	35,42	-4,98	-18,47	4,11	-9,21
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To barn	14,65	1,76	8,56	-0,53	-29,39	20,14	-0,38	6,50
Tre barn +	19,95	14,99	-5,55	32,82	-46,34	13,00	-36,98	-5,64
Husholdsarbeid								
Yngste barns alder (ref: ingen barn)								
0-1 år	64,69	75,29	91,89	116,32	269,77	246,87	246,66	277,18
2-3 år	68,55	47,68	65,62	95,85	153,12	204,72	125,48	174,48
4-6 år	73,11	34,14	69,64	74,87	110,98	145,81	76,72	108,53
7-12 år	42,40	-0,50	24,26	-4,95	76,65	89,04	26,64	58,24
13-19 år	26,53	-6,47	26,72	-6,56	11,36	40,64	7,42	44,33
Antall barn (ref: ingen, ett)								
To barn	-18,06	14,81	0,04	-2,82	38,44	5,14	53,94	23,19
Tre barn +	-9,89	10,48	16,20	-3,65	63,89	30,95	68,99	38,85

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.6. Noen hovedfunn i kapitlet

- Det å ha små barn har større betydning enn før for fedres tidsbruk i yrkes- og familielivet.
- Yngste barns alder hadde ingen klar betydning for fedres tid til inntektsgivende arbeid i 1980, 1990 og 2000, men i 2010 brukte fedre med barn 0-1 år klart mindre tid til inntektsgivende arbeid enn fedre med store barn (13-19 år).
- Både i 1980, 1990, 2000 og 2010 brukte fedre med små barn mer tid til husholdsarbeid enn fedre med store barn, men forskjellen er forsterket over tid. Dette reflekterer blant annet at fedre med små barn bruker mer tid til husholdsarbeid enn tidligere.
- Mødre med små barn bruker mindre tid til inntektsgivende arbeid enn mødre med store barn. I 1980 og 1990 gjaldt dette både for mødre med yngste barn 0-1 år, 2-3 år, 4-6 år og 7-12 år. I 2010 var det derimot kun mødre med de aller minste barna (0-1 år) som brukte klart mindre tid til inntektsgivende arbeid enn mødre med de største barna.
- Både i 1980, 1990, 2000 og 2010 brukte mødre med små barn mer tid til husholdsarbeid, først og fremst omsorgsarbeid, enn dem med de største barna. I de to siste undersøkelsene var det kun mødre med barn under sju år som brukte mer tid til husholdsarbeid enn mødre med store barn. I 1980 og 1990 brukte også mødre med yngste barn 7-12 år mer tid til husholdsarbeid enn mødre med de største barna.
- Det å ha små barn har fremdeles større betydning for mødres enn for fedres tidsbruk i yrkes- og familielivet, men forskjellen er mindre enn tidligere. Denne utjevningen bunner i endringer i både fedres og mødres tidsmønster.

5. Hvem er de ”nye” fedrene?

5.1. Innledning

Fedre bruker altså atskillig mer tid til husholdsarbeid i dag enn i 1970. I dette kapitlet undersøker vi nærmere hvorvidt disse endringene gjelder for bestemte grupper av fedre, eller om de reflekterer en endret farspraksis generelt. Er det f. eks. først og fremst de høyt utdannede fedrene som bruker mer tid til hus- og omsorgsarbeid enn før, eller er det de godt voksne fedrene med solid fotfeste i yrkeslivet? Eller er det slik at alle fedre nå bruker mer tid til husholdsarbeid enn fedre gjorde tidligere? Basert på en sammenlignende studie av flere land, viser Hook (2006 og 2010) at kontekstuelle forhold har betydning for menns tidsbruk hjemme. Høy yrkesdeltakelse blant kvinner og politikk for en mer aktiv farsrolle i et gitt land trekker i retning av at alle menn bruker mye tid på ulønnet arbeid. Ut fra dette skulle vi vente større involvering hjemme blant de fleste grupper av fedre i Norge. I kapittel 3 så vi at økningen i fedres husarbeid i Norge bunnet mye i at flere enn før utfører husarbeid på en gjennomsnittsdag. Også dette kan tyde på at fedre flest nå bruker mer tid til husarbeid enn før.

For å undersøke om det er slik at det er bestemte grupper av fedre som er mer involvert i husholdsarbeidet enn tidligere, har vi laget en felles datafil med utvalgte variabler fra samtlige tidsbruksundersøkelser. Vi kan dermed foreta multivariate analyser der undersøkelsesår inngår som forklaringsvariabel. Ved å inkludere et samspillsledd mellom undersøkelsesåret og hver av de øvrige uavhengige variablene (f. eks. fars utdanningsnivå) kan vi se om betydningen av fars utdanning er endret over tid. Vi ser først på hele perioden 1970-2010. Analysene omfatter da gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år og har forholdsvis få uavhengige variabler. Deretter ser vi nærmere på perioden 2000-2010. Analysene gjelder da for gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år ettersom det særlig var fedre med barn i denne aldersgruppen som økte husholdsarbeidet i perioden. I disse analysene inngår flere uavhengige variabler.

Mens de to foregående kapitlene viser fedres og mødres tidsbruk til mange ulike aktiviteter, ser vi her først og fremst på husholdsarbeidet. Vi gjennomfører identiske analyser for alt husholdsarbeid sett under ett, samt for tre underkategorier; 1) vanlig husarbeid, 2) omsorg for barn og 3) annet husholdsarbeid. For perioden 2000-2010 ser vi også på fedres tid sammen med små barn (0-6 år) både totalt og uten partner til stede. Dette er et viktig supplement til det snevre målet for omsorgsarbeid som vi får ved å ta utgangspunkt i aktivitetsregistreringen i dagbøkene (se kapittel 2.1 og 3.7).

5.2. Resultater for perioden 1970-2010. Fedre med barn 0-14 år

Ettersom en del bakgrunnsinformasjon ble registrert litt forskjellig i de fem tidsbruksundersøkelsene, og det også varierer en del hva vi har opplysninger om overhodet, er det forholdsvis få uavhengige variabler i analysene som omfatter samtlige fem undersøkelser. Følgende uavhengige variabler inngår:

- Undersøkelsesår (1970 som referansekategori)
- Yngste barns alder (tredelt, 7-14 år som referansekategori)
- Antall barn i husholdningen (tredelt, ett barn som referansekategori)
- Fars utdanningsnivå (todelt, ungdomsskole-/videregående nivå som referansekategori)
- Fars alder (tredelt, ≤ 39 år som referansekategori)
- Ukedag (hverdag som referansekategori)

Vi gjennomfører de samme analysene for følgende avhengige variabler:

- Husholdsarbeid totalt

- Husarbeid (matlaging, oppvask, rydding, rengjøring, vask og stell av tøy og lignende)
- Omsorg for barn (pass og stell, lek, samtaler, høytlesning og lignende)
- Annet husholdsarbeid (vedlikeholdsarbeid, kjøp av varer og tjenester, reiser i forbindelse med husholdsarbeid, samt annet ulønnet arbeid for egen eller andres husholdning). Vi benytter altså en litt videre ”restkategori” for annet husholdsarbeid her enn i tabellene i kapittel 3, der vedlikeholdsarbeid er skilt ut som egen kategori.

Innledningsvis gir vi en oversikt over endringer i tiden til husholdsarbeid for fedre med små og store barn hver for seg, for hverdager og helger hver for seg, og fedre med kort og lang utdanning hver for seg. Her inngår kun undersøkelsesår som uavhengig variabel. Konstantleddet angir da gjennomsnittlig tidsbruk i 1970, mens estimatene angir endringen for hvert enkelt år sammenlignet med 1970. Estimatenes gis i antall minutter per dag.

Tabell 5.1. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt til ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, etter yngste barns alder. 1970-2010. Estimer i antall minutter per dag¹

	Husholdsarbeid totalt	Husarbeid	Omsorg for barn	Annet husholdsarbeid
Alle, barn 0-14 år				
Konstantledd	150,81	34,71	23,09	93,01
År (ref:1970)				
1980	20,20	9,07	16,64	-5,50
1990	39,09	9,13	34,61	-4,65
2000	50,74	20,57	26,93	3,24
2010	79,48	29,42	39,97	10,09
R ²	0,03	0,03	0,05	0,00
Antall observasjoner	4 899	4 899	4 899	4 899
Yngste barn 0-6 år				
Konstantledd	155,06	32,99	32,60	89,46
År (ref:1970)				
1980	31,19	9,84	25,93	-4,58
1990	51,32	8,36	44,81	-1,85
2000	61,55	19,72	40,04	1,79
2010	116,06	33,28	59,45	23,32
R ²	0,06	0,03	0,08	0,01
Antall observasjoner	2 929	2 929	2 929	2 929
Yngste barn 7-14 år				
Konstantledd	143,55	37,64	6,86	99,05
År (ref:1970)				
1980	9,04	7,27	10,16	-8,39
1990	18,52	10,39	17,58	-9,45
2000	34,64	21,61	8,09	4,94
2010	25,38	23,27	12,64	-10,52
R ²	0,01	0,02	0,03	0,00
N	1 970	1 970	1 970	1 970

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.1 viser resultater fra regresjonsanalyser av alle fedre sett under ett, samt av fedre med yngste barn 0-6 år og fedre med yngste barn 7-14 år. Dette er på sett og vis en oppsummering av resultater vist i kapittel 3, men her også med opplysninger om statistisk signifikans. Fedre med barn 0-14 år brukte altså 79 minutter mer per dag til husholdsarbeid i 2010 enn i 1970, og økningen var fordelt over samtlige tiår. Av økningen på totalt 79 minutter gikk 29 minutter til vanlig husarbeid, 40 minutter til omsorg for barn³ og 10 minutter til annet husholdsarbeid. Både økningen i tiden til husarbeid og økningen i tiden til omsorgsarbeid er statistisk signifikant, mens dette ikke gjelder for økningen i tid til annet husholdsarbeid. I

³ Som det er redegjort for i kapittel 3, kan en del aktiviteter som kodes som omsorgsarbeid for barn ha litt uklare grenser mot andre gjøremål. Dette gjelder f. eks. samtaler og lek. Foreldres rapportering av omsorgsarbeid har derfor vist seg å være følsom for hvordan dagboka er utformet (Kitterød 2001). Blant annet kan det ha betydning hvorvidt det er mulig å føre opp flere samtidige gjøremål eller ikke og hvordan eksemplene er utformet. Dette kan bidra til å forklare hvorfor tallene for foreldres tid til omsorgsarbeid går litt opp og ned fra undersøkelse til undersøkelse.

tråd med funnene i kapittel 3, viser tabell 5.1 at økningen i husholdsarbeidet var sterkere blant fedre med små barn enn blant dem med større barn (116 vs 25 minutter). Forskjellen var særlig knyttet til tid til omsorg for barn.

Tabell 5.2 viser endringer for hverdager og helger hver for seg. I tråd med funnene i kapittel 3 ser vi at fedres husholdsarbeid økte markert både på hverdager og i helger. Sammenlignet med fedre i 1970 brukte fedre i 2010 81 minutter mer til husholdsarbeid på hverdagene og 70 minutter mer i helgene. Både hus- og omsorgsarbeidet økte klart både på hverdager og i helger.

Tabell 5.3 viser endringer for fedre med kort og lang utdanning hver for seg. Begge grupper av fedre brukte betydelig mer tid til husholdsarbeid i 2010 enn i 1970, og økningen gjaldt både vanlig husarbeid og omsorg for barn.

Tabell 5.2. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, for hverdager og helger. 1970-2010. Estimer i antall minutter per dag¹

	Husholdsarbeid totalt	Husarbeid	Omsorg for barn	Annet husholdsarbeid
Hverdager				
Konstantledd	129,88	27,52	19,28	83,08
År (ref:1970)				
1980	24,64	7,41	17,34	-0,10
1990	43,65	9,41	36,22	-1,98
2000	42,68	19,66	22,78	0,24
2010	81,07	30,12	40,97	9,98
R ²	0,04	0,04	0,07	0,00
Antall observasjoner	3 443	3 443	3 443	3 443
Helger				
Konstantledd	206,57	53,86	33,27	119,45
År (ref:1970)				
1980	5,73	12,07	14,27	-20,61
1990	18,90	4,97	29,26	-15,33
2000	52,90	17,59	32,66	2,64
2010	69,92	25,78	36,53	7,61
R ²	0,02	0,01	0,03	0,01
Antall observasjoner	1 456	1 456	1 456	1 456

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.3. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, etter utdanning. 1970-2010. Estimer i antall minutter per dag¹

	Husholdsarbeid totalt	Husarbeid	Omsorg for barn	Annet husholdsarbeid
Ungdomsskole/videregående				
Konstantledd	145,30	33,76	20,93	90,61
År (ref:1970)				
1980	13,23	7,65	13,90	-8,32
1990	49,46	11,32	36,74	1,40
2000	49,79	20,92	24,67	4,20
2010	71,23	22,07	34,70	14,45
R ²	0,03	0,02	0,05	0,00
Antall observasjoner	3 426	3 426	3 426	3 426
Universitet/høgskole				
Konstantledd	181,92	40,08	35,31	106,54
År (ref:1970)				
1980	27,38	-11,34	17,62	-1,59
1990	-4,31	-0,26	23,26	-27,31
2000	29,09	14,63	21,75	-7,29
2010	61,79	33,44	35,84	-7,49
R ²	0,02	0,04	0,02	0,00
Antall observasjoner	1 429	1 429	1 429	1 429

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

De første fem kolonnene i tabell 5.4. viser resultater fra identiske, separate multivariate analyser av tid brukt til husholdsarbeid for hver tidsbruksundersøkelse 1970-2010. I kolonnen lengst til høyre vises resultater fra samtlige år analysert

under ett der undersøkelsesår inngår som forklaringsvariabel. Samtlige analyser viser at fedre med barn 0-2 år brukte mer tid til husholdsarbeid enn fedre med barn 7-14 år, men effekten ser ut til å ha blitt sterkere over tid (99 minutter i 2010 mot 31 minutter i 1970). I 1970 var det ingen forskjell i tid til husholdsarbeid mellom fedre med barn 3-6 år og fedre med barn 7-14 år, mens forskjellen var betydelig i de senere årene, og særlig i 2010. Antall barn i husholdningen hadde signifikant effekt i 1970, men ikke i de senere årene. I 1970 brukte fedre med utdanning fra universitet/høgskole klart mer tid til husholdsarbeid enn fedre med kortere utdanning, mens vi ikke ser denne forskjellen for senere år. I 2010 er det derimot en signifikant positiv effekt for gruppen med uoppgitt utdanningsnivå. Det er ingen signifikant effekt av fars alder i noen av analysene, mens ukedag har en klar effekt i samtlige år.

For å undersøke om effektene av de ulike variablene i de ulike undersøkelsesårene er signifikant forskjellige, har vi inkludert et samspillsledd mellom år og hver enkelt av de uavhengige variablene. Dersom dette er statistisk signifikant, kan vi slutte at en gitt variabel har ulik betydning for fedres tid til husholdsarbeid i de to årene som sammenlignes. Samtlige år sees da i forhold til 1970. Vi sjekker samspill mellom undersøkelsesår og hver enkelt av de uavhengige variablene separat framfor å inkludere samtlige samspillsledd i samme analyse, da det siste ville gi en veldig komplisert modell.

Tabell 5.4. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	1970	1980	1990	2000	2010	1970-2010
Konstantledd	89,76	126,90	133,50	136,78	143,71	91,61
År (ref: 1970)						
1980						22,02
1990						34,30
2000						43,25
2010						73,17
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)						
0-2 år	30,92	29,19	67,78	39,46	99,36	53,29
3-6 år	1,53	37,31	28,86	29,51	86,34	34,31
Antall barn (ref: ett barn)						
To	30,92	-11,08	15,89	3,37	4,46	7,77
Tre	32,13	-0,65	8,94	23,31	10,17	15,06
Fars utdanning (ref: videregående)						
Universitet	32,25	48,18	-19,15	20,71	24,31	22,39
Uoppgitt	0,00	-21,12	-2,74	40,48	82,38	46,23
Fars alder (ref: -39 år)						
40-44 år	-7,90	2,87	17,01	-6,87	-11,34	-2,52
45 år + ...	9,34	16,14	0,98	0,26	-5,37	6,47
Ukedag (ref: hverdag)						
Helg	75,97	55,97	52,31	85,86	61,11	67,29
R ²	0,07	0,06	0,06	0,09	0,12	0,10
Antall observasjoner	1 297	1 100	812	805	885	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Resultatene vises i tabell 5.5. Den første kolonnen viser resultater fra en modell med samspillsledd mellom år og yngste barns alder (Modell 1). Det framgår der at det å ha barn 0-2 år hadde signifikant større effekt for fedres tid til husholdsarbeid i 1990 og 2010 sammenlignet med 1970, mens det å ha yngste barn 3-6 år hadde signifikant større effekt i 1980, 2000 og 2010 enn i 1970. Det å ha to barn hadde signifikant mindre effekt enn det å ha ett barn i 1980 enn i 1970 (Modell 2). Det å ha lang utdanning hadde mindre effekt i 1990 sammenlignet med 1970, men ellers er det ingen klare forskjeller i effekten av fars utdanningsnivå mellom de ulike undersøkelsene (Modell 3). Selv om fars alder ikke har signifikant effekt i noen av analysene for enkeltår (tabell 5.4.), er det et signifikant negativt samspillsledd mellom den midterste aldersgruppen (40-44 år) og året 2010 og mellom den eldste aldersgruppen (45 år +) og året 2010 (Modell 4).

Tabell 5.5. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	Modell 1	Modell 2	Modell 3 ²	Modell 4	Modell 5
Konstantledd	111,27	76,69	89,12	83,84	89,13
År (ref: 1970)					
1980	9,43	48,20	17,49	24,49	27,72
1990	14,16	50,07	47,24	41,86	41,55
2000	27,53	58,21	46,07	49,68	39,44
2010	21,22	93,03	71,71	99,80	76,90
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)					
0-2 år	27,92	52,85	52,75	53,42	53,00
3-6 år	0,20	34,29	33,62	35,41	34,45
Antall barn (ref: ett barn)					
To	7,66	31,81	8,83	8,29	8,08
Tre	14,13	29,63	16,84	13,79	14,98
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet	22,53	22,54	30,17	22,98	22,56
Uoppgitt	41,53	45,39	-	39,36	45,87
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	-2,26	-2,93	-1,48	5,79	-3,00
45 år + ...	5,05	6,34	7,33	27,71	6,15
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	67,10	67,11	67,73	66,92	76,73
Yngste barns alder * år					
Barn 0-2 år * 1980	-0,66				
Barn 0-2 år * 1990	35,92				
Barn 0-2 år * 2000	16,49				
Barn 0-2 år * 2010	78,75				
Barn 3-6 år * 1980	34,90				
Barn 3-6 år * 1990	24,89				
Barn 3-6 år * 2000	31,89				
Barn 3-6 år * 2010	91,04				
Antall barn * år					
To barn * 1980		-40,34			
To barn * 1990		-20,40			
To barn * 2000		-28,93			
To barn * 2010		-32,07			
Tre barn * 1980		-26,17			
Tre barn * 1990		-24,34			
Tre barn * 2000		-5,95			
Tre barn * 2010		-18,11			
Utdanning * år					
Universitet * 1980			18,20		
Universitet * 1990			-47,69		
Universitet * 2000			-11,76		
Universitet * 2010			-4,73		
Fars alder * år					
40-44 år * 1980				1,70	
40-44 år * 1990				-0,43	
40-44 år * 2000				-4,21	
40-44 år * 2010				-38,55	
45 år + * 1980				-4,53	
45 år + * 1990				-31,34	
45 år + * 2000				-20,23	
45 år + * 2010				-64,98	
Ukedag * år					
Helg * 1980					-20,71
Helg * 1990					-24,48
Helg * 2000					9,46
Helg * 2010					-13,41
R ²	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Antall observasjoner	4 899	4 899	4 855	4 899	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

² Observasjoner med uoppgitt utdanning er holdt utenfor i analysen presentert i denne kolonnen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I tabell 5.6. har vi beregnet forskjeller mellom grupper i tid brukt til husholdsarbeid for hver av gruppene over for 1970-2010 basert på estimatene i tabell 5.5.⁴ Estimatenes er altså beregnet etter kontroll for øvrige variabler i modellene, som i tabell 5.5. Merk at tiden her er beregnet som differansen mellom tidsbruken i en gitt gruppe og et gitt år og tidsbruken i den enkelte referansegruppen målt i 1970. Negative tall kan derfor også forekomme. Bortsett fra en tydelig trend i retning av at små barn har større betydning for fedres tid brukt til husholdsarbeid enn tidligere, er det ingen helt klare funn som indikerer at bestemte grupper av fedre har endret sin tidsbruk mer enn andre grupper av fedre. Dette tyder på at endringen i retning av en mer involvert farspraksis gjelder for fedre generelt, i hvert fall for de grupper som inngår i analysene her.

Tabell 5.6. Forskjeller mellom grupper i tid til husholdsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i tabell 5.5¹

	1970	1980	1990	2000	2010
Modell 1: Yngste barns alder					
0-2 år	27,92	36,69	78,00	71,94	127,89
3-6 år	0,20	44,53	39,25	59,62	112,46
7-14 år	0 (ref.)	9,43	14,16	27,53	21,22
Modell 2: Antall barn					
Ett barn	0 (ref.)	48,2	50,07	58,21	93,03
To barn	31,81	39,67	61,48	61,09	92,77
Tre barn	29,63	51,66	55,36	81,89	104,55
Modell 3: Fars utdanning					
Videregående	0 (ref.)	17,49	47,24	46,07	71,71
Universitet	30,17	65,86	29,72	64,48	97,15
Modell 4: Fars alder					
- 39 år	0 (ref.)	24,49	41,86	49,68	99,8
40-44 år	5,79	31,98	47,22	51,26	67,04
45 år + ...	27,71	47,67	38,23	57,16	62,53
Modell 5: Ukedag					
Hverdag	0 (ref.)	27,72	41,55	39,44	76,9
Helg	76,73	83,74	93,8	125,63	140,22

¹ Estimatenes er altså beregnet etter kontroll for øvrige variabler i modellene, som i Tabell 5.5.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.7. Regresjonsanalyser av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.¹

	1970	1980	1990	2000	2010	1970-2010
Konstantledd	33,73	38,61	36,89	49,60	37,26	28,43
År (ref: 1970)						
1980						7,77
1990						7,08
2000						17,33
2010						26,48
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)						
0-2 år	-5,40	-7,92	-6,31	-7,57	14,56	-2,62
3-6 år	-7,01	-1,54	-3,00	-8,39	2,75	-3,68
Antall barn (ref: ett barn)						
To	1,01	-4,56	6,77	-2,40	-2,80	-0,58
Tre	-2,98	-5,35	2,49	10,08	6,12	0,82
Fars utdanning (ref: videregående)						
Universitet	5,48	10,27	-6,44	2,45	17,64	6,71
Uoppgitt	0,00	-5,22	3,98	67,31	49,94	27,47
Fars alder (ref: -39 år)						
40-44 år	-10,71	-3,26	6,92	2,35	9,44	-0,55
45 år + ...	-1,37	2,21	-2,27	-4,36	14,47	1,22
Ukedag (ref: hverdag)						
Helg	26,65	31,14	21,26	23,15	21,64	25,52
R ²	0,04	0,05	0,04	0,05	0,06	0,06
Antall observasjoner	1 297	1 100	812	805	885	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

⁴ For et gitt år og en gitt gruppe gjøres dette ved å summere hovedeffektene for år og gruppe med samspillseffekten for år*gruppe. For eksempel vil den beregnede tiden til husholdsarbeid for fedre med barn 0-2 år i år 2010 være 21,22+27,92+78,75=127,89.

Vi har gjort tilsvarende analyser for fedres tid til husarbeid (tabell 5.7-5.9), for fedres tid til omsorg for barn (tabell 5.10-5.12) og for fedres tid til annet husholdsarbeid (tabell 5.13-5.15). Vi peker på noen hovedfunn basert på disse resultatene.

Tabell 5.8. Regresjonsanalyser av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimerer i antall minutter per dag¹

	Modell 1	Modell 2	Modell 3 ²	Modell 4	Modell 5
Konstantledd	28,83	30,57	28,70	30,45	28,35
År (ref: 1970)					
1980	7,32	8,66	7,03	5,74	6,18
1990	8,32	0,84	10,56	3,98	8,42
2000	18,73	12,51	18,89	14,28	17,82
2010	21,58	24,04	21,51	22,45	27,67
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)					
0-2 år	-1,95	-2,79	-3,11	-2,54	-2,68
3-6 år	-5,98	-3,48	-4,05	-3,57	-3,75
Antall barn (ref: ett barn)					
To	-0,44	-0,28	-0,13	-0,41	-0,64
Tre	0,84	-5,64	1,29	1,12	0,78
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet	6,69	6,70	5,73	6,67	6,70
Uoppgitt	26,35	28,24	-	27,60	28,05
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	-0,37	-0,29	-1,09	-10,62	-0,51
45 år + ...	1,51	1,60	1,14	0,19	1,12
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	25,42	25,44	25,18	25,48	26,15
Yngste barns alder * år					
Barn 0-2 år * 1980	-4,52				
Barn 0-2 år * 1990	-5,61				
Barn 0-2 år * 2000	-4,04				
Barn 0-2 år * 2010	10,02				
Barn 3-6 år * 1980	5,47				
Barn 3-6 år * 1990	2,16				
Barn 3-6 år * 2000	-0,64				
Barn 3-6 år * 2010	5,37				
Antall barn * år					
To barn * 1980		-3,50			
To barn * 1990		6,92			
To barn * 2000		-1,27			
To barn * 2010		-3,08			
Tre barn * 1980		0,12			
Tre barn * 1990		8,46			
Tre barn * 2000		16,99			
Tre barn * 2010		11,76			
Utdanning * år					
Universitet * 1980			4,74		
Universitet * 1990			-11,09		
Universitet * 2000			-4,21		
Universitet * 2010			11,97		
Fars alder * år					
40-44 år * 1980				6,99	
40-44 år * 1990				16,34	
40-44 år * 2000				17,16	
40-44 år * 2010				14,19	
45 år + * 1980				2,96	
45 år + * 1990				-1,52	
45 år + * 2000				-1,88	
45 år + * 2010				3,89	
Ukedag * år					
Helg * 1980					5,47
Helg * 1990					-4,39
Helg * 2000					-1,61
Helg * 2010					-4,18
R ²	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Antall observasjoner	4 899	4 899	4 855	4 899	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

² Observasjoner med uoppgitt utdanning er holdt utenfor i analysen presentert i denne kolonnen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Når det gjelder tid til vanlig husarbeid, er det få statistisk signifikante interaksjonsledd (tabell 5.8). Dermed ser det ut til at økningen i husarbeidet siden 1970 gjelder for de fleste grupper av fedre som vi ser på her. Det er en signifikant positiv effekt av det å ha barn 0-2 år i 2010 (tabell 5.7), mens det for tidligere år er forholdsvis små negative estimater. Det er likevel ikke signifikante forskjeller mellom 2010-estimatet og estimatet i 1970 (tabell 5.8). Også når det gjelder utdanningsnivå, er det signifikante estimater i 2010, men ikke i tidligere år. Imidlertid er heller ikke forskjellen mellom 2010-estimatet og estimatet for 1970 statistisk signifikant. Det kan derimot se ut til at fars alder har en annen betydning i dag enn i 1970. Mens eldre fedre i 1970 brukte litt mindre tid til husarbeid enn yngre fedre, brukte de litt mer tid i 2010. Sammenlignet med de yngste fedrene (under 40 år) har altså de eldre fedrene økt tiden til husarbeid mer.

Tabell 5.9. Forskjeller mellom grupper i tid til husarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i Tabell 5.8¹

	1970	1980	1990	2000	2010
Modell 1: Yngste barns alder					
0-2 år	-1,95	0,85	0,76	12,74	29,65
3-6 år	-5,98	6,81	4,5	12,11	20,97
7-14 år	0 (ref.)	7,32	8,32	18,73	21,58
Modell 2: Antall barn					
Ett barn	0 (ref.)	8,66	0,84	12,51	24,04
To barn	-0,28	4,88	7,48	10,96	20,68
Tre barn	-5,64	3,14	3,66	23,86	30,16
Modell 3: Fars utdanning					
Videregående	0 (ref.)	7,03	10,56	18,89	21,51
Universitet	5,73	17,5	5,2	20,41	39,21
Modell 4: Fars alder					
- 39 år	0 (ref.)	5,74	3,98	14,28	22,45
40-44 år	-10,62	2,11	9,7	20,82	26,02
45 år + ...	0,19	8,89	2,65	12,59	26,53
Modell 5: Ukedag					
Hverdag	0 (ref.)	6,18	8,42	17,82	27,67
Helg	26,15	37,8	30,18	42,36	49,64

¹ Estimaten er altså beregnet etter kontroll for øvrige variabler i modellene, som i Tabell 5.8.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.10. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	1970	1980	1990	2000	2010	1970-2010
Konstantledd	3,69	12,95	22,19	1,86	11,87	-11,25
År (ref: 1970)						
1980						18,09
1990						30,87
2000						23,85
2010						37,00
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)						
0-2 år	27,94	47,92	65,24	63,71	81,17	55,84
3-6 år	15,89	26,31	28,88	37,69	53,80	31,84
Antall barn (ref: ett barn)						
To	3,84	3,22	8,31	<i>10,66</i>	16,18	7,80
Tre	2,39	4,66	5,07	16,41	-1,64	6,02
Fars utdanning (ref: videregående)						
Universitet	10,50	15,33	2,14	11,95	13,20	10,67
Uoppgitt	0,00	25,46	15,72	18,74	24,15	24,83
Fars alder (ref: -39 år)						
40-44 år	0,46	-6,14	-6,96	-10,10	-10,31	-6,01
45 år + ...	-7,50	-8,45	-11,92	-10,86	8,01	-7,26
Ukedag (ref: hverdag)						
Helg	13,81	9,25	6,99	22,19	5,55	11,96
R ²	0,13	0,16	0,18	0,21	0,24	0,21
Antall observasjoner	1 297	1 100	812	805	885	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.11. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	Modell 1	Modell 2	Modell 3 ²	Modell 4	Modell 5
Konstantledd	3,93	-10,99	-11,11	-18,77	-11,89
År (ref: 1970)					
1980	6,92	19,99	16,66	24,54	19,62
1990	12,88	32,47	33,17	40,89	33,16
2000	3,56	19,85	23,39	34,25	20,90
2010	8,95	36,42	34,91	52,29	39,15
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)					
0-2 år	26,39	55,86	55,65	55,83	55,69
3-6 år	15,08	31,74	31,48	31,97	31,88
Antall barn (ref: ett barn)					
To	7,80	7,14	7,80	7,73	7,97
Tre	5,11	6,49	6,21	4,99	5,98
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet	10,98	10,65	8,40	11,33	10,80
Uoppgitt	24,20	22,99	-	22,79	24,75
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	-6,05	-6,25	-5,16	10,42	-6,23
45 år + ...	-8,79	-7,49	-7,05	9,14	-7,41
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	11,73	11,84	12,25	11,73	14,44
Yngste barns alder * år					
Barn 0-2 år * 1980	21,82				
Barn 0-2 år * 1990	40,41				
Barn 0-2 år * 2000	40,17				
Barn 0-2 år * 2010	52,95				
Barn 3-6 år * 1980	11,45				
Barn 3-6 år * 1990	15,03				
Barn 3-6 år * 2000	24,66				
Barn 3-6 år * 2010	37,88				
Antall barn * år					
To barn * 1980		-3,21			
To barn * 1990		-1,12			
To barn * 2000		2,66			
To barn * 2010		6,08			
Tre barn * 1980		-0,64			
Tre barn * 1990		-3,86			
Tre barn * 2000		10,08			
Tre barn * 2010		-7,71			
Utdanning * år					
Universitet * 1980			6,59		
Universitet * 1990			-6,59		
Universitet * 2000			2,72		
Universitet * 2010			5,95		
Fars alder * år					
40-44 år * 1980				-13,02	
40-44 år * 1990				-21,64	
40-44 år * 2000				-20,92	
40-44 år * 2010				-30,83	
45 år + * 1980				-13,81	
45 år + * 1990				-23,83	
45 år + * 2000				-25,44	
45 år + * 2010				-31,52	
Ukedag * år					
Helg * 1980					-5,69
Helg * 1990					-7,69
Helg * 2000					8,23
Helg * 2010					-7,56
R ²	0,23	0,21	0,21	0,22	0,21
Antall observasjoner	4 899	4 899	4 855	4 899	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

² Observasjoner med uoppgitt utdanning er holdt utenfor i analysen presentert i denne kolonnen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Hva omsorg for barn angår, er det en signifikant større positiv effekt av det å ha små barn både i 1980, 1990, 2000 og 2010 enn i 1970 (tabell 5.11). Også kontrollert for andre faktorer, har det altså vært en sterkere økning i tid til omsorgsarbeid blant fedre med små barn enn blant fedre med store barn, noe som gjenspeiles tydelig i den beregnede tiden til omsorgsarbeid i tabell 5.12. Det er

ingen signifikante interaksjoner mellom år og fars utdanningsnivå. Dette tyder på at økningen i omsorgsarbeidet har vært omtrent like stor blant fedre med kort utdanning som blant fedre med lang utdanning. Når det gjelder fars alder, er det signifikante samspillsledd både for 1980, 1990, 2000 og 2010. For perioden sett under ett, ser det dermed ut til at økningen i omsorgsarbeidet har vært noe svakere for eldre fedre enn for den yngste gruppen av fedre (under 40 år).

Når det gjelder annet husholdarbeid, ser det ut til at økningen siden 1970 har vært sterkere for fedre med barn 3-6 år enn for dem med eldre barn (tabell 5.14). Mens det å ha flere barn i husholdningen hadde en sterk positiv effekt i 1970, var effekten svakt negativ i 2010, og denne forskjellen er statistisk signifikant. Fars alder hadde ikke signifikant effekt i analysene for noen av enkeltårene (tabell 5.13), men en endring fra en svak positiv effekt i 1970 til en svak negativ effekt i 2010 gir signifikant samspillsledd for de eldste fedrene. Dette tyder på at de yngste fedrene (under 40 år) har økt tiden til annet husholdsarbeid mer enn de eldre fedrene. Dette mønsteret er det motsatte av det vi observerte for tiden til vanlig husarbeid (tabell 5.9.).

Tabell 5.12. Forskjeller mellom grupper i tid til omsorgsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i Tabell 5.11¹

	1970	1980	1990	2000	2010
Modell 1: Yngste barns alder					
0-2 år	26,39	55,13	79,68	70,12	88,29
3-6 år	15,08	33,45	42,99	43,30	61,91
7-14 år	0 (ref.)	6,92	12,88	3,56	8,95
Modell 2: Antall barn					
Ett barn	0 (ref.)	19,99	32,47	19,85	36,42
To barn	7,14	23,92	38,49	29,65	49,64
Tre barn	6,49	25,84	35,10	36,42	35,2
Modell 3: Fars utdanning					
Videregående	0 (ref.)	16,66	33,17	23,39	34,91
Universitet	8,4	31,65	34,98	34,51	49,26
Modell 4: Fars alder					
- 39 år	0 (ref.)	24,54	40,89	34,25	52,29
40-44 år	10,42	21,94	29,67	23,75	31,88
45 år + ...	9,14	19,87	26,2	17,95	29,91
Modell 5: Ukedag					
Hverdag	0 (ref.)	19,62	33,16	20,90	39,15
Helg	14,44	28,37	39,91	43,57	46,03

¹ Estimaten er altså beregnet etter kontroll for øvrige variabler i modellene, som i Tabell 5.11.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.13. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	1970	1980	1990	2000	2010	1970-2010
Konstantledd	52,34	75,34	74,42	85,31	94,57	74,43
År (ref: 1970)						
1980						-3,84
1990						-3,66
2000						2,07
2010						9,68
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)						
0-2 år	8,38	-10,81	8,84	-16,68	3,62	0,07
3-6 år	-7,35	12,54	2,98	0,20	29,79	6,14
Antall barn (ref: ett barn)						
To	26,07	-9,74	0,81	-4,89	-8,92	0,55
Tre	32,72	0,04	1,38	-3,18	5,69	8,21
Fars utdanning (ref: videregående)						
Universitet	16,27	22,57	-14,85	6,32	-6,53	5,02
Uoppgitt	0,00	-41,36	-22,44	-45,57	8,31	-6,06
Fars alder (ref: -39 år)						
40-44 år	2,24	12,27	17,06	0,88	-10,47	4,04
45 år + ...	18,21	22,38	15,18	15,47	-11,83	12,51
Ukedag (ref: hverdag)						
Helg	35,51	15,58	24,07	40,52	33,92	29,81
R ²	0,03	0,02	0,02	0,04	0,03	0,02
Antall observasjoner	1 297	1 100	812	805	885	4 899

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.14. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	Modell 1	Modell 2	Modell 3 ²	Modell 4	Modell 5
Konstantledd	78,50	57,11	71,52	72,16	72,67
År (ref: 1970)					
1980	-4,81	19,56	-6,20	-5,79	1,91
1990	-7,03	16,75	3,51	-3,01	-0,03
2000	5,23	25,84	3,79	1,15	0,72
2010	-9,31	32,57	15,29	25,07	10,07
Yngste barns alder (ref: 7-14 år)					
0-2 år	3,48	-0,23	0,21	0,13	-0,02
3-6 år	-8,89	6,03	6,19	7,01	6,32
Antall barn (ref: ett barn)					
To	0,30	24,94	1,26	0,97	0,76
Tre	8,18	28,78	9,35	7,67	8,22
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet	4,86	5,19	16,03	4,99	5,06
Uoppgitt	-9,02	-5,84	-	-11,02	-6,92
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	4,16	3,61	4,77	5,99	3,74
45 år + ...	12,33	12,23	13,24	18,37	12,44
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	29,94	29,83	30,30	29,70	36,14
Yngste barns alder * år					
Barn 0-2 år * 1980	-17,96				
Barn 0-2 år * 1990	1,12				
Barn 0-2 år * 2000	-19,63				
Barn 0-2 år * 2010	15,77				
Barn 3-6 år * 1980	17,98				
Barn 3-6 år * 1990	7,70				
Barn 3-6 år * 2000	7,87				
Barn 3-6 år * 2010	47,79				
Antall barn * år					
To barn * 1980		-33,61			
To barn * 1990		-26,19			
To barn * 2000		-30,32			
To barn * 2010		-35,08			
Tre barn * 1980		-25,65			
Tre barn * 1990		-28,94			
Tre barn * 2000		-33,02			
Tre barn * 2010		-22,16			
Utdanning * år					
Universitet * 1980			6,87		
Universitet * 1990			-30,01		
Universitet * 2000			-10,28		
Universitet * 2010			-22,65		
Fars alder * år					
40-44 år * 1980				7,73	
40-44 år * 1990				4,88	
40-44 år * 2000				-0,45	
40-44 år * 2010				-21,90	
45 år + * 1980				5,69	
45 år + * 1990				-5,99	
45 år + * 2000				7,10	
45 år + * 2010				-37,35	
Ukedag * år					
Helg * 1980					-20,49
Helg * 1990					-12,39
Helg * 2000					2,85
Helg * 2010					-1,68
R ²	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Antall observasjoner	4 899	4 899	4 855	4 899	4 899

¹ Observasjoner med uoppgitt utdanning er holdt utenfor i analysen presentert i denne kolonnen.

² Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.15. Forskjeller mellom grupper i tid til annet husholdsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i Tabell 5.14¹

	1970	1980	1990	2000	2010
Modell 1: Yngste barns alder					
0-2 år	3,48	-19,29	-2,43	-10,92	9,94
3-6 år	-8,89	4,28	-8,22	4,21	29,59
7-14 år	0 (ref.)	-4,81	-7,03	5,23	-9,31
Modell 2: Antall barn					
Ett barn	0 (ref.)	19,56	16,75	25,84	32,57
To barn	24,94	10,89	15,5	20,46	22,43
Tre barn	28,78	22,69	16,59	21,6	39,19
Modell 3: Fars utdanning					
Videregående	0 (ref.)	-6,2	3,51	3,79	15,29
Universitet	16,03	16,7	-10,47	9,54	8,67
Modell 4: Fars alder					
- 39 år	0 (ref.)	-5,79	-3,01	1,15	25,07
40-44 år	5,99	7,93	7,86	6,69	9,16
45 år + ...	18,37	18,27	9,37	26,62	6,09
Modell 5: Ukedag					
Hverdag	0 (ref.)	1,91	-0,03	0,72	10,07
Helg	36,14	17,56	23,72	39,71	44,53

¹ Estimaten er altså beregnet etter kontroll for øvrige variabler i modellene, som i Tabell 5.14.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.3. Resultater for perioden 2000-2010. Fedre med barn 0-6 år

Vi ser nå nærmere på endringer i tid brukt til husholdsarbeid blant fedre med et yngste barn 0-6 år i husholdningen for perioden 2000- 2010. Følgende uavhengige variabler inngår i analysene:

- Undersøkelsesår (2000 som referansekategori)
- Yngste barns alder (tredelt, 4-6 år som referansekategori)
- Antall barn i husholdningen (tredelt, ett barn som referansekategori)
- Fars utdanningsnivå (tredelt, ungdomsskole/videregående skole som referansekategori)
- Mors utdanningsnivå (tredelt, ungdomsskole-/videregående nivå som referansekategori)
- Fars fødeland (todelt, Norge og andre ”vestlige” land som referansekategori)
- Mors fødeland (todelt, Norge og EU/EØS, USA, Australia og New Zealand som referansekategori)
- Fars alder (tredelt, ≤ 39 år som referansekategori)
- Ukedag (hverdag som referansekategori)

Vi gjennomfører identiske analyser for følgende avhengige variabler:

- Husholdsarbeid totalt
- Husarbeid (matlaging, oppvask, rydding, rengjøring, vask og stell av tøy og lignende)
- Omsorg for barn (pass og stell, lek, samtaler, høytlesning og lignende)
- Annet husholdsarbeid (vedlikeholdsarbeid, kjøp av varer og tjenester, reiser i forbindelse med husholdsarbeid, samt annet ulønnet arbeid for egen eller andres husholdning)
- Tid sammen med barn 0-6 år
- Tid sammen med barn 0-6 år uten partner til stede

Tabell 5.16 viser fordelinger for de uavhengige variablene for fedre med yngste barn 0-6 år for årene 2000 og 2010. Vi vil særlig peke på de lave andelene fedre og mødre med fødeland utenfor Norge, noe som særlig gjelder for år 2000. Ettersom deltakelse i tidsbruksundersøkelsen forutsetter at man behersker norsk rimelig godt, er det grunn til å anta høyt frafall blant personer med fødeland utenfor Norge, samt at de som faktisk deltar, utgjør en selektert gruppe med særlig gode norskkunnskaper. Eventuelle effekter av fars/mors fødeland i analysene i det følgende må derfor tolkes med forsiktighet og kan, etter vår vurdering, ikke tillegges særlig vekt.

Tabell 5.16. Gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år etter ulike kjennetegn. 2000 og 2010. Prosent

	2000		2010	
	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Yngste barns alder				
0-1 år	31	144	33	162
2-3 år	35	171	34	174
4-6 år	35	172	33	176
Antall barn				
Ett	24	118	28	142
To	45	218	41	214
Tre + ...	31	151	30	156
Fars utdanning				
Grunnskole-/videregående nivå	60	291	56	250
Universitet/høgskole 1-4 år	30	144	30	182
Universitet/høgskole 5 år + ...	10	52	11	68
Uoppgitt	-	-	4	12
Mors utdanning				
Grunnskole-/videregående nivå	51	251	39	188
Universitet/høgskole 1-4 år	42	205	44	232
Universitet/høgskole 5 år + ...	5	25	10	58
Uoppgitt	1	6	6	34
Fars fødeland				
Norge	96	467	90	467
EU/EØS osv.	2	10	5	22
Asia, Afrika osv	2	10	5	23
Mors fødeland				
Norge	94	461	88	447
EU, EØS osv.	3	12	3	18
Asia, Afrika osv	3	14	9	47
Fars alder				
-39 år	82	397	70	346
40-44 år	14	70	20	109
45 år + ...	4	20	10	57
Ukedag				
Hverdag	66	319	69	353
Helg	34	168	31	159
Antall observasjoner (dager)		487	512	

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Resultater fra analysene av fedres tid til husholdsarbeid totalt vises i tabell 5.17. I de to første kolonnene vises resultater fra identiske analyser for årene 2000 og 2010, i kolonne 3 vises resultater fra en analyse for begge årene under ett der undersøkelsesår inngår som uavhengig variabel, og i siste kolonne vises resultater fra analyser med interaksjonsledd. Det er kjørt separate modeller med interaksjonsledd mellom år og hver enkelt av de øvrige uavhengige variablene. For analysene med interaksjonsledd rapporterer vi kun estimater for interaksjonsleddene i tabell 5.17.

Både analysen for 2000 og analysen for 2010 viser få signifikante effekter. Det er imidlertid viktig å huske på at analysene her er basert på forholdsvis få observasjoner, slik at det er stor usikkerhet ved estimatene. I begge årene er det imidlertid en positiv effekt av ukedag. Fedre brukte klart mer tid til husholdsarbeid i helgene enn på hverdagene. Forskjellen er imidlertid mindre i 2010 enn i 2000. Selv om fars utdanning ikke har signifikant effekt verken i 2000 eller i 2010, får vi et positivt samspillsledd mellom det å ha lang universitetsutdanning og år. Dette tyder på at økningen i husholdsarbeidet var sterkere blant fedre med lang universitetsutdanning enn blant dem med utdanning fra ungdomsskole/videregående skole. Det er også et signifikant samspillsledd mellom fars fødeland og år, men gitt at fedre født i Afrika, Asia osv. trolig var en sterkt selektert gruppe både i 2000 og 2010, tillegger vi dette liten vekt. Et signifikant negativt samspillsledd mellom ukedag og år viser at ukedag hadde klart mindre betydning i 2010 enn i 2000. Dette innebærer at økningen i fedres husholdsarbeid var større på hverdager enn i helger i dette tiåret.

Analysene av fedres tid til vanlig husarbeid viser et signifikant positivt interaksjonsledd mellom lang utdanning og år, noe som tyder på at de høyt utdannede fedrene økte tiden til husarbeid mer enn referansegruppen (tabell 5.18). Det er også et signifikant positivt interaksjonsledd mellom år og uoppgitt utdanning for mor. Dette må sees i lys av en høyere andel med uoppgitt utdanning i 2010 enn i 2000 og har ingen substansiell tolkning.

Analysene av fedres tid til omsorg for barn viser et signifikant negativt samspillsledd mellom det å ha minst tre barn og undersøkelsesår, og et positivt samspillsledd mellom det å ha lang utdanning og undersøkelsesår (tabell 5.19). I 2000 brukte fedre med minst tre barn atskillig mer tid til omsorgsarbeid enn fedre med kun ett barn, men denne forskjellen så man ikke i 2010. Forskjellen mellom 2000 og 2010 er altså statistisk signifikant, noe som tyder på at fedre med ett barn økte tiden til omsorgsarbeid mer enn fedre med mange barn i perioden. I 2000 hadde fars utdanningsnivå ingen signifikant effekt, mens det å ha lang utdanning hadde en signifikant positiv effekt på fedres tid til omsorgsarbeid i 2010. Forskjellen mellom årene er altså statistisk signifikant, noe som innebærer at fedre med lang utdanning økte tiden til omsorgsarbeid mer enn dem med kort utdanning i perioden.

I analysene av fedres tid til annet husholdsarbeid finner vi kun ett signifikant samspillsledd, nemlig mellom fars fødeland og år (tabell 5.20). Som allerede nevnt, er det vanskelig å gi dette noen substansiell tolkning, gitt at det trolig både i 2000 og 2010 var selektive grupper av fedre født i Asia, Afrika osv som deltok i undersøkelsen.

Som vist i kapittel 3, var det ingen klar økning i fedres tid sammen med barn 0-6 år fra 2000 til 2010, noe som også framgår av analysen i tabell 5.21, der variabelen år ikke har noen signifikant effekt. Vi har likevel laget analyser med samspillsledd også for tid sammen med barn for å undersøke om det er andre faktorer som har betydning i 2010 enn i 2000. Et positivt samspillsledd mellom lang utdanning for far og undersøkelsesår viser at fars utdanning hadde større betydning i 2010 enn i 2000. Fars utdanningsnivå hadde imidlertid ikke noen signifikant effekt verken i 2000 eller 2010, men estimatene gikk i motsatt retning (negativt i 2000 og positivt i 2010). Mors utdanningsnivå hadde derimot en signifikant positiv effekt i 2010, mens estimatet var negativt, men ikke signifikant, i 2000. Et signifikant positivt samspillsledd innebærer at mors utdanning hadde klart større effekt i 2010 enn i 2000. I 2010 var det altså slik at fedre som hadde en partner med lang utdanning fra universitet/høgskole brukte mer tid sammen med barn enn dem som hadde en partner med utdanning fra ungdomsskole eller videregående skole, noe som ikke var tilfelle i 2000. Mødre med lang utdanning bruker gjerne mer tid i yrkeslivet enn dem med kort utdanning, noe som kan bidra til at fedre er mer involvert i barna og tilbringer mer tid sammen med dem nå enn før.

Tabell 5.22 viser resultater fra analyser av fars tid sammen med barn 0-6 år, uten at partneren er til stede. Heller ikke her var det noen klar økning fra 2000 til 2010, men et signifikant positivt samspillsledd mellom mors utdanning og undersøkelsesår viser at det var klart større forskjell mellom fedre med en høyt utdannet partner i 2010 enn i 2000. I 2010 tilbrakte fedre med en partner som hadde minst fem års utdanning fra universitet/høgskole, hele 1 time mer per dag med barn uten partner til stede enn fedre med en partner som hadde kortere utdanning. Denne forskjellen er langt mindre og ikke signifikant i 2000. Den sterke effekten av mors utdanningsnivå i 2010 reflekterer trolig at mødre med lang utdanning bruker mer tid i yrkeslivet enn dem med kortere utdanning, slik at fedre må ta mer ansvar for barna uten at mor er tilstede. Dette gjelder altså selv om de fleste barn gikk i barnehage i 2010.

Tabell 5.17. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.¹

	2000	2010	2000-2010	Interaksjoner	
Konstantledd	148,40	221,86	160,34		
År (ref: 2000)					
2010			54,63		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	4,85	24,51	18,86	(Barn 0-1 år*2010)	13,50
2-3 år	-9,83	1,77	-2,86	(Barn 2-3 år*2010)	14,28
Antall barn (ref: ett barn)					
To	22,54	18,09	16,66	(To barn*2010)	-4,67
Tre	24,44	5,95	12,32	(Tre barn*2010)	-15,01
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	21,55	12,25	16,24	(Universitet 1-4 år*2010)	-18,29
Universitet 5 år + ...	-36,12	42,45	8,94	(Universitet 5 år + *2010)	64,91
Uoppgitt	0,00	91,06	73,17	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	19,59	-5,03	4,35	(Universitet 1-4 år*2010)	-12,81
Universitet 5 år + ...	41,06	-4,21	11,21	(Universitet 5 år + *2010)	5,70
Uoppgitt	55,14	57,19	54,57	(Uoppgitt utdanning*2010)	-57,53
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	45,54	-56,37	-30,05	(Asia, Afrika osv.*2010)	-124,41
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	53,00	-1,88	12,69	(Asia, Afrika osv.*2010)	-72,67
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	4,87	1,93	3,71	(40-44 år*2010)	-12,53
45 år + ...	-23,93	-48,13	-47,10	(45 år + *2010)	-30,94
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	105,80	84,69	95,02	(Helg*2010)	-23,92
R ²	0,14	0,08	0,11		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.18. Regresjonsanalyse av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	2000	2010	2000-2010	Interaksjoner	
Konstantledd	36,42	38,29	32,37		
År (ref: 2000)					
2010			13,29		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	-0,94	8,15	3,03	(Barn 0-1 år*2010)	9,39
2-3 år	7,65	7,64	7,68	(Barn 2-3 år*2010)	0,74
Antall barn (ref: ett barn)					
To	0,01	1,20	0,76	(To barn*2010)	-0,65
Tre	8,02	8,10	7,27	(Tre barn*2010)	-0,44
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	14,76	12,61	12,71	(Universitet 1-4 år*2010)	3,58
Universitet 5 år + ...	-7,81	14,94	3,66	(Universitet 5 år + *2010)	22,13
Uoppgitt	0,00	58,18	52,20	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	-2,09	7,03	1,99	(Universitet 1-4 år*2010)	13,20
Universitet 5 år + ...	3,45	-1,74	-1,59	(Universitet 5 år + *2010)	7,41
Uoppgitt	-57,23	8,68	-7,00	(Uoppgitt utdanning*2010)	51,69
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	13,68	-3,21	-0,50	(Asia, Afrika osv.*2010)	-14,53
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	7,00	-12,00	-5,71	(Asia, Afrika osv.*2010)	-5,22
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	3,52	6,87	5,30	(40-44 år*2010)	3,81
45 år + ...	-9,13	-1,43	-5,42	(45 år + *2010)	6,27
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	25,50	28,30	26,30	(Helg*2010)	2,71
R ²	0,07	0,07	0,07		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.19. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	2000	2010	2000-2010	Interaksjoner	
Konstantledd	18,67	46,41	22,18		
År (ref: 2000)					
2010			15,94		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	43,36	31,24	37,74	(Barn 0-1 år*2010)	-17,75
2-3 år	8,11	11,57	10,63	(Barn 2-3 år*2010)	2,01
Antall barn (ref: ett barn)					
To	22,15	26,37	25,52	(To barn*2010)	8,22
Tre	32,18	0,16	15,98	(Tre barn*2010)	-25,58
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	7,69	4,20	6,14	(Universitet 1-4 år*2010)	-4,12
Universitet 5 år + ...	-6,15	31,06	13,90	(Universitet 5 år + *2010)	43,33
Uoppgitt	0,00	17,23	26,24	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	12,79	9,79	11,25	(Universitet 1-4 år*2010)	-3,84
Universitet 5 år + ...	28,81	44,39	41,05	(Universitet 5 år + *2010)	30,17
Uoppgitt	63,24	34,13	43,47	(Uoppgitt utdanning*2010)	-19,60
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	-43,12	11,38	-8,29	(Asia, Afrika osv.*2010)	40,37
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	9,46	-4,88	3,58	(Asia, Afrika osv.*2010)	-2,03
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	-12,63	-4,40	-6,69	(40-44 år*2010)	4,24
45 år + ...	-15,42	-5,79	-10,79	(45 år + *2010)	4,24
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	33,62	17,49	27,96	(Helg*2010)	-20,61
R ²	0,16	0,11	0,12		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.20. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	2000	2010	2000-2010	Interaksjoner	
Konstantledd	93,31	137,17	105,79		
År (ref: 2000)					
2010			25,40		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	-37,57	-14,88	-21,90	(Barn 0-1 år*2010)	21,85
2-3 år	-25,59	-17,44	-20,40	(Barn 2-3 år*2010)	11,53
Antall barn (ref: ett barn)					
To	0,38	-9,47	-9,62	(To barn*2010)	-12,23
Tre	-15,75	-2,32	-10,92	(Tre barn*2010)	11,00
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	-0,89	-4,57	-2,61	(Universitet 1-4 år*2010)	-17,75
Universitet 5 år + ...	-22,17	-3,56	-8,62	(Universitet 5 år + *2010)	-0,55
Uoppgitt	0,00	15,66	-5,28	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	8,89	-21,86	-8,89	(Universitet 1-4 år*2010)	-22,17
Universitet 5 år + ...	8,80	-46,86	-28,25	(Universitet 5 år + *2010)	-31,87
Uoppgitt	49,13	14,37	18,10	(Uoppgitt utdanning*2010)	-89,62
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	74,98	-64,54	-21,26	(Asia, Afrika osv.*2010)	-150,25
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	36,54	15,00	14,82	(Asia, Afrika osv.*2010)	-65,42
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	13,99	-0,54	5,10	(40-44 år*2010)	-20,58
45 år + ...	0,62	-40,91	-30,98	(45 år + *2010)	-41,45
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	46,69	38,90	40,75	(Helg*2010)	-6,02
R ²	0,08	0,04	0,05		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.21. Regresjonsanalyser av tid sammen med barn 0-6 år blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	2000	2010	2000- 2010		Interaksjoner
Konstantledd	189,64	197,00	191,33		
År (ref: 2000)					
2010			7,26		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	61,08	60,55	65,11	(Barn 0-1 år*2010)	-12,50
2-3 år	34,93	-6,48	19,60	(Barn 2-3 år*2010)	-46,38
Antall barn (ref: ett barn)					
To	-15,73	19,05	1,41	(To barn*2010)	34,75
Tre	-0,31	0,42	-3,77	(Tre barn*2010)	17,20
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	-29,20	-23,35	-28,71	(Universitet 1-4 år*2010)	1,10
Universitet 5 år + ...	-36,07	43,95	-8,75	(Universitet 5 år + *2010)	110,13
Uoppgitt	0,00	79,47	45,19	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	11,07	13,81	12,44	(Universitet 1-4 år*2010)	18,97
Universitet 5 år + ...	-23,76	78,28	50,65	(Universitet 5 år + *2010)	141,27
Uoppgitt	-35,88	-5,63	-32,71	(Uoppgitt utdanning*2010)	-147,07
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	-6,59	47,02	2,28	(Asia, Afrika osv.*2010)	-101,41
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	283,09	-30,50	91,66	(Asia, Afrika osv.*2010)	-282,69
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	0,67	-12,51	-6,63	(40-44 år*2010)	-16,74
45 år + ...	-70,73	3,15	-37,58	(45 år + *2010)	59,57
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	193,80	162,57	177,92	(Helg*2010)	44,00
R ²	0,28	0,17	0,19		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.22. Regresjonsanalyser av tid sammen med barn 0-6 år uten partner til stede blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag¹

	2000	2010	2000- 2010		Interaksjoner
Konstantledd	39,61	51,33	43,07		
År (ref: 2000)					
2010			5,17		
Yngste barns alder (ref: 4-6 år)					
0-1 år	26,88	25,75	26,05	(Barn 0-1 år*2010)	-0,76
2-3 år	15,76	5,95	12,24	(Barn 2-3 år*2010)	-7,69
Antall barn (ref: ett barn)					
To	29,41	30,28	31,28	(To barn*2010)	0,71
Tre	51,03	26,13	38,28	(Tre barn*2010)	-25,30
Fars utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	-3,39	5,60	-1,13	(Universitet 1-4 år*2010)	15,00
Universitet 5 år + ...	-40,48	18,07	-14,27	(Universitet 5 år + *2010)	71,57
Uoppgitt	0,00	8,68	8,88	(Uoppgitt utdanning*2010)	0,00
Mors utdanning (ref: videregående)					
Universitet 1-4 år	11,84	15,34	13,45	(Universitet 1-4 år*2010)	11,24
Universitet 5 år + ...	21,98	61,32	51,02	(Universitet 5 år + *2010)	68,86
Uoppgitt	-52,56	46,30	26,95	(Uoppgitt utdanning*2010)	78,63
Fars fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	-14,57	8,31	-8,41	(Asia, Afrika osv.*2010)	12,80
Mors fødeland (ref: Norge, EU/EØS osv.)					
Asia, Afrika, osv.	37,02	-17,98	3,72	(Asia, Afrika osv.*2010)	-14,20
Fars alder (ref: -39 år)					
40-44 år	-8,73	-18,86	-13,42	(40-44 år*2010)	-11,47
45 år + ...	-35,59	-19,67	-27,69	(45 år + *2010)	11,64
Ukedag (ref: hverdag)					
Helg	51,12	25,92	39,03	(Helg*2010)	-29,14
R ²	0,10	0,06	0,06		
Antall observasjoner	487	512	999		999

¹ Tall med uthevet skrift er signifikante på 0,05-nivå, og tall i kursiv er signifikante på 0,10-nivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.4. Noen hovedfunn i kapitlet

- Det var større forskjell i tid brukt til husholdsarbeid mellom fedre med små barn (0-6 år) og fedre med store barn (7-14 år) i 2010 enn i 1970. Økningen i husholdsarbeidet var klart høyere blant fedre med små barn enn blant fedre med store barn.
- Bortsett fra at forskjellen mellom fedre med små og store barn er blitt mer markant i perioden, ser det ikke ut til at bestemte grupper av fedre endret tiden til husholdsarbeid mer enn andre grupper av fedre. Dette tyder på at fedre flest nå bruker mer tid til husholdsarbeid enn hva fedre gjorde på begynnelsen av 1970-tallet.
- Eldre fedre (40-44 år) økte tiden til vanlig husarbeid mer enn yngre fedre i tiden 1970-2010. Utover dette ser det ut til at de fleste grupper av fedre brukte mer tid til husarbeid i 2010 enn i 1970.
- Det var en sterkere økning i omsorgsarbeidet blant fedre med små barn enn blant fedre med store barn i perioden 1970-2010. For perioden sett under ett var det imidlertid ingen klar forskjell i økningen av omsorgsarbeidet mellom fedre med kort og lang utdanning.
- I perioden 2000-2010 var det en betydelig økning i tiden til husholdsarbeid blant fedre med yngste barn 0-6 år. Økningen var større blant fedre med lang universitetsutdanning enn blant fedre med kort utdanning, og mer markant på hverdager enn i helger.
- Tiden til omsorgsarbeid for barn økte mer blant fedre med lang utdanning enn blant fedre med kort utdanning i perioden 2000-2010.
- I 2010 brukte fedre som hadde en partner med lang utdanning, mer tid sammen med barn enn fedre som hadde en partner med kort utdanning. En slik forskjell ser vi ikke i 2000. Det at far bruker mer tid med barn når mor har lang utdanning enn når hun har kort utdanning, reflekterer trolig at høyt utdannede mødre bruker mer tid i yrkeslivet enn mødre med kortere utdanning.
- I 2010 brukte fedre med en høyt utdannet partner også mer tid med barn uten at partneren var til stede enn fedre med en partner som har mindre utdanning. En slik forskjell så man ikke i 2000.

Litteraturliste

- Andorka, R. (1987): Time budgets and their uses. *Annual Review of Sociology* 13:149-164.
- Anxo, D., L. Mencarini, A. Pailhé, A. Solaz, M. L. Tanturri, L. Flood (2011): Gender Difference in Time Use over the Life Course in France, Italy, Sweden, and the US. *Feminist Economics* 17: 159-195.
- Bianchi, S. M., M. A. Milkie, L. C. Sayer og J. P. Robinson (2000): Is anyone doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor. *Social Forces* 79: 191-22.
- Bittman, M. (1999): Parenthood without Penalty: Time Use and Public Policy in Australia and Finland. *Feminist Economics* 5: 27-42.
- Bittman, M. og J. Wajman (2000): The Rush Hour: The Character of Leisure Time and Gender Equity. *Social Forces* 79: 165-189.
- Blekesaune, M. (2000): *Familiefase og hverdagsliv. En studie av husholdsarbeid og fritid*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rapport 2000/10.
- Brandth, B. og E. Kvande (2003): *Fleksible fedre: maskulinitet, arbeid, fleksibilitet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Brathaug, A. L. og N. Westberg (2012): Verdien av ulønnet husholdsarbeid. *Samfunnsspeilet* 26: 70-74.
- Bryson, V. (2008): Time-use Studies. A potentially feminist tool. *International Feminist Journal of Politics* 10: 135-153.
- Craig, L. (2006): Does Father Care Mean Fathers Share? A Comparison of How Mothers and Fathers in Intact Families Spend Time with Children. *Gender and Society* 20: 259-281.
- Craig, L. og K. Mullan (2010): Parenthood, Gender and Work-Family Time in the United States, Australia, Italy, France and Denmark. *Journal of Marriage and Family* 72: 1344-1361.
- Dommermuth, L. og R. H. Kitterød (2009): Fathers' employment in a father-friendly welfare state. Does fatherhood affect men's working hours? *Community, Work and Family* 12: 417-436.
- Dribe, M. og M. Stanfors (2009): Does parenthood Strengthen a Traditional Household Division of Labour? Evidence From Sweden. *Journal of Marriage and Family* 71: 33-45.
- Ekren, R. (2011): *Myten om den selvoppfrende mor og den individualistiske far. Har det å ha barn ulik betydning for menn og kvinner?* Masteroppgave i Sosiologi, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Ellingsæter, A. L. og Gulbrandsen, L. (2007): Closing the Childcare Gap: The Interaction of Childcare Provision and Mothers' Agency in Norway. *Journal of Social Policy* 36 (4): 649-669.
- Esping-Andersen, G. (1990): *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

- Esping-Andersen, G. (1999): *Social Foundations of Postindustrial Economies*. Oxford: University press.
- Fisher, K., M. Egerton, J. I. Gershuny og J. P. Robinson (2007): Gender Convergence in the American Heritage Time Use Study. *Social Indicators Research* 82: 1-33.
- Folbre, N., J. Yoon, K. Finnoff og A. S. Fuligni (2005): By what measure? Family time devoted to children in the United States. *Demography* 42: 373-390.
- Gershuny, J. (2000): *Changing Times. Work and Leisure in Postindustrial Society*. Oxford: Oxford University Press.
- Gershuny, J. og O. Sullivan (2003): Time Use, Gender, and Public Policy Regimes. *Social Politics* 10: 205-228.
- Grønmo, S. og S. Lingsom (1983): Husholdsarbeid og likestilling. Utviklingstendenser i 1970-årene. *Tidsskrift for samfunnsforskning* 24: 415-439.
- Haraldsen, G. og H. Kitterød (1992): *Døgnet rundt. Tidsbruk og tidsorganisering 1970-90*. SØS nr. 76, Statistisk Sentralbyrå.
- Holmøy, A., M. Lillegård og T. Löfgren (2012): Tidsbruksundersøkelsen 2010. Dokumentasjon av datainnsamling, analyse av datakvalitet og beregning av frafallsvekter. Notater 2/2012, Statistisk sentralbyrå.
- Hook, J. L. (2006): Care in Context: Men's Unpaid Work in 20 Countries, 1965-2003. *American Sociological Review* 71: 639-660.
- Hook, J. L. (2010): Gender Inequality in the Welfare State: Sex Segregation in Housework, 1965-2003. *American Journal of Sociology* 115: 1480-1523.
- Hook, J. L. og C. M. Wolfe (2012): New Fathers? Residential Fathers' Time With Children in Four Countries. *Journal of Family Issues* 33: 415-450.
- Juster, F. T. og F. P. Stafford (1991): The Allocation of Time: Empirical Findings, Behavioral Models, and Problems of Measurement. *Journal of Economic Literature* Vol XXIX: 471-522.
- Kitterød, R. H. (2001): Does the recording of parallel activities in Time Use Diaries affect the way people report their main activities? *Social Indicators Research* 65: 145-178.
- Kitterød, R. H. (2002): Mothers' Housework and Childcare: Growing Similarities or Stable Inequalities? *Acta Sociologica* 45: 127-149.
- Kitterød, R. H. (2013): Mer familiearbeid og mindre jobb blant småbarnsfedre. I B. Brandth og E. Kvande (red): *Fedrekvoten og den farsvennlige velferdsstaten*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kitterød, R. H. og T. H. Lyngstad (2005): Diary versus questionnaire information on time spent on housework - The case of Norway. *electronic International Journal of Time Use Research* 2: 13-32.
- Kitterød, R. H. og Randi Kjeldstad (2006): Kortere arbeidstid for fedre - men fremdeles et tosporet foreldreskap. *Søkelys på arbeidsmarkedet* 23: 159-171.
- Kitterød, R. H., E. Nymoen og J. Lyngstad (2012): *Endringer i bruk av barnetilsyn fra 2002 til 2010. Tabellrapport*. Rapporter 23/2012, Statistisk sentralbyrå.

- Langsether, Å. og Aa. Lømo (1997): *Bedre tid? Gifte kvinners tidsbruk. Endringer 1970-1990*. Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring. Rapport 10/97.
- Lingsom, S. (1978): Arbeidstid hjemme og ute. I R. Grennes (red): *Hvis husmoren ikke fantes*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Marini, M. M. og B. A. Shelton (1993): Measuring Household Work: Recent Experience in the United States. *Social Science Research* 22: 361-382.
- Mattingly, M. J. og S. M. Bianchi (2003): Gender Differences in the Quantity and Quality of Free Time: The U.S. Experience. *Social Forces* 81: 999-1030.
- Milkie M. A., S. B. Raley og S. M. Bianchi (2009): Taking on the second shift. Time allocations and time pressures of US parents with pre-schoolers. *Social Forces* 88: 487-517.
- Monna, B. og A. H. Gauthier (2008): A review of the Literature on the Social and Economic Determinants of Parental Time. *Journal of Family and Economic Issues* 29: 634-653.
- NOU 2004:1. Modernisert folketrygd. Bærekraftig pensjon for framtida.
- NOU 2008:6: Kjønn og lønn. Fakta, analyser og virkemidler for likelønn.
- Nyberg, A. (1997): Makt, kön och BNP. I G. Ahrne og I. Person (red): *Familj, makt og jämställdhet*. SOU 1997:138.
- Press, J. og E. Townsley (1998): Wives' and husbands' housework reporting. *Gender and Society*, 12: 188-218.
- Raley, S., S. M. Bianchi og W. Wang (2012): When Do Fathers Care? Mothers' Economic Contribution and Fathers' Involvement in Child Care. *American Journal of Sociology*, 117 (5): 1422-59.
- Robinson, J. P. og G. Godbey (1997): *Time for Life. The Surprising Ways Americans Use Their Time*. Pennsylvania, The Pennsylvania State University Press, University Park.
- Stalker, G. J. (2011): A Widening Parental Leisure Gap: The Family as a Site for Late Modern Differentiation and Convergence in Leisure Time within Canada, the United Kingdom and the United States. *Canadian Journal of Sociology* 36: 25-58.
- Statistisk sentralbyrå (1975): Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Hefte 1. NOS A 692.
- Statistisk sentralbyrå (2001): Arbeidskraftundersøkelsen 2001, NOS C 748.
- Statistisk sentralbyrå (2003-2012): Grunntabeller. Årsgjennomsnitt 2001-2012. Arbeidskraftundersøkelsen. Fås ved henvendelse til Seksjon for Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå
- Yeung, W. J., J. F. Sandberg, P. E. Davies-Kean og S. L. Hofferth (2001): Children's Time With Fathers in Intact Families. *Journal of Marriage and Family* 63: 136-154.
- Vaage, O. F. (2012): Tidene skifter. Tidsbruk 1971-2010. Statistisk analyser 125, Statistisk sentralbyrå.
- Wærness, K. (1975): Kvinners omsorgsarbeid i den ulønnede produksjonen. Arbeidsnotat nr. 80, Levekårsundersøkelsen, Bergen.

Tabellregister

1.1. Oversikt over en del sider ved tidsbruksundersøkelsene 1970-2010.....	9
3.1. Gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år, etter utdanningsnivå, alder og antall barn. 1970-2010.....	17
3.2. Fedre og mødre med yngste barn 0-14 år etter samlivsstatus. 1970-2010.....	17
3.3. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010	19
3.4. Tid brukt til husarbeid og omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år. Gjennomsnitt for alle, andel som utførte husarbeid/omsorgsarbeid en gjennomsnittsdag, samt gjennomsnitt for dem som utførte husarbeid/omsorgsarbeid. 1970-2010.....	19
3.5. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-14 år på hverdager (mandag-fredag) og i helger (lørdag-søndag). Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010.....	20
3.6. Tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1970-2010	21
3.7. Tid brukt til ulike typer husarbeid blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010.....	22
3.8. Tid brukt til ulike typer omsorgsarbeid for barn blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010.....	22
3.9. Tid sammen med barn 0-6 år blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 2000 og 2010	23
4.1. Gifte/samboende fedre og mødre med barn 0-19 år, etter utdanningsnivå, alder og antall barn. 1980-2010	26
4.2. Fedre og mødre med barn 0-19 år etter samlivsstatus. 1980-2010.....	26
4.3. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med barn 0-19 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010.	26
4.4. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 0-6 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010	27
4.5. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 7-12 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010	27
4.6. Tid brukt til inntektsgivende arbeid, husholdsarbeid, personlige behov og fritidsaktiviteter blant gifte/samboende fedre og mødre med yngste barn 13-19 år. Gjennomsnitt per dag, timer og minutter. 1980-2010	27
4.7. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende fedre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag	29
4.8. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag.	30
4.9. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende fedre mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Tallene er hentet fra tabellene 4.7 og 4.8. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for fedre og mødre, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.)	31
4.10. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende fedre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, fars utdanning, fars alder og fars alder kvadrert)	32
4.11. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, mors utdanning, mors alder og mors alder kvadrert)	33
4.12. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende fedre mødre med barn 0-19 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert). (Tallene er hentet fra tabellene 4.10 og 4.11. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for fedre og mødre, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.).....	34
4.13. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende menn 25-59 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert).....	35
4.14. Regresjonsanalyser av tid brukt til ulike aktiviteter for gifte/samboende kvinner 25-59 år, 1980-2010. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert).....	36
4.15. Regresjonsanalyser av tid brukt til inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid for gifte/samboende menn og kvinner 25-59 år. Estimer i antall minutter per dag. (Kontrollert for ukedag, utdanning, alder og alder kvadrert). (Tallene er hentet fra tabellene 4.13 og 4.14. Det er altså kjørt separate regresjonsanalyser for menn og kvinner, for hvert tiår og for inntektsgivende arbeid og husholdsarbeid.)	37

5.1. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt til ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, etter yngste barns alder. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	39
5.2. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, for hverdager og helger. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	40
5.3. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid totalt, samt ulike typer husholdsarbeid, blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år, etter utdanning. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	40
5.4. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	41
5.5. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	42
5.6. Forskjeller mellom grupper i tid til husholdsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i 5.5.....	43
5.7. Regresjonsanalyser av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	43
5.8. Regresjonsanalyser av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	44
5.9. Forskjeller mellom grupper i tid til husarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i 5.8.....	45
5.10. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	45
5.11. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	46
5.12. Forskjeller mellom grupper i tid til omsorgsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i 5.11.....	47
5.13. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	47
5.14. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-14 år. Modeller med interaksjonsledd. 1970-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	48
5.15. Forskjeller mellom grupper i tid til annet husholdsarbeid beregnet på bakgrunn av estimatene i 5.14.....	49
5.16. Gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år etter ulike kjennetegn. 2000 og 2010. Prosent.....	50
5.17. Regresjonsanalyser av tid til husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	52
5.18. Regresjonsanalyse av tid til husarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	52
5.19. Regresjonsanalyser av tid til omsorgsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	53
5.20. Regresjonsanalyser av tid til annet husholdsarbeid blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	53
5.21. Regresjonsanalyser av tid sammen med barn 0-6 år blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	54
5.22. Regresjonsanalyser av tid sammen med barn 0-6 år uten partner til stede blant gifte/samboende fedre med yngste barn 0-6 år. 2000-2010. Estimater i antall minutter per dag.....	54

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8767-1 (trykt)
ISBN 978-82-537-8768-8 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-8767-1

9 788253 787671

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway